

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 1/2018 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Helmikuun 21. päivänä 2018

Veteraaniopetuspaketti nyt verkossa sivu 37

**Sotaveteraaniliiton
valtuuston
puheenjohtaja
Sakari Sippola
1925 – 2018**

sivu 5

**Kela lähetti
rintamalisäkortit**

sivu 18

**Puolustusvoimat
100 -juttusarja
alkaa**

sivu 20

**Talvisota tyynnytti
kieliriitaa**

sivu 27

**Kalervo Kaarten
kotimuseo Lohjalla
yllättää**

sivu 31

**Pommeja ja
paperikenkiä
– Mirja Räsänen
sotamuistot**

sivu 35

**Perhe- ja peruspalveluministeri Saarikko:
Veteraanijärjestöjen lakialoite ei etenemässä sivu 9**

Pääkirjoitus

Ledare

Helsingissä 21. helmikuuta 2018

Yhdessä - ennen ja nyt

Itsenäisyytemme juhluvuoden monissa tilaisuuksissa muistettiin kiitollisuudella niitä sukupolvia, jotka tekivät vapauttamisen ja säilyttämisen mahdolliseksi.

Oikealla ja ansaitulla tavalla ovat saaneet tunnustusta myös ne miehet ja naiset, joiden työllä rakennettiin sotien jälkeisinä vuosikymmeninä vankka perustus nykyiselle hyvinvointivaltiollemme. Kaikkine puutteineenkin se on nyt maailman kärkekkäistä kaikilla kansalaisten hyvinvointia mittaavilla arvoilla. Demokraattisena oikeusvaltiona ponnistamme edelleen kehittäessämme kansalaisten vapauksia ja yhdenvertaisuutta entistä paremmaksi. Kiitokset on osoitettu heille, joille se kuuluu.

Juhlavuonna ei kuitenkaan muisteltu vain mennyttä. Sen saavutusten ja arvojen pohjalta rakennamme tulevaisuutta. Historian tapahtumia emme voi muuttaa, mutta tulevaisuuteemme voimme vaikuttaa. Juhlavuoden tunnus ”Yhdessä” oli oiva tienviitta katsottaessa ja kuljettaessa eteenpäin. Kansallisen yhtenäisyyden kehittämisessä on yhdenvartaisuuden korostamisella keskeisen tärkeä osa.

Tämän lehden ilmestymisen aikaan, mielissä ja esillä julkisuudessa on toisenlainenkin satavuotismuisto. Silloin sata vuotta sitten kaikki suomalaiset eivät kokeneet saavutettua itsenäisyyttä omakseen. Kun elämänotot olivat kehoit ja todellisesta tasa-arvosta ei ollut puhuttakaan, tuntui vapauskin tyhjältä sanalta. Kansa oli jakaantunut traagisen surullisella tavalla. Kului vielä runsas pari vuosikymmentä, kunnes oli edistytty niin paljon, että tosi paikan tullen sanottiin yhdessä, ettei veljeä jätetä.

Niin sanoivat varmaankin kaikkein ensimmäisinä rintamalla palvelleet naiset ja miehet. He olivat tämän kansallisen yh-

tenäisyyden rakentamisessa tiennäyttäjiä. Siellä tehtävä oli niin vaikea, asia tärkeä, ettei ilman yhteistyön henkeä olisi kestetty. Aseveljeyden mieli tuotiin sitten myös rauhan töihin. Yhteiskunnallisissa toimissa etsittiin yhteyksiä uudella tavalla niin työmarkkinakentällä kuin politiikassakin. Kirkon toimintaa tuntevana en voi olla nostamatta esille, kuinka juuri asevelipapisto toi kirkon työhön aivan uudella tavalla urauurtavia näkemyksiä siitä, miten kirkon tuli olla kaiken kansan oma kirkko.

Kansallisena juhluvuonna nämä asiat ymmärrettiin ja tunnustus myös lausuttiin aiempaa väkevämmällä tavalla. Ei ole ihme, että julkinen asenne veteraneihin ja veteraanityöhönkin on suotuisampi kuin ehkä koskaan ennen.

Veteraanityössäkin eletään nyt murrosvaihetta, jossa katsellaan enemmän eteenpäin kuin menneeseen. Vaikka veteraanijärjestöjemme on edelleen tehtävä työtä kunnia-asiassamme, veteraanien huollossa tarvittavien resurssien riittävyyden puolesta, on perinnetoiminta saamassa sen rinnalla tilaa koko ajan enemmän. Asia on tärkeä, sen menestykselliseen suorittamiseen tarvitaan itsenäisyyden juhluvuoden henkeä ja teemaa, yhdessä.

Olemme ilahtuneina kuulleet ja lukee tästäkin lehdestä, kuinka veteraanijärjestöjen kesken on kuluneina kuukausina etsitty ja löydetty yhteistyön lisäämisen mahdollisuuksia. Tämä jos mikä on veteraaniperinteen arvojen mukaista. Yhteistyöstä on paikallistasolla, kuten tiedämme, jo pitkältä ajalta kokemusta. On ymmärretty, että käytännön toiminta on ensisijaista. Perinnetyössä kaikkien voimien yhteen koaminen on välttämätöntä. Yhdessä löydetään sille varmasti uusiakin konkreettisia muotoja. Sille on nyt otollinen aika. Niin nomaan yhteisen veteraaniperinteen ja sen arvojen yhteiseen esille tuomiseen on nyt myös niin sanotun julkisen mielipiteen vahva tilaus.

Jukka Paarma

Kirjoittaja on emer. arkkkipiispa ja Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan puheenjohtaja

Tillsammans – förut och nu

I samband med många tillfällen under vår självständighets jubileumsår ihågkom man med tacksamhet de generationer som gjorde det möjligt att uppnå och bibehålla vår frihet. På ett rätt och välförtjänt sätt har även de män och kvinnor erhållit erkännande, genom vilkas arbete under årtiondena efter kriget skapades en stadig grund till det nuvarande välmående statsskicket. Även med alla sina brister hör det nu till ledarskicket i världen beträffande alla värden med vilka man mäter medborgarnas välbefinnande. Som varande en demokratisk rättsstat anstränger vi oss fortsättningsvis i att vidareutveckla och förbättra medborgarnas friheter och likställdhet. Tackem har riktats till dem, som den tillhör.

Under jubileumsåret ihågkoms inte enbart det förgångna. Baserat på dess förtjänst och värden bygger vi framtiden. Historiska händelser kan vi inte ändra på, men vi kan påverka vår framtid. Jubileumsårets slogan ”Tillsammans” var en utmärkt vägvisare när vi ser och går vidare. I utvecklandet av den nationella enigheten är betonandet av likställdheten av central betydelse.

Samtidigt med publiceringen av denna tidning, finns i våra sinnen och poängteras i offentligheten även ett annat hundraårsminne. Då, för hundra år sedan, upplevde inte alla finländare den uppnådda friheten som sin egen. När levnadsförhållandena var usla och det inte var tal om en verklig jämlikhet, upplevdes även friheten som ett tomt ord. Folket var tudelat på ett tragiskt och sorgligt sätt. Det förflöt ytterligare drygt två årtionden, till dess man utvecklats så mycket, att man på riktigt gemensamt kunde säga, en broder lämnas icke.

Så sade säkert som allra först de kvinnor och män som tjänstgjort vid fronten. Dessa var vägvisare vid utvecklandet av den nationella enigheten. Där var uppgiften så svår, saken så viktig, att man icke utan samarbetsanda hade hållit ut. Andan av vapenbrödraskap följde med till arbetet i fredstid. I de samhällsliga verksamheterna sökte man kontakter på

ett nytt sätt såväl på arbetsmarknaden som i politiken. Eftersom jag är bevärdad i kyrkans verksamhet kan jag inte låta bli att framhålla, hur just vapenbroderprästerskapet på ett alldeles nytt sätt införlivade i kyrkans arbete banbrytande åsikter därom, hur kyrkan skulle vara hela folkets egen kyrka.

Under det nationella jubileumsåret förstod man detta och erkännandet uttalades på ett starkare sätt än tidigare. Det är inte ett under, att den allmänna inställningen till veteranerna och även till veteranarbetet är gynnsammare än kanske någonsin tidigare.

Även i veteranarbetet genomlevs nu ett brytningsskede, när man ser mera framåt än till det förgångna. Ehuru våra veteranorganisationer framgent bör arbeta till förmån för vår hederssak, till förmån för att de resurser vi behöver för veteranernas service skall vara tillräckliga, får traditionsverksamheten i jämförelse med den hela tiden mera utrymme. Denna sak är viktig, för att utföra denna framgångsrikt behövs självständighetens jubileumsårs anda och tema, tillsammans.

Vi har med glädje hört och läst om detta även i tidningspressen, hur man bland veteranorganisationerna under de gångna månaderna har sökt och funnit möjligheter till utökat samarbete. Detta om något är i enlighet med veterantraditionens värden. Av samarbetet på lokal nivå, som vi vet, har man långvarig erfarenhet. Man har förstätt, att praktiska åtgärder är av största betydelse. I traditionsarbetet är det nödvändigt att samordna alla resurser. Tillsammans finner man säkert nya konkreta former. Härför är det nu en lämplig tidpunkt. Nu är en så kallad stark beställning enligt den allmänna opinionen, att betona speciellt den gemensamma veterantraditionen och dess värden.

Jukka Paarma

Skribenten är emeritus ärkebiskop och ordförande för Krigsveteranförbundets rådgivande kommitté. Svensk översättning Anders Knip

52. Sotaveteraaniviikko 10.–18. maaliskuuta

Sotaveteraaniviikon avausjuhlaa ja samalla Vaasan Sotaveteraanipiirin 50-vuotisjuhlaa vietetään Vaasassa. Vaasan torilla oleva Suomen Vapaudenpatsas iltavalaistuksessa. Kuva: Raimo Latvala

Avausjuhla Vaasassa

Sotaveteraaniviikon avausjuhlaa vietetään Vaasassa lauantaina 10. maaliskuuta. Juhla on samalla Vaasan Sotaveteraanipiirin 50-vuotisjuhla Vaasan kaupungintalon juhlasalissa. Juhlaa edeltävä kahvitarjoilu alkaa klo 13.00. Juhlapuheen pitää kansanedustaja **Anna-Maja Henriksson**.

Sotaveteraaniviikon avaussanat esittää liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen**.

Päätösjuhla Jyväskylässä

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlaa vietetään Jyväskylässä sunnuntaina 18. maaliskuuta. Juhla alkaa klo 13.00 Jyväskylän yliopiston juhlasalissa. Juhlapuheen pitää sotatalouspäällikkö, kenraalimajuri **Timo Rotonen**. Tämän vuoden syksyllä Jyväskylän Sotaveteraanit viettää 60-vuotisjuhlaa.

Sotaveteraaniviikon päättää liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen**.

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlaa vietetään Jyväskylän Yliopiston tiloissa. Kuvassa yliopiston pääsisäänkäynti. Kuva: Matti Hyvärinen

Kolumni

Lähimmäisenrakkautta

Eräs mies kuoli pari vuotta sitten. Viikkoa ennen hautajaisia tajuttiin, ettei ole tarpeeksi arkunkantajia. Tilanne oli hämmäntävä. Oliko tämä ihminen tosiaan elänyt elämänsä niin, ettei sen lopusta löytynyt kuutta ystävää viimeiselle matkalle? Näin oli. Ne, jotka arkun lopulta kantoivat, olivat niitä, joita vainaja oli haukkunut ja inhonnut vuosia. Nämä haukutut olivat ainoita, jotka osallistuiivat siunaustilaisuuteen.

Viime syksynä istuin monta pitkää kuu-kautta sairaalassa läheiseni tukena ja seurana. Aloin kiinnittää huomiota siihen, kuinka harvaa potilasta käytiin katsomassa. Joidenkin sukulaiset, läheiset ja ystävät asuivat yksinkertaisesti liian kaukana käydäkseen sairaalassa, mutta oli myös niitä, joilla ei ollut ketään. Mikä valitettavaa, monesti se oli potilaan oma syy.

- Eivät ne tule katsomaan näin ilkeää ihmistä, eräskin rouva vastasi, kun kysyin, kävivätkö hänen lapsensa koskaan katsomassa äitiään sairaalassa. Rouva oli oikeassa, hän oli luonteeltaan hyvin ilkeä.

Erään herran ainoa lapsi oli ilmoittanut osastolle, ettei halua kuulla sanaakaan isästään. Lääkärin on turha soitella, hän ei halua kuulla eikä häntä kiinnosta. Tällä herralla oli tapana potkaista hoitajia, kun nämä tulivat lähelle.

Joka ilta sairaalan aulassa istui suuri joukko romaneja. Kun ilta toisensa jälkeen kohdattiin, aloimme jutella, tutustua, vaihtaa kuulumisia. Romaneista oli sairaalassa potilaina vanhempi herra sekä nuori tyttö, joka valitettavasti ei selvinnyt sairaudesta, vaan menehtyi nyt alkuvuonna. Joskus aulassa istuva joukko oli isompi, joskus pienempi, mutta joku oli aina paikalla. Yhtään ainutta iltaa ei romanipotilaiden tarvinnut maata yksin sairaalassa.

Aloin miettiä sanaa "Lähimmäisenrakkautta". Joiltain se puuttuu kokonaan, jotkut saavat sitä paljon. Lähimmäisenrakkautta on kristillisessä teologiassa toisten ihmisten huomioon ottamista ja kunnioittamista. Ruotsalaisen filosofin Emanuel Swedenborgin mukaan se on myös ennen

kaikkea sitä, että menettelee oikeudenmukaisesti oikeamielisyytensä takia.

Viime vuonna - itsenäisyyden juhluvuonna - monet muistivat ja kiittivät sotaveteraaneja juuri lähimmäisenrakkauten nimissä. Ostin itsekin sinivalkoisen rintamerkin, ja muutaman myös joululahjaksi. Oululaisen Jaana Willmanin ajatuksesta syntynyt Facebookin Villasukat veteraaneille, Suomi 100 vuotta pääsi sekin huimaan tavoitteeseensa: kaikille Suomen 17 000 veteraanille saatiin kudottua ja lahjoitettua Suomi 100 -juhlavuoden villasukat.

Tukea tarvitaan, sillä tällä hetkellä veteraaniliittojen varallisuudella jokaiselle veteraanille saataisiin yksi apteekkireissu taksilla.

Veteraaniväestö elää yhä pidempään: 100 vuoden ja sitä korkeamman rajapyykin saavuttaa tänäkin vuonna 263 veteraania. Myös Puolustusvoimat täyttää tänä vuonna 100 vuotta ja juhlavuoden kunniaksi se järjestää vuoden aikana yhteensä

Toimittaja,
kirjailija
Eve Hietamies
toimii Sotave-
teraani-lehden
kolumnistina.

Kuva: Otava/Jouni Harala

120 tapahtumaa eri puolilla Suomea. Juhlavuoden teema on Maanpuolustus kuu-luu kaikille. Mielestäni edelliseen voisi liittää alaotsikon: Maata puolustaneet kuu-luu kaikille. Mikä sen tärkeämpää, kuin muistaa ja kiittää niitä, jotka aikanaan luopuivat omasta nuoruudestaan antaakseen meille tämän päivän nuorille vapauden ja itsenäisyyden.

Jos osaisin, olisin itsekin neulonut villasukat.

Eve Hietamies

Ryhänen ja Hovi kutsuvat veteraanit Mäntsälään

Suomen kohtalonpäivien tunnot hehkuvat musiikkinä, tuokiokuvina ja runoina Mäntsälän kirkossa lauantaina 17.3., kun **Jaakko Ryhänen**, **Seppo Hovi** ja Mäntsälän Mieskuoro kutsuvat veteraaneja talvisodan päättymisen muistokonserttiin ja muisteluhetkeen Mäntsälän kirkkoon.

Sotiemme veteraanit ovat tilaisuuden kunniavieraat, joten heille pääsy on ilmainen. Konsertti alkaa kello 16.

Ohjelma rakentuu Seppo Hovin juonnoille ja tunnelmakuville sekä lyhyille talvisodan historiafaktoille. Hovi toimii myös kon-

sartin pianistina. Runot lausuu **Kimmo Laine** Mäntsälän Mieskuorosta. Kuoroa johtaa **Pekka Itkonen**.

Muille kuin sotiemme veteraaneille konserttilipun hinta on 20 euroa. Lippuja saa paitsi ovelta, myös ennakkoon Kipa-kirjakaupasta Mäntsälässä.

Konsertissa kuullaan Jaakko Ryhänen ja Seppo Hovin esityksinä muun muassa Oskar Merikannon sävellykset *Oi, muistatko vielä sen virren* Eino Leinon ja Juho Railion tekstiin, *Laatokka* Mikko Uotisen runoon ja säveltäjän varhaistyö *Pai pai, paitaressu* Joo-seppi Mustakallion runoon.

Kuorolla on ohjelmassa muun muassa Taneli Kuusiston *Suomalainen rukous* Uuno Kailaan runoon ja Aimo Mustosen säveltämä *Sillanpään marssilaulu*. Yhteisnumerona Ryhänen ja Hovin kanssa kuullaan *Veteraanin iltahuuto*, jonka sekä sanat että sävel ovat Kalervo Hämäläisen laatimat.

Kimmo Laine on valinnut runot talvisodan Taipaleen lohkon komppanianpäällikön, runoilija Yrjö Jylhän Kiirastuli-sarjasta.

Kauko Ollila

Kirjoittaja on mäntsäläläinen toimittaja

Sotavahinkosäätiöltä erityiskiitokset Viron juhlavuonna Suomen-pojille

Puheenjohtaja, Vakuutusneuvos Harri Kainulainen on toiminut Sotavahinkosäätiön puheenjohtajana 31.10.2014 alkaen.

Sotavahinkosäätiö on avustanut Suomen-poikia ja heidän puolisoitaan ja leskiään Sotaveteraaniliiton kautta jo 15 vuoden ajan. Säätiö on lupautunut jatkaa avustamista tulevinakin vuosina.

Viron täyttäessä 100 vuotta Sotavahinkosäätiön hallitus on muistanut erityisesti Suomen-poikia 300 euron henkilökohtaisella avustuksella. Kaikille Suomen-pojille säätiö postitti henkilökohtaiset kirjeet ja rahaliikenne hoitui Helsingin Sotaveteraanipiirin kautta heidän henkilökohtaisille pankkitileilleen.

Säätiö halusi näin osoittaa Suomen-pojille kiitokset sota-

kaisesta toiminnasta Suomen itsenäisyyden ja Viron kunnian puolesta. Samalla säätiö toivotti kaikille terveyttä ja voimia alkaneelle Viron 100-vuotisjuhlavuodelle.

Suomen-poikien puolesta kiitokset tuesta ja vuosia kestäneestä yhteistyöstä säätiölle on esittänyt mm. suurlähettiläs **Margus Laidre**.

Seutukunnalliset kirkkopäivät

Kanta-Häme
Lammi-Tuulos 7.5.2018

Klo 10.00 Juhlajumalanpalvelus Lammin kirkko
Lounas ja päiväjuhla Kapakanmäki, Tuulos

Kymenlaakso
Kouvolan Keskuskirkko 18.5.2018

Klo 10.00 Messu
Messun jälkeen ruokailu
Päiväjuhla ruokailun jälkeen

Ilmoittautumiset **oman yhdistyksen kautta** Kymenlaakson Sotaveteraanipiiriin puh. 0400 655 283 tai kymenlaakson.svp@sotaveteraaniliitto.fi viimeistään 30.4.2018.

Södra Finland
i Sjundeå 27.5.2018

Kl. 12.00 Högmässa i Sjundeå Kyrka
Kl. 13.15 Uppvaktning vid hjältegravarna
Kl. 14.00 Måltid vid Cumulus Resort (f.d. Sjundeå bad)

Satakunta
Merikarvia 14.6.2018

Klo 12.00 Messu, Merikarvian kirkko, Kauppatie 56
Seppelation lähettäminen Sankarihaudalle
Lounas ja kahvit messun jälkeen
Seurakuntakeskus

Klo 14.30-15.30 Päiväjuhla, Merikarvian kirkko
Tumma puku ja kunniamerkit

Ilmoittautumiset 30.5.2018 mennessä yhdistyksittäin omaan veteraanipiiriin

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi
<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

AJANKOHTAISTA

Toiminnanjohtajalta

Verksamhetsledaren har ordet

Helsingissä 21. helmikuuta 2018

Sotaveteraani-lehti kaikkiin jäsentalouksiin

Sotaveteraani – Krigsveteranen -lehti on Sotaveteraaniliiton ja sen jäsenyhdistysten jäsenten välinen yhdyside. Lisäksi lehden saa muutama tuhat tärkeää sidosryhmiimme

kuuluvaa. Lehden lukijat saavat lehtensä valtaosin paperisena. Lisäksi lehdellä on digitaalinen arkisto, josta lehtiä voi selata vuoteen 2004 asti. Uusin näköislehti lisätään tähän arkistoon. Lisäksi lehti luetaan levykkeelle. Äänilehden tilaamalla sen voi kuunnella soittimella, jonka saa veloituksetta Näkövammaisten liitosta.

Lehti ei syntyisi, ellei sotaveteraanien asiassa olisi runsaasti ystäviä, jotka veloituksetta ovat halukkaita kirjoittamaan toivomistamme aiheista. Näin lehden toimittamiseen saadaan korkealuokkaista aineistoa, josta liiton toimistossa saadaan aikaan oman aikansa näköinen lehti.

Viime vuonna, Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuonna julkistettiin kirja *Selviytymistarina Suomi 1939-1945*. Kirjan tekstit pohjautuvat 2004-2015 Sotaveteraani-lehdissä julkaistuihin artikke-

leihin. Kirja on saavuttanut myönteisen vastaanoton sotahistorian harrastajien ja myös koulujen piirissä. Turun yliopiston poliittisen historian oppiaine on ottanut *Selviytymistarina*-kirjan perusopinnojen kurssin oheislukemistoksi.

Sotaveteraani-lehdelle tehdyt lukijatutkimukset ovat antaneet lehden tekijöille tietoa, mitä mieltä lehden lukijat lehdestä ovat. Vuoden 2015 viimeisen lehden tällä palstalla kirjoitin tutkimuksen tuloksista ja lehden kehittämisaioista. Sen jälkeen liiton toimistoon on lisätty viestinnän osaamista. Ensiksi paneuduttiin liiton verkkosivujen ja sosiaalisen median modernisointiin. Seuraavana on lehden uudistamisprosessin suunnittelu. Myös Rintamaveteraaniliiton kanssa suunniteltu yhteistyö, mahdollisesti viestinnässäkkin, edellyttää yhteisten linjausten löytämistä. Kun tulevana vuosina halutaan tavoittaa myös nuorempaa väkeä, on lehden sisältö ja koko viestinnän sisältö pidettävä myös heille kiinnostavana.

Tämä Sotaveteraani-lehti lähetetään kaikkiin jäsentalouksiin. Sotaveteraani-lehti on veteraanien tukiasioiden ja sotahistorian erikoislehti.

Markku Seppä

Tidningen Krigsveteranen till alla medlemskretsar

Sotaveteraani-Krigsveteranen-tidningen utgör ett förenande band mellan Krigsveteranförbundet och medlemmarna i dess medlemsföreningar. Därtill erhåller några tusen viktiga personer, som hör till våra intressenter, också tidningen. De personer som läser tidningen får denna till största delen i pappersformat. Dessutom har tidningen ett digitalt arkiv, där tidningar kan bläddras i ända till år 2004. En ny faksimilutgåva kommer att läggas in i detta arkiv. Därutöver läses tidningen in på en diskett. Genom att beställa tidningen i ljudåtergivning kan denna lyssnas på via en apparat, som man kostnadsfritt kan erhålla från Synskadeförbundet.

Tidningen skulle inte utkomma, om icke en stor mängd vänner skulle engagera sig å krigsveteranernas vägnar och som utan ersättning är villiga att skriva angående ärenden som vi önskar. På detta sätt erhåller tidningens redaktion högklassigt material, ur vilket man i förbundets redaktion i sinom tid åstadkommer en tidning.

Senaste år, under Krigsveteranförbundets 60-års jubileumsår publicerades boken *Selviytymistarina Suomi 1939-1945*. Bokens texter baserar sig på artiklar som under åren 2004-2015 publicerats i tidningen Krigsveteranen. Boken har mottagits på ett positivt sätt av personer intresserade av krigshistoria och också i skolorna.

Åbo universitet och dess läroämne politisk historia har inlämnat *Selviytymistarina*-boken i grundstudierna som tilläggsämne.

Läsarundersökningar som gjorts för Krigsveterantidningen har gett tidningens redaktörer information angående vad tidningens läsare tycker om tidningen. I den sista tidningen år 2015 skrev jag i denna kolumn om undersökningens resultat och tidningens utvecklingsärenden. Därefter har förbundets redaktion utökat sitt kunnande beträffande kommunikation. Till att börja med koncentrerade vi oss på att förnya och modernisera förbundets nätsidor och det sociala mediet. Som följande står planering av tidningens förnyelseprocess. Även det planerade samarbetet med Frontveteranförbundet, eventuellt också kommunikationen, förutsätter att gemensamma linjedragningar kan uppnås. När man under kommande år även önskar nå yngre människor, bör tidningens innehåll jämte hela kommunikationens innehåll hållas intressant också för dem.

Denna Krigsveteranen-tidning kommer att distribueras till alla medlemskretsar. Krigsveteranen-tidningen är en specialtidning för stödärenden åt veteranerna och krigshistorien.

Markku Seppä

Svensk översättning Anders Knip

Arvoisat sotiemme veteraanit

Tervetuloa

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnalliseen pääjuhlaan Helsinkiin 27.4.2018

Yhdessä eteenpäin

Päivän ohjelma:

Klo 10 lipunnosto ja seppeleenlasku Mannerheimin patsaalla, Mannerheiminaukio 1

Klo 10.20 seppelten lasku sankariristillä sekä Mannerheimin haudalla, Hietaniemen hautausmaa

Klo 14.00 pääjuhla ja konsertti, Finlandia-salissa, Finlandia-talo, Mannerheimintie 13e

Klo 15.30 Helsingin kaupungin vastaanotto, juhlahahvit

Ilmoittautumiset pyydetään osoitteeseen veteraani2018@hel.fi, pe 6.4.2018 mennessä.

Ilmoittautumisen yhteydessä pyydämme seuraavat tiedot:

- järjestön nimi sekä yhteyshenkilö (nimi, puhelinnumero, sähköpostiosoite) kuinka monta osallistujaa?
- kuinka monta ryhmässänne mahdollisesti liikkuu pyörätuolilla/rollaattorilla?

Pysäköintijärjestelyjä varten tarvitsemme tiedon siitä, miten ryhmänne saapuu paikalle, yhteisellä bussikuljetuksella, taksilla tai muulla julkisella kulkuneuvolla? Yksityisautolla tulevia suosittelemme käyttämään Q-Park Finlandiaa, Karamzininranta 2.

www.kansallinenveteraanipaiva.fi

Kuva: Eetu Ahanen

Helsinki

Sotaveteraaniliitto muistaa

Sakari Sippola 1925–2018

Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja, hallintoneuvos Sakari Sippola kuoli 6.2.2018 Helsingissä. Hän oli syntynyt 28.5.1925 Kauhavalla.

Sakari Sippola toimi talvisodan aikana suojeluskunnan lähetti- ja vartiointitehtävissä. Jatkosodan alettua Sakari parinsadan muun eteläpohjalaisen nuoren miehen kanssa osallistui vähäiseen koulutukseen ja sai siirron Uhtualle Vuokkiniemeen kenttävartiotehtäviin. Syksyllä Päämaja käski alle 18-vuotiaat jatkamaan opiskeluita.

Palvelukseen Sakari kutsuttiin keväällä 1943 ja koulutusvaiheen jälkeen hänet määrättiin Panssa-

ridivisioonan jääkäreihin, jossa hän osallistui kesän 1944 torjuntataisteluihin.

Sodan päätyttyä hän kirjoitti ylioppilaaksi Niinisalon internaatissa 1946.

Sakari Sippola opiskeli työn ohessa oikeustieteitä ja sai varatuomarin arvon. Työpaikat Valtion rautateillä ja valtiovarainministeriössä mahdollistivat siirtymisen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa Sakari lopuksi toimi virkaiältään vanhimpana hallintoneuvoksena. Eläkkeelle hän jäi 70-vuotiaana.

Työvuosista lähtien Sakari toimi useita vuosia Suomen Lakimiesliiton puheenjohtajana ja

jatko Lakimiesliiton senioritoiminnassa. Toinen Sakarin pitkäaikainen toiminnan kohde oli Eteläpohjalaiset Seniorit, jonka pidettynä esimiehenä ja puheenjohtajana hän toimi vuodesta 1996 alkaen.

Sotaveteraanitoimintaan Sakari Sippola tuli 1990-luvulla ensin Keski-Helsingin Sotaveteraaneissa. Vuoden 2012 liittopäivillä hänet valittiin yksimielisesti Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtajaksi. Tästä valinnasta alkoi vertaansa vailla oleva lähes kuuden vuoden jakso.

Sakarin pitkäaikainen ja laaja-alainen kokemus elämän monilta osa-alueilta yhdistettynä luonnik-

kaaseen, kansanomaiseen ja huumorintajuiseen toimintatapaan toi liiton kokouksiin odotetun sävyksen. Valtuuston puheenjohtajana Sakari osallistui aktiivisesti myös liiton hallituksen toimintaan. Hän oli aina paikalla ja kommentoi asioita veteraanien etuja edistäen. Sakarin mielipidettä haluttiin kuulla ja hänen kannanotoillaan oli painoarvoa.

Sakari Sippola on palkittu monilla kunnia- ja ansiomerkeillä mm. SVR K 1, SL K, VR 2 ja Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

Suuri patriotti on poissa.

Erkki Heikkinen

Pentti Simola 1922–2018

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin ja Tammelan Sotaveteraanien kunniapuheenjohtaja, talousneuvos Pentti Simola sai iäisyyskutsun 20. tammikuuta 2018. Hän oli syntynyt Tammelassa 15. elokuuta 1922.

Tammelan Suojeluskuntaan kuulunut Pentti Simola palveli jatkosodassa 1943-44 mm.: Syväri Ohtalahti, Voimalaitos, Lotinapelto, Sammatus, Aunus, Vittele, Suurmäki, Käsänelkä ja Lemmetti.

Agrologiksi Pentti Simola valmistui Mustialasta 1949. Elä-

mäntyönsä hän teki pankkialalla toimien toimitusjohtajana Tammelan, Nummen, Kuusamon ja Punkalaitumen Osuuspankeissa. Eläkkeelle hän jäi 1982.

Sotaveteraanitoiminta alkoi Punkalaitumella Sotaveteraanijhdistyksen hallituksen jäsenenä ja rahastonhoitajana 1967. Viimeksi hän vastasi Tammelan Sotaveteraanien jäsenrekisteristä aivan viime aikoihin asti. Tähän väliin sisältyy Tammelan Sotaveteraanien puheenjohtajuutta 17 vuotta, Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirissä piirihallituksen jäsenyyttä,

varapuheenjohtajuutta ja puheenjohtajuutta 15 vuotta ja Sotaveteraaniliiton valtuuston ja hallituksen jäsenyyttä 10 vuoden ajan.

Pentin vastuuntuntoinen, määrätietoinen ja aloitteellinen toiminta toi hänelle runsaasti luottamus- ja hallintotehtäviä monissa yhteisöissä Kuusamossa, Punkalaitumella ja Tammelassa.

Ansioistaan Pentti Simolalle on myönnetty VR 4, SVR R, SL Ar, Sotaveteraaniliiton pienoislippu Vapaudenristin tunnuksin sekä Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

Pentti soitti minulle loppuvuodesta ja halusi kuulla käsitystäni säätiön perustamisesta hallinnoimaan Tammelassa sijaitsevaa perinnetilaa ja sinne hankittuja esineitä pysyvästi.

Keskustelumme lopuksi kysyin, tapaammeko elokuussa Tammelassa Hakkapeliittapäivillä. Kyllä tapaamme, oli Pentin vastaus. Hakkapeliittapäivät järjestetään ilman Pentin läsnäoloa.

Markku Seppä

Matti Viitanen 1925–2017

Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin ja Nokian Sotaveteraanien kunniapuheenjohtaja Matti Viitanen

sai iäisyyskutsun 13.12.2017 Nokialla. Hän oli syntynyt 18.1.1925 Pohjois-Pirkkalassa.

Matti Viitanen toimi Nokian Sotaveteraaneissa 20 vuotta ensimmäisenä sihteerinä ja 13 vuotta puheenjohtajana. Kunniapuheenjohtajaksi hänet kutsuttiin 1998.

Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin hallitukseen hänet valittiin 1996 ja puheenjohtajana hän toimi 1998-2010, jolloin hänet kutsuttiin kunniapuheenjohtajaksi. Matti Viitanen hoiti vielä Tampereella 2012 järjestettyjen Sotaveteraaniliiton XXV liittopäivien järjestelytoimikunnan puheenjohtajuuden.

Sotaveteraaniliiton hallituk-

seen Matti valittiin 1998. Liiton hallituksen varsinaisena ja varajäsenenä hän toimi 10 vuotta, joista useita vuosia varapuheenjohtajana. Kaikessa toiminnassaan hänellä oli lähtökohtanaan aseveljien etu ja elinolojen parantaminen heikoimmista huolehtien.

Kutsunnoissa hän oli huhtikuussa 1943 ja sen jälkeen koulutuskeskuksen ja aliupseerikoulun jälkeen 27.10.1943 rintamalle Karjalan kannakselle. Matin taistelupaikkoja olivat Rajajoki, Suomenlahti, Salosavotta, Valkjärvi, Tali, Ihantala, Noskua. RUK:n kertausharjoituskurssin n:o 78 Matti suoritti 1953 ja kapteeniksi hänet ylennettiin 1976.

Koko elämänuransa Matti Viitanen teki Nokialla. Heti sodan jälkeen hän aloitti Suomen Gummitehdas Oy:ssä (sittemmin Suomen Kumitehdas Oy, Oy Nokia Ab) työntutkijana, lähetystaraston ja sittemmin rengasvaraston päällikkönä, josta hän jäi eläkkeelle.

Veteraanitoiminnan lisäksi Matin harrastuskenttään kuuluivat jalkapallo, koripallo ja tennis, joka jatkui hänellä myös eläkepäivinä. Lisäksi hän toimi junioreiden koripallovalmentajana ja taustavaikuttajana partiotoiminnassa. Reserviupseeri- ja Lions-toiminnassa Matti oli tiiviisti mukana.

Opin tuntemaan Matin asioi-

hin paneutuvana, rauhallisena ja sovittelevana vaikuttajana.

Koko Viitasen perhe on ollut vahvasti mukana veteraanitoiminnassa. Puoliso Maija toimi naisjaoiston rahastonhoitajana. Suvun pienimmät oppivat tietämään, mitä veteraanitoiminta tarkoittaa. Erään pienimmän suusta tuli määritelmä veteraanista: ”Käy paljon kokouksissa, mutta ei ole vielä kuollut”. Mattia jäivät kaipaamaan puolison lisäksi kaksi tytärtä lapsineen ja lastenlapsineen sekä joukko aseveljiä ja ystäviä.

Pasi Alho

Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja

Veteraanien juhlametsikköhanke etenee Pohjois-Karjalassa

Tulevana Kaatuneitten muistopäivänä tullaan istuttamaan satoja kuusentaimia Kontiolahden kunnan Jaamankankaalle lähelle ampumahiihtostadionia ja Salpalinjaa. Noin hehtaarin alue on aikanaan kuulunut myös Kontiorannan varuskunnan harjoitusmaastoon.

Samalla päättyy Suomen satavuotisohjelman Tulevaisuuden

kuusi-kampanja. Taimia tullaan istuttamaan noin 550, eli jokaiselle viime vuoden lopussa elossalle pohjoiskarjalaiselle sotiemme veteraanille.

Kampanjapäällikkö **Mika Vanhanen** iloitsee siitä, että kampanjan tukemiseen on ilmoittautunut tällä hetkellä jo yli 100 maakunnan yritystä ja yhteisöä. Jo ilmoittautuneet

haastavat puolestaan mukaan uusia tukijoita. Vanhanen arvelee, että istutushetken mennessä mukaan on saatu jopa parisen sataa tukijaa eri puolelta Pohjois-Karjalaa. Hän toivoo, että maassamme moni muikin maakunta, kunta tai alue lähtisi toteuttamaan pohjoiskarjalaisen mallin mukaista kampanjaa.

Muistoksi taimesta veteraanit ja

heidän jälkipolvensa saavat lahjaksi kuparilaitan ja kirjan. Alueelle suunnitellaan myös pystytettäväksi isompaa taulua, jossa olisi kaikkien oman kuusen saaneen veteraanin nimi.

Joensuussa Carelia-salissa järjestetään 26.4.2018 kampanjaan liittyvä hyväntekeväisyyskonsertti. Elokuvaohjaaja Aku Louhimies antoi

lisäidean, joka tultaneen myös toteuttamaan. Kuusten lisäksi alueelle istutetaan myös muita puulajeja.

Juhlametsikkö perustetaan yhdessä Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin kanssa.

Jorma Mikkonen

Kirjoittaja on Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja

AJANKOHTAISTA

Sotaveteraaniliitto onnittelee

Ilmari Koppinen 100 vuotta

hän saavutti 1 636 kisamitalia. Jatkosodassa Koppinen osallistui joukkueenjohtajana Muurmannin radalle 14.-23.1.1942 suuntautuvalla retkellä. Partioretkelle osallistui 1924 miestä ja 268 hevosta.

Päämajan liikennejoukkueessa hän toimi 4.5.1943-17.11.1944 kenraali Airon alaisuudessa kotiuttamiseen saakka. Tässä tehtävässä hän tapasi myös ylipäällikön. Ilmari Koppinen ylennettiin 1964 yliluutnantiksi.

Ilmari Koppinen jäi 12-vuotiaana orvoksi. Kansakoulunopettaja-äiti kuoli, kun Ilmari oli vasta kuusivuotias ja matematiikan lehtorina toiminut isä kuoli kuusi vuotta myöhemmin.

Koppinen on terveitten elämäntapojen kannattaja. Hän ei käytä alkoholia. Ilmari on edelleen Salon sotaveteraanikuoron jäsen.

Ilmari Koppisella on neljä lasta, kuusi lastenlasta ja kuusi lastenlastenlasta.

Tenho Tikkanen

Ilmari Koppinen syntyi Rauhalla 8.1.1918. Koppinen on toiminut Salon kaupungingeodeettina sekä Teknillisen korkeakoulun maanmittausosaston apulaisprofessorina 1981 saakka.

Veteraaniturheilussa Koppinen menestyi erityisen hyvin. Hänellä on 12 maailmanmestaruusmitalia. Koppisen nimissä on edelleen M90-sarjassa 300 metrin aitajuoksun maailmanennätys. Veteraaniturheilijana

Hilja Viljanen 100 vuotta

hän koulutti itseään vuoden mielisairaanhoidajan kurssilla, minkä jälkeen Hilja pääsi työhön Kuopiossa Niuvanniemen sairaalaan. Kuopiosta hän palasi takaisin Nurmeksen Hyvärilän kunnalliskotiin.

Sota-aikana Hilja Viljanen työskenteli hoitajana rintamalla Rukajärven suunnalla. Tiikka ja sen lähiympäristön joukkosidontapaikat tulivat tutuiksi. Rukajärvellä hän tapasi myös tulevan puolisonsa. Viljasella on viisi lasta.

Sodan jälkeen Hilja Viljanen kulki työn perässä useilla paikkakunnilla, pisimpään hän asui ja työskenteli Lahdesa.

Vanhuuden päiviään Hilja Viljanen viettää omatoimisesti Nurmeksen Porokylässä, mistä synnyinkotiin on lyhyt matka. Syntymäpäiviään hän juhli kotonaan läheisten seurassa.

Teksti: Tenho Tikkanen
Kuva: Erja Valjus

Hilja syntyi Nurmeksessa 28.1.1918. Lapsuudesta palaa mieleen kirkkaimpana se, että hän oli isän tyttö ja isän kalakaveri. Isä lausui apurilleen, että sinä elät vielä pitkään. Nyt kalakaveri on 100-vuotias.

Hilja os. Martikainen kävi keskikoulun. Koulun jälkeen hän aloitti 17 vuotta täytettyään Nurmeksen vanhainkodissa harjoittelijana. Tämän jälkeen

Eino Syrjäniemi 100 vuotta

Talvi- ja jatkosodan veteraani Eino Syrjäniemi syntyi 25.4.1918. Syntyessään hän oli niin heikko, että kätilön mielestä Eino ei selviydy. Toisin kävi ja hän on edelleen huippukunnossa, nivelet ja järki toimivat moitteettomasti. Hän asuu yksin omakotitalossa ja lämmittää taloa hakkaamalla puilla. Eino on itse tehnyt kodin huonekalut.

Sotilasura alkoi Mikkelissä 1939. Parin kuukauden jälkeen hänet siirrettiin konepistoolimieheksi Aittojoelle ja Kivijärvelle. Talvisodan jälkeen jatkui varusmiespalvelus ja jatkosota, jossa hän taisteli Rukajärven suunnalla.

Syrjäniemi osallistui 1942 tam-

mikuussa Mai Guba -partioretkelle tulipalopakkasessa. Sodan lopulla hän osallistui Jatkosodan viimeiseksi jääneisiin taisteluihin

Suomen ja neuvostoarmeijan välillä Tahkokoskella. Sotilasarvoltaan Eino on alikersantti.

Einon puoliso kuoli seitsemän vuotta sitten. Lapsia syntyi seitsemän.

Sotien aikana Eino ei nukkunut yhtään täyttä yötä ja nyt voi nukkua vaikkapa päivällä.

Humoristisen ja itseoppineen kanttori-urkurin laulu sujuu hienosti, nykyisin enää ystävien iloksi. Veteraani juhlii 100-vuotis-syntymäpäiväänsä Haapajärvellä huhtikuun viimeisenä viikonloppuna.

Tenho Tikkanen

Eila Jussila 100 vuotta

Eila Jussila täytti 100 vuotta 20.1.2018 Helsingissä. Eila liittyi Lotta Svärd -järjestöön 17-vuotiaana ja palveli lottatyössä talvisodan alkamispäivästä jatkosodan päättämiseen asti. Eila toimi myös lottavanhimpänä ja lopulta yhteyslottana koko merivoimien alueella. Hän opetti myös puhdetöitä lotille niin Kuuskajaskarissa, Suursaressa kuin Kannaksella.

Ennen sotia Eila oli opiskellut Ateneumissa eli Taideteollisessa keskuskoulussa. Lasten ollessa

alle kouluikäisiä hän työskenteli kotona tekstiilitaiteilijana ja sittemmin useissa ammateissa kodin ulkopuolella. Merkkipäiväänsä Eila vietti perheen, sukulaisten ja suuren ystäväjoukon parissa Ketutien palvelutalossa. Kiitoksena toiminnastaan Eila Jussilalle on myönnetty valtiollisia kunniamerkkejä sekä sotien muistomitalleita.

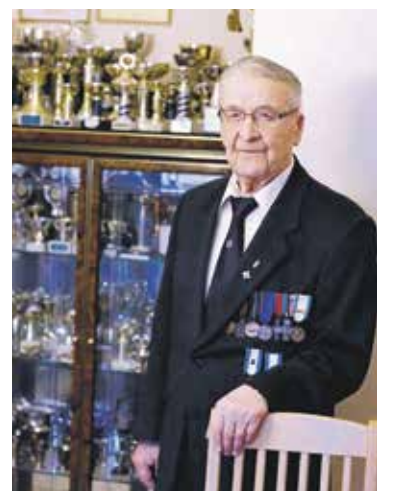
Erikka Jussila
Eila Jussilan tytär

Veikko Jääskeläinen 100 vuotta

Veikko Jääskeläinen syntyi 5.12.2017 Käkisalmissa ja kävi koulunsa Savonlinnassa. Veikko aloitti työt Pääskyniemien konepajalla 15-vuotiaana. Talvisodassa Lentorykmentti 12:ssa palvelleen Jääskeläisen tehtävänä oli mm. pitää kahden pommikoneen konekiväärit kunnossa. Jatkosodassa asealiupseerina hänen vastuullaan olivat jalkaväen aseet ja ammuksot. Jääskeläinen avioitui 1938 ja perheeseen syntyi kolme poikaa ja kak-

si tyttäret. Veikko Jääskeläinen hakeutui sodan jälkeen sotilasuralle ja toimi 1946-1968 asealiupseerin tehtävissä eri puolilla Suomea. Sotilasmestarina eläkkeelle jäänyt Jääskeläinen muutti Heinolaan 1970-luvun lopulla. Hän seuraa televisiosta mielellään urheilua, jota itsekin nuorempana paljon harrasti.

Chiméne Bavard
toimittaja, Itä-Häme -lehti

Urho Holtari 100 vuotta

Urho Holtari syntyi 25.2.1918 Valkealassa. Asevelvollisuuden Holtari suoritti vuonna 1939 saaden radiosähköttäjän koulutuksen. Talvisodassa Holtari palveli Karjalan kannaksella ja jatkosodassa erikoiskoulutettuna viestimiehenä PM Rad.P:ssa Sortavalassa. Urho Holtari avioitui 1943 Rauha Lauttajärven kanssa ja heille syntyi poika. Ylikersantti Holtari on palkittu Suomen Leijonan Ansioristillä ja monilla muilla kunniamerkeillä.

Koulutuksensa siviiliammattiin Holtari sai Tampereen Teknillisessä Koulussa. Valmistuttu-

aan hän työskenteli Suomen lisäksi Ruotsissa, Englannissa ja Portugalissa. Urho Holtari jäi eläkkeelle 1982.

Holtari on ollut Naantalisen sudun sotaveteraanien aktiivinen jäsen vuodesta 1985 lähtien.

Hän on ollut myös aktiivinen valokuvaaja ja öljyvärimaalari. Holtari asuu edelleen Naantalissa puolisonsa kanssa. Urhon sata-vuotispäivää vietetään sukulaisten seurassa kotona.

Timo Koskensalo
Toimittaja, Rannikkoseutu

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi
<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Jukka Viinanen 70 vuotta

Jukka Viinanen syntyi Turussa 12.2.1948 ja kasvoi Riihimäel-

lä. Jukka sai kotona isänmaalliset perusarvot. Sotaveteraanien tekemän työn merkitys on ollut hänelle selvää lapsuudesta saakka. Sotaveteraani-isä oli aktiiviupseeri. Suvun juuret ovat Hiitolassa, Laatokan Karjalassa. Perheen lapset kasvatettiin karjalaisuuteen. Jukka käy Hiitolassa vuosittain hoitamassa isoisänsä hautaa.

Diplomi-insinööri Viinanen teki pitkän uran yritysjohtajana. Hän toimi johtotehtävissä Nesteellä ja toimitusjohtajana Orionilla. Vuonna 2008 hänelle myönnettiin vuorineuvoksen arvo. Työuransa jälkeen Juk-

ka toimi useiden pörssiyhtiöiden hallituksessa.

Veteraanitoimintaan Jukka tuli mukaan vuosia sitten Riihimäellä. Lahden piirissä hän on toiminut kunnia- ja perinnetoimikunnan jäsenenä sekä perinneyön valmistelutoimikunnan puheenjohtajana. Perinneyönsä Jukan panos on ollut erittäin merkittävä. Hänen laaja kokemuksensa ja tärkeät verkostonsa edistävät perinneyön toteutusta nyt myös valtakunnallisesti.

Jukka on erinomainen esiintyjä ja hänet nähdään usein juhlapuhujana isänmaallisissa tilaisuuksissa.

Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan puheenjohtajana Jukka oli vuodet 2011-2017. Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtajaksi hänet valittiin keväällä 2017.

Jukka totesi Sotaveteraani-lehdessä marraskuussa, että Tammenlehvän Perinneliiton toiminta ja veteraanityö ovat nyt hänen elämänsä keskeiset asiat. Sotaveteraaneista, heidän puolisoistaan ja leskistään huolehditaan niin kauan kuin heitä on olemassa.

Tunnen Jukan 1980-luvulta saakka yritysmaailman ja veteraanitoiminnan piiristä. Jukka on

selkokielen ja rohkea kannanottaja sekä päätösten tarmokas toimeenpanija. Jukka viihtyy paremmin kenttätöissä kuin kabineteissa. Hän on suoranoittainen ja sanansa pitävä mies. Asialleen uskollinen veteraanivaikuttaja.

Veteraaniryhteisö kiittää Jukkaa arvokkaasta työstä veteraanien parhaaksi. Kunnioittavat onnittelumme! Juhlat vietettiin perhepiirissä.

Erkki Heikkinen

Pertti von Hertzen 70 vuotta

Gustav ja Sirkka-Liisa Hertzenille syntyi 29.2.1948 poika, joka sai nimekseen Pertti Sakari. Myöhemmin hänen lempinimekseen vakiintui ”Peppe”, jolla hänet nykyään paremmin tunnetaan. Vanhemmille tuo päivä oli onnenpäivä. Peppeä se kuitenkin jo lapsuudesta alkoi hieman harmittaa, päivä kun sattui olemaan karkauspäivä! Hän ei nimittäin voi viettää oikeaa syntymäpäivää kuin neljän vuoden välein. Karkkipäiviä oli lapsena kuulemma vähemmän kuin kavereilla.

Päivänsankari varttui Forsassa, ”Tyykikylässä”, Finlayso-

nin tehtaan varjossa, jossa hänen isänsä oli henkilöstöpäällikkönä. Kotiympäristössä joskus Pepen kanssa ajellessamme hän kertoi nuoruudestaan. Herra taisi olla samanlainen viikari kuin kaikki iloiset ja reippaat pojat. Valkolakin hän painoi päähänsä 1971, vaikkakin saksan kieli tuotti hie-

man vaikeuksia. Kouluaikanaan Peppe joutui Filatelian pauloihin. Tämän harrastuksen piirissä hän on toiminut alan yhdistyksissä ja luottamustehtävissä. Niinpä hänestä on kehittynyt arvostettu filatelian asiantuntija.

Kadettikoulun Peppe kävi 1972–1975. Tuona aikana hän tuli oitis tunnetuksi reippaana ja kuuluvana kadettina. Tekosiaan hän joutui joskus selvittämään ruokalassa koko kadettijoukolle, taisipa hän vartioida juhlapuku päällä hiljaisuuttakin. Onnenpäiväkin hän vietti kadettiaikanaan, Peppe ja Marja vihittiin 1973. Siitä tuli sulholle kadettiperinteen mukaan uintireissu Suomenlahteen.

Palvelusuransa päivänsankari on suorittanut pääasiassa Hämeenlinnassa, Panssariprikaatissa ja erilaisissa esikuntatehtävissä

sotilasläännissä ja maanpuolustusalueella. Loppuvaiheeseen sisältyi Esikuntakoulun johtajuus Tuusulassa.

Puolustusvoimien palveluksesta Peppe erosi tammikuussa 2002 ryhtyen samanaikaisesti Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajaksi, jossa tehtävässä hän toimii edelleen.

Onnittelemme räiskyvää ja toimeliasta Perttiä!

Teksti: Seppo Tikkanen
Kuva: Marjatta Hinkkala

Veteraanit, tervetuloa lasten leireille

Parasta Lapsille ry, Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto tekevät yhteistyötä vuonna 2018. Yhteistyö sisältää veteraanien vierailuja Parasta Lapsille ry:n lasten leiri- ja viikonlopputoimintaan.

Vuoden 2018 aikana järjestämme lapsille ja nuorille hiihtolomaleirin, kesäleirejä sekä viikonloppuleirejä. Omat leiripaikkamme sijaitsevat Virroilla (Lomakeskus Pukkila) ja Haukiputaalla (Leirikeskus Koi-vuhaka). Järjestämme leirejä myös Hauholla sekä Nurmijärvellä.

Miksi kannattaa tulla käymään lasten leirillä?

Tärkeintä veteraanien vierailuissa on ylisukupolvinen kohtaaminen.

Monilla lapsilla ei ole isovanhempia elossa tai he asuvat kaukana. Vierailun myötä lapset saavat mahdollisuuden tavata veteraaneja ja kysellä kysymyksiä vaikka sodasta ja siitä, millainen maailma oli ennen. Veteraaneille tarjoamme mahdollisuuden naut-

tia leiripäivän ohjelmasta ja lasten ilosta. Uskomme, että vierailut tuottavat iloa ja hyvää mieltä kaikille!

Parasta Lapsille ry toimittaa jäsenpiirien väen lämpimästi tervetulleeksi vierailuille lasten toimintamme!

Veteraaneja vierailulla lasten leirillä Karhulassa heinäkuussa 2017

Parasta Lapsille ry perustettiin sotien jälkeen 1945. Jo tuolloin toiminta kohdennettiin heikommassa asemassa oleville lapsille ja perheille. Vaikka maailma on noista ajoista muuttunut, kohderyhmämme on pysynyt samana ja tavoitteemme on vahvistaa lasten ja perheiden arjessa jaksamista. Parasta Lapsille ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö, jonka toimintaa rahoittavat Veikkaus ja Lasten Päivän Säätiö.

Ottakaa yhteyttä ja sovitte vierailujen ajankohdista!

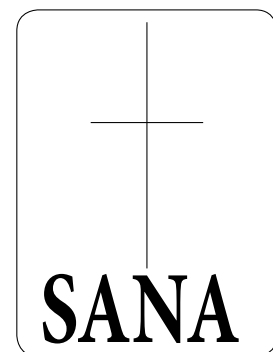
Yhteyshenkilö:
Inna-Mari Simola, lasten ja nuorten toiminnan kehittäjä, Parasta Lapsille ry
inna-mari.simola@parastalapsille.fi
050 430 6663

Hiljainen usko

”Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan olemme kaikki hiljaa kätkeytyt. Me saamme luottaa uskolliseen Luojaan, yhdessä käydä uuteen aikaan nyt” (VK 600).

Sanat ovat Dietrich Bonhoefferin runosta ”Hyvyyden voima”. Bonhoeffer lähetti berliiniläisestä vankilasta 1944 kirjeen ja tämän runon joulutervehdyksenä läheisilleen kaiken pahuuden ja kaaoksen keskellä. Runosta tuli luottavaisen uskon, voiman ja rohkaisun virsi. ”Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan olemme kaikki hiljaa kätkeytyt”.

Voisiko usko olla tällaista hiljaista luottamusta epävarmassa maailmassa? Luottavainen usko ei saa voimaansa omista kyvyistä ja elämäntaidoista, vaan ankkuroituu Jumalan hyvyyteen ja suuntautuu häneen. Usein usko on juuri hiljaista uskoa, kahdenkeskistä ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta. Samalla se sulkee piiriinsä enemmän kuin vain oman itsemme. Olemme kaikki siihen hiljaa kätkeytyt. Tässä uskon yhteydessä Jumalan hyvyys ja rakkaus suojelee ja varjelee. Se

on lahjoitettua ja annettua ja sen kautta tulee rauha.

Laskiaissunnuntain jälkeen alkaa matka paastoon ja pääsiäiseen. Sunnuntain nimi ”Jumalan rakkauden uhritie” kertoo, että tällä tavalla, rakkauden kautta, Jumala lähestyy meitä. Rakkauden yhteyteen pääsemme Kristuksessa, hänessä ja hänen kauttaan. Hän on avannut kaikille oven ja pääsyn Jumalan hyvyyden yhteyteen, joka suojelee ja varjelee. Jumalan hyvyyden voima ympäröi meidät.

Lutherin virsi ”Jumala ompi linnamme” oli yksi viime vuoden kirkkopäivien tunnuksia. Tällä virrellä on ollut erityinen asema kansamme vaiheissa. Lutherin ja Bonhoefferin virsillä on sama viesti, että Jumala on turvallinen linna kaikkea pahuutta vastaan ja jonka suojaan saa pae- ta epävarmuuden, muutosten, huolten ja kysymysten keskellä. ”Hiljainen luottamus on teidän voimanne” (Jes. 30:15).

Seppo Väättäinen
Rovasti

AJANKOHTAISTA

Erkki Heikkinen käytettävissä liiton puheenjohtajana

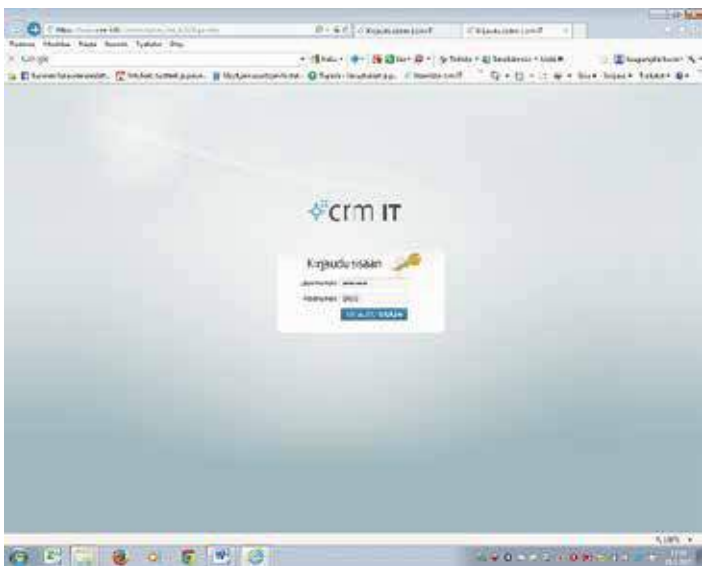
Joensuun liittokokouksessa liiton puheenjohtajaksi valittu lehdistöneuvos Erkki Heikkinen on käytettävissä valittaessa Kauhavalla kesäkuussa 2018 liitolle puheenjohtajaa.

Jäsen, tarkista tietosi jäsenrekisteriltä

Sotaveteraaniliitolla on jäsenrekisteri, jossa on mm. kaikkien Sotaveteraaniyhdistysten jäsenten tiedot. Samasta rekisteristä saadaan postitusosoitteet Sotaveteraani-lehteä varten. Jäsentiedoissa on myös jäsenen GSM-numero ja sähköpostiosoite, mikäli se on saatu.

Jäsenrekisteristä voimme poimia osoitteita, sähköpostiosoitteita ja vaikka GSM-numeroita ja lähettää esimerkiksi yhdistysten vastuuhenkilöille sähköpostiviestejä.

Myös jäsenillä on mahdollista kirjautua jäsenrekisteriin, katsoa omat tietonsa ja muuttaa tietojaan. Muutettavia tietoja ovat etunimi, sukunimi, lähiosoite, postinumero ja -toimipaikka, kunta, puhelinnumerot (lanka ja GSM), syntymäaika ja sähköpostiosoite.

Näin pääset muuttamaan tietoja:

Siirry Sotaveteraaniliiton internet-sivulle www.sotaveteraanit.fi

Valitse **Sotaveteraani-lehti** ja seuraavasta valikosta **Jäsenrekisteri**

Laita kohtaan **jäsennumero** jäsennumerosi, jonka löydät juuri tulleen lehdestäsi nimesi yläpuolelta (seitsemän numeroa)

Laita kohtaan **postinumero** postinumerosi ja paina **kirjautu sisään**.

Nyt näet tällä hetkellä olevan tietosisällön. Paina **muokkaa** painiketta. Tee korjaukset ja paina **Tallenna tiedot**. Palaa alkuun oikealla ylhäällä olevasta ruudusta **Kirjautu ulos**.

Tiedot välittyvät liiton jäsenrekisterin hoitajalle, joka hyväksyy muutoksen.

Lisätietoja: Jäsenrekisterin hoitaja Riina Lillfors, riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi tai puh. 09 6126 2015.

Paarma valmis valtuuston puheenjohtajaksi Kranaatinsirpale muistona taulussa

Suomen evankelisluterilaisen kirkon entinen arkipiispa innostui eläkepäivillään entistä enemmän veteraanien asioista.

-Virassa ollessani minulla ei olisi milloin ollut aikaa tälle työlle, pian kahdeksan vuotta eläkepäiviään viettänyt **Jukka Paarma**, Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan puheenjohtaja toteaa.

Ei hänellä silti liikaa aikaa ole nykyään, sillä mies on pidetty puhuja ja innokas urheilija. Haastattelua edeltävänä päivänä hän esimerkiksi piti luennon Turun tuomiokirkkoon haudatuista piispoista sekä jännitti katsomossa Suomen salibandyjoukkueessa pelaavan lapsenlapsensa peliä.

-Urheilua ja penkkiurheilua olen harrastanut aina. Hiihtoa käyn harrastamassa säännöllisesti pohjoisessa. Lisäksi kävelen ja pyöräilen, jalat eivät enää kestä juoksua.

Nuorena miehenä partio oli tärkeä harrastus Tampereella kasvaneelle Paarmalle, nelilapsisen tuomiorovastin perheen nuorimmalle vesalle. Myöhemmin tärkeälle sijalle mielenkiinnon kohteissa nousi myös kirkkohistoria, erityisesti 1500-1600-lukujen reformaatioaika, josta Paarma aikoinaan laati myös väitöskirjansa.

Kärventyneitä nuotteja

Jatkosodan aikana syntyneellä Paarmalla ei ole varsinaisia henkilökohtaisia sotamuistoja, mutta sodassa mukana olleilta enoiltaan ja isältään hän on kuullut yksittäisiä kertomuksia noilta vuosilta. Kaksi selvää, omaan elämään vaikuttanutta sotamuistoa hänellä silti on.

Jukka Paarmannin syntyessä perhe asui Lappeenrannassa, pappilassa Saimaan rannalla. Isä oli sotilaspappina rintamalla Kannaksella, äiti lasten kera evakossa sukulaisten luona Oritmatilassa, kun heille ilmoitettiin, että kranaatti oli osunut pappilaan.

Osumasta syntynyt tulipalo tuhosi kodin, mutta pianonsoittoa opettaneen äidin tiiviit nuottipinot eivät palaneet, vaikka nuottipaperit hiiltyivätkin reunoiltaan.

-Niitä mustareunaisia, kärventyneitä nuotteja muistan äidin käyttäneen.

Toinen elävä sotamuisto löytyi edelleen Paarmannin perheen olohuoneesta.

-Isäni oli voittanut arvokkaan taulun Taideyhdistyksen tapahtumasta. Se oli seinällä kranaatin iskeytyessä taloomme. Keskelle taulua iskeytyi yksi kranaatinsirpale ja se on siinä edelleenkin. Muistuttamassa minua sodasta.

Veljeä ei jätetä

Valmistuttuaan opinnoistaan ja saatuaan pappisvihkimyksensä Jukka Paarma suuntasi ensimmäiseen työpaikkaansa, apulaiseksi Keski-Lahden seurakuntaan.

-Esimieheni seurakunnassa oli toi-

Paarma esittelee aikoinaan lahjaksi saamaansa piispa Hemmingin patista. Jalassaan hiihtävällä piispalla on Lalli -merkkiset sukset.

minut sodassa upseerina. Hän piti yhteyttä sotakaverihinsa ja oli minulle erinomainen esimerkki siitä, mitä veljeä ei jätetä käytännössä tarkoittaa.

Esimies kävi katsomassa kavereitaan, kun nämä sairastivat, ja antoi samalla nuorelle alaiselleen erinomaisen kuvan veteraanityöstä.

Paria vuosikymmentä myöhemmin Paarma oli usein kirkon edustajana mukana veteraanityössä, muun muassa puhujana veteraanien hengellisillä kirkkopäivillä. Vuodesta 2011 hän on ollut jäsenenä Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnassa. Kesäkuun tulevassa liittokokouksessa Kauhavalla Paarma on ehdolla liittovaltuuston puheenjohtajaksi.

Perinnetyötä tuleville sukupolville

Jukka Paarmannin mukaan perinnetyötä tehdään nimenomaan tuleville sukupolville, mutta sitä, mitä tuo perinne oikein on, pitäisi vielä kirkastaa. Lisäksi olisi löydettävä tavat, jotka puhuttelevat nuorta sukupolvea.

-Historian tuntemus ohenee voimakkaasti, lastenlastensa kautta koulujen historianopetuksen tilannetta tarkkaillut Paarma pahoittelee.

Ajoittain Paarma pohtii myös sitä, onko nuoremman sukupolven korostama jatkuva kansainvälistyminen uhka isänmaallisuudelle.

Tulevaisuudelta hän toivoo, että veteraanien perinnetyötä kehitettäessä voitaisiin järjestöjen mahdollisia organisaatiopäällekkäisyyksiä karsia, ja edetä muutenkin hyvässä yhteistyössä.

-Perinnetyön keskittäminen on aloitettu jo, mutta sen organisointi on osittain kesken. Ei ole merkitystä sillä, minkä nimisiä organisaatioita on olemassa, vaan itse työn sisällöllä, veteraanityön puolestapuhuja muistuttaa.

-Antti-Jukka Paarma, s. 1.12.1942 Lappeenrannassa
-ylioppilas 1961 Tampereen yhteiskoulusta
-teologian kandidaatti ja pappisvihkimys 1967, teologian tohtori 1980
-työura: Keski-Lahden srk:n kappalainen, Valkeakosken srk:n kirkkoherra, Turun tuomiorovasti 1982-1998, arkipiispa 1998-2010
-Naimisissa, kaksi aikuista tytärtä ja neljä lastenlasta
-Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsen vuodesta 2011 ja puheenjohtaja vuodesta 2017
-Ehdolla Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtajaksi Kauhavan liittokokouksessa kesäkuussa 2018

Teksti ja kuva: Susanne Hiltunen
Freelancetoimittaja, VTM

 Alajärven Lämpö Oy

www.alajarvenlampo.fi
alajarven.lampo@japo.fi
puh. 0400 565 429

Sotaveteraanit ja sotainvalidit eivät vieläkään samalle viivalle

Annika Saarikko on toiminut perhe- ja peruspalveluministerinä heinäkuusta 2017 lähtien.

“Veteraaniliittojen lakialoite on muutakin kuin lakimuutos - se on merkittävä taloudellinen satsaus,” huomauttaa perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko.

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko 1983 syntynään on jo sitä ikäluokkaa, ettei hänen omista isovanhemmistaan veteraaneja enää löydy.

- Olen onneksi 80- ja 90-luvuilla kasvaneena sitä sukupolvea, jonka aikana veteraaneista on paitsi puhuttu, myös arvostettu, Saarikko kiittelee.

Ministeri on hyvillään, että veteraaniasioissa on viime vuosina tehty parannuksia kiihtyvään tahtiin, mutta muistuttaa, että niin on syytäkin.

- Pitäisi rohkeammin tunnustaa, että puhumme sellaisesta osasta suomalaisia, joiden elämänkaari on ehtoapuolella. Sen

vuoksi kaikki, mitä tehdään, pitääkin tehdä nyt – muuten tämä jää juhlapuheiksi.

Laki on sama, kuntien toteutus ei

Saarikko on huomannut kunkohtaisten erojen olevan paikoin merkittäviä.

-Vaikka lain tasolla asiat ovatkin kulkeneet parempaan suuntaan, niin kunkohtaaisia eroja on edelleen paljon. Tämä on suomalaisen sote-politiikan ongelma laajemminkin: laki on muodollisesti sama kaikille, mutta kuntien toteutus hyvin erilainen.

- On vaikea ymmärtää, miksi kunnat eivät ole hyödyntäneet Valtiokonttorin kautta saatavaa tukea veteraanien kuntoutus- ja avopalvelutyölle. Tässä on tosin tapahtunut selkeä muutos. Viime vuosi oli tämän suhteen hyvin menestyksellinen: rahat loppuivat kesken siksi, että niitä todella käytettiin, toisin kuin aiempina vuosina, jolloin niitä palautettiin.

Saarikko myöntää, että vuosien saatossa veteraanikentän etuuskokonaisuudesta on muodostunut varsin monimutkainen kokonaisuus.

-Päätäjänäkin on ollut vaikeuksia päästä ymmärryksen haitta-asteista, sotainvalidien ja veteraanien erottamisesta, siitä, mihin kenelläkin on oikeus ja mikä lasketaan avopalveluksi. Sitten on vielä tämä rakenne: valtio, Valtiokonttori, kunnat.

Onneksi parannuksiakin järjestelmään on tehty. Saarikko kiittelee muutama vuosi sitten voimaantullutta lainmuutosta, joka antoi Kansaneläkelaitokselle mahdollisuuden luovuttaa rintamalisän saajien tiedot kunnille. Tämän perusteella kunnat saivat paremmin tietoonsa kunnissa asuvat veteraanit ja pystyivät olemaan heihin yhteydessä palveluiden tarjoamiseksi.

Kunnissa tämän vuoden määrärahojen riittävyys huolehtaa jo nyt. Saarikon mukaan se ei kui-

tenkaan saa olla syynä sille, etteikö veteraaneille annettaisi kaikkea, mitä he tarvitsevat.

- Rohkaisen kuntia käyttämään rahaa sillä tavalla kuin viime vuonna opittiin. Kokonaisuudessaan viime vuonna rintamaveteraanien kuntoutukseen ja avopalveluihin oli käytettävissä 52,9 miljoonaa euroa, mikä on merkittävä korotus edellisvuoteen. Tämänvuotinen summa on sama kuin viime vuonna, huolimatta veteraaniväestössä tapahtuvasta poistumasta. Rahat siis riittävät.

Veteraanijärjestöjen lakialoite ei etene

Veteraanijärjestöt ovat valmisteet lakialoitteen, joka takaisi kaikille sotaveteraaneille kaikki samat koti- ja avohoidon palvelut, jotka sotainvalideille jo korvataan.

-Lakiuudistus on mennyt meillä normaaliin lainvalmisteluun. Ministeriöhan ei lakialoitteisiin vain laita nimeä alle, vaan tekee omat kustannusarvot, taustaselvitykset ja valmistelut, hän muistuttaa.

-Tällä vaalikaudella alennettu haitta-aste tarkoittaa käytännössä sitä, että sotainvalidipuolella kaikki jo ovat samalla viivalla. Ymmärrän sen, että oli kyseessä veteraani tai sotainvalidi, niin yli yhdeksänkymppisellä on joka tapauksessa elämän tuomaa murhetta ja kremppaa, joka ei enää suoranaisesti liity siihen sotataustaan. Siltä osin minä pidän yhteiskunnallisena tavoitteena ihan oikeana ja minun arvoihini kiinteästi sopivana, että meillä eivät veljet olisi tässä suhteessa eri viivalla.

Saarikko kertoo veteraaniasian olevan siitä poikkeuksellinen, että siihen suhtaudutaan yhtenäisesti yli puoluerajojen. Tällä hetkellä kynnyksikysymykseksi näyttäisivät siis nousseen lakimuutoksen mahdolliset kustannukset.

-Sanon reilusti, että esitys maksaa. En sano, että maksaako se liikaa, tai että olisiko se jostain pois, mutta tunnustan, että se on muutakin kuin lakimuutos. Se on merkittävä taloudellinen satsaus.

Vaikka asia on työn alla ja eduskunnankin tuntoja asian suhteen kuulostellaan herkällä korvalla, myöntää Saarikko, että hallituksen esityslistalle se ei tälle keväälle pääse. Sitä, mikä käsitteilyn hitauden taustalla on, ei Saarikko halua lähteä kommentoimaan.

-En lähde arvioimaan, onko kyse virkamiesten jarrutuksesta vai poliittisen tahdon puutteesta, joskin poliittisella tahdolla ne asiat täällä viime kädessä etenevät. Sekään ei kuitenkaan pelkää riittä, vaan siihen on pystyttävä esittämään rahoitus.

Maakuntamallilla yhtenäisiin käytäntöihin?

Sote herättää veteraanijärjestöjenkin piirissä epätietoisuutta, mutta Saarikko uskoo uudistuksen tuovan kuntiin kipeästi kaivatua yhdenmukaisuutta.

-Vastuu veteraanienkin sote-palveluista siirtyy kunnilta maakunnille, mikä tulee ehkä parantamaan sitä, miten lain henki nykyisellään eri kunnissa toteutuu.

Saarikko kiittelee veteraanijärjestöjen yhteistä edunvalvontatyötä, jolla asioita on tuotu näkyviksi. Seuraavaksi vaikuttamistyön kohteeksi hän nostaa juuri sote-uudistuksen myötä syntyvät 18 maakuntaa.

-Kun valitaan kunnista parhaimmat käytännöt koko maakunnan käytännöiksi, niin muodostuu ehkä selkeämpi linja siitä, miten veteraanien palvelut järjestetään, hän pohtii ja korostaa kotiin vietävän kuntoutuksen ja palveluiden olevan tulevaisuutta.

-Maakunnan ei ole mitään järkeä lopettaa satsaamista kotiin vietävään tukeen, koska se on aina myöskin taloudellisesti kannattavampi vaihtoehto ympärivuorokautiseen laitosasumiin verrattuna. Tavoitteena on, että mahdollisuudet asua kotona, osallistua tärkeisiin toimintoihin ja vaikuttaa oman elämän hallintaan jatkuvat. Kaikki lähtee laajalaisesta ja yksilöllisestä veteraanin tarpeiden arvioinnista.

Kotiin vietävien palveluiden mahdollisuudet saavat Saarikon innostumaan.

-Niiden tulee tarkoittaa myös sitä, että ne palvelut vievät pois kotia. Palvelu voi siis olla vaikka sitä, että saa järjestettyä kyydin ja virikkeitä kodin ulkopuolelle. On tärkeää, että elämänpöytä avaruus säilyisi myös heikompiin kunnissa, kotona asuvalla vanhukseksi. Fyysinen ja henkinen hyvinvointi ruokkivat toisiaan, hän muistuttaa.

Veteraaniväestön erityisasema säilyy

Maakuntalaissa ei ole sanallakaan mainittu, miten tämän lakisäätöisen erityisryhmän asiat hoidetaan. Pelko siitä, että veteraaniväestön asiat sulautettaisiin osaksi muuta vanhusväestöä on kuitenkin Saarikon mukaan turha.

-Ei missään nimessä! Vaikka veteraanienkin palveluiden pohjana on kaikkien yli 75-vuotiaiden lailla vanhuspalvelulaki, on veteraanien oikeus palveluihin erityinen. Niiden rahoitus hoidetaan eri kanavien kautta ja tässä Valtiokonttori on tärkeässä roolissa. Yhteiskuntana osoitamme kiitollisuutta näillä erillismäärärahoilla ja tätä määrärahaa annetaan niin kauan kuin veteraaneja keskuudessamme on.

Teksti ja kuva: Ariela Säkkinen

AJANKOHTAISTA

Sinibaretit lahjoittivat heijastimia veteraaneille

Heijastimet toimitetaan jopa kotioville saakka

Osalle Lahden sotaveteraaneista jaettiin heijastimet aamukahvitilaisuuden yhteydessä. Heijastimet on helposti kiinnitettävissä hihaan.

Päijät-Hämeen Rauhanturvaajat ry:n valokuvaaja ja mainoshankkija **Markku Selonen** ja puheenjohtaja **Reijo Juvonen** ojensivat Lahden Sotaveteraanit ry:lle hihaan kiinnitettävät turvaheijastimet. Selonen on ajatuksen takana ja hän esitti sen Päijät-Hämeen rauhanturvaajat ry:n hallitukselle. Sotaveteraanit saivat omansa lahjoituksena ja lisäksi 200 heijastinta tulee myyntiin, niin että rauhanturvaajat saivat rahoitettua lahjoituksensa. Lisäksi rahoitusta tulee rauhanturvaajien valtakunnalliselta liitolta. Saman lahjoituksen piiriin tulevat myös Rintamaveteraanien ja Sotainvalidien Lahden seudun veteraanit.

- Järjestämme talkoot, jossa ajamme veteraanien ovelta ovelle ja jaamme heijastimet heidän koiteihinsa. Meillä on jäseniä 440 ja kuukausittain aktiivisia on toistasataa henkilöä, joten kuljettajia löytyy, kertoo Juvonen.

Jokaisen hihaan

Kaikki veteraanit saavat heijastimensa kevättalven aikana. Osa hihaan pyöräytettävistä heijastimista on jo jaettu erilaisten veteraanitilaisuuksien yhteydes-

sä. Jokaiseen veteraaniin otetaan yhteyttä ennen kuin heijastin tuodaan kotioville. Menossa ovat siis melkoiset talkoot.

- Tarkoituksena on, että tarvittaessa keskustelemme myös veteraanien kanssa, eli tämä on samalla sosiaalinen tapahtuma, puheenjohtaja Reijo Juvonen lisää.

Päijät-Hämeen Rauhanturvaajat ry järjesti aiemmin Lahden alueen sotaveteraaneille ja -invalidille uuden Tuntematon sotilas -elokuvaesityksen ja heidän kuljetuksiaan sinne. Lisäksi rauhanturvaajat ovat ottaneet vetovastuun Lahden sotaveteraanipiirin kesämajan kunnossapidosta. Majan vastaavana isäntänä toimii Markku Selonen. Rauhanturvaajat avustavat veteraaneja talkootyöllään monin eri tavoin.

Sotiemme veteraaneilla ja YK:n rauhanturvatehtävissä toimineilla on myös kohtalonyhteys siinä, että ensimmäisessä Suomen rauhanturvatehtävässä Egyptin Suezillä vuonna 1956 palvelleista 14 prosentilla oli rintamakokemusta viime sotiemme ajalta.

Lasse Koskinen

Kirjoittaja on lahtelainen toimittaja

Sotaveteraanit kokoontuvat XXVIII liittopäiville Kauhavalle

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri ry kutsuu kaikki jäsenet 2.-3.6.2018 Suomen Sotaveteraaniliiton XXVIII liittopäiville Kauhavalle. Tapahtumat järjestetään **Härmän kuntokeskuksessa** ja siihen liittyvässä **Anssin Jussin Areenassa**. Lauantain kirkkoilta vietetään **Ylihärmän kirkossa**.

Liittopäivät järjestetään Etelä-Pohjanmaalla nyt kolmannen kerran. Ensimmäiset järjestettiin päivälleen 50 vuotta sitten Seinäjoella. Toiset liittopäivät 2004 olivat viimeiset suuret, jolloin pääjuhlaan kokoontui 5 500 osallistujaa.

Lauantaiaamu aloitetaan Areenassa perinneseminaarilla, jossa esitellään muutaman piirin perinnesuunnitelma. Liittokokous alkaa klo 13.00. Illalla klo 18.00 kokoonnutaan Anssin Jussin Areenaan aseveli-iltamiin, jonne järjestäjät odottavat 1400 vierasta.

Illan ohjelma on nostalginen. Se on rakennettu sotien jälkeisten lauantain toivottujen levyjen pohjalta. Esiintyjäryhmät on muodostettu vain tätä tilaisuutta varten kauhajokisista soittajista

ja harrastajanäyttelijöistä. Luvasa on monipuolinen ja ennennäkemätön ohjelma. Ilta jatkuu iltamatansseilla ravintola Yölinnussa.

Lauantai-iltana Ylihärmän kirkossa järjestetään vajaan tunnin mittainen kirkkoilta, jossa puhuu paikkakunnan oma mies, professori **Heikki Ylikangas**.

Sunnuntaipäivä alkaa ekumeenisella jumalanpalveluksella Areenalla, jossa saarnaa mm. kenttäpiispa **Pekka Särkiö**. Tilaisuudessa avustavat laivaston soittokunta ja Ylihärmän veteraaninkuoro. Ruokailun jälkeen kokoonnutaan pääjuhlaan, jossa esiintyvät mm. laivaston soittokunta ja oopperalaulaja **Mika Nisula**. Pääjuhlan kulku poikkeaa myös totutusta.

Majoitus

Liittopäivävieraat varaavat ja maksavat majoituksensa itse.

Härmän kuntokeskus, Vaasantie 22, Ylihärä, puh. 06 483 1600 tai anne.kivihuhta@harmankuntokeskus.fi

Hinta pe-la 60 €/vrk, la-su 70 €/vrk.

PowerPark, (n. 9 km tapahtu-

mapaikalta) puh. 010 347 7600 tai info@powerparki.fi

Hotellihuoneita ja 4-5 hengen mökkejä, hinnat samat kuin kuntokeskuksessa. Paikka sopii hyvin mm. ryhmille.

Hotelli Lapuahovi (n. 25 km tapahtumapaikalta), puh. 06 433 7300 tai varaukset@lapuahovi.fi

Hinta pe-la 45 €/vrk, la-su 55 €/vrk.

Pyrkikää välttämään kaikissa paikoissa yksiömajoitusta.

Ruokahuolto

Lounaat ja päivällinen tarjotaan Kuntokeskuksen ravintola Yölinnussa. Hinta on 14,00 €/ateria.

Ruokalippuvaraukset piiriin kautta tai ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

Ruokalippuja saa myös paikan päältä 15 €/ateria.

Kuntokeskuksen receptionista saa pankkikorteilla käteistä rahaa.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri toivottaa sotaveteraanit ja heidän sidosryhmänsä tervetulleeksi lakeudelle.

Liittopäivät järjestetään kesäkuussa Härmän kuntokeskuksessa.

XXVIII Liittopäivät 2.-3.6.2018 Härmä

Ohjelma Härmän kuntokeskus/Anssin Jussin Areena/Ylihärmän kirkko

Lauantai 2.6.

09.00-12.30 Valtakirjojen tarkastus
10.00-11.30 Perinnefoorumi
13.00-15.00 Liittokokous
18.00-20.30 Aseveli-iltamat
21.00-22.00 Kirkkoilta
21.00-01.00 Iltamatanssit

Sunnuntai 3.6.

10.00-11.00 Ekumeeninen jumalanpalvelus
13.00-14.30 Liittojuhla

Sotaveteraaniliiton varapuheenjohtajiksi Pertti Suominen ja Pirkko Karjalainen

Sotaveteraaniliiton hallituksen järjestäytymiskokouksessa tammikuun 25. päivänä Helsingissä valittiin hallituksen varapuheenjohtajina jatkaamaan Pertti Suominen Helsingistä ja Pirkko Karjalainen Vantaalta. Samalla valittiin edustajat eri toimikuntiin ja liiton edustajat eri yhteisöihin.

Valtuuston 2017 syksyllä valitsemat hallituksen jäsenet ovat seuraavat:

Pohjois-Karjala Juhani Sainio
Pertti Torppa, sihteeri

Hallituksen

varsinaiset jäsenet

Jaakko Valtanen
Pirkko Karjalainen
Eero Kaitainen
Taula Takala
Pertti Suominen
Rauno Loukkola

varajäsenet

Olli Kivioja
Anne-Mari Väättäinen
Pekka Paatero
Tarja Tapanainen
Jorma Mikkonen
Reijo Inget

Sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunta

Puheenjohtaja, Pekka Paatero
Kirsi Kalliomäki
Heikki Karhu
Pirkko Karjalainen
Tiina Kyttälä
Sanna Nurmiainen
Antti Olsen
Pentti Suppola
Tapani Tölli
Pekka Utriainen
Marja Vaarama
Anni Grundström, sihteeri

Erkki Heikkinen, liittokokouksen valitsema hallituksen ja liiton puheenjohtaja

Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton yhteiset toimikunnat:

Hengellinen toimikunta

Puheenjohtaja, Jaakko Simojoki
Valtakunnalliset edustajat
Henry Byskata
Jaakko Leinonen
Väinö Reinilä
Markku Salminen
Hannu Savinainen
Paula Takala
Seppo Väättäinen
Asiantuntijajäsen
Pekka Särkiö

Viestintätoimikunta

Puheenjohtaja, Kari Mänty
Ilkka Ahtiainen
Jukka Halonen
Pekka Holopainen
Heikki Karhu
Petri Kejonen
Göran Lindgren
Elina Melgin
Pia Mikkonen
Esa Nieminen
Ariela Säkkinen, sihteeri

Jäsenyhdistysten edustajat

Pirkanmaa Juhani Husa
Pohjois-Savo Risto Lyytikäinen
Kanta-Häme Juhani Muilu
Uusimaa Ulla Rosenqvist

Perinneyön toimikunta

Puheenjohtaja, Pertti Suominen
Ilkka Brotherus
Pekka Holopainen
Tuomo Horsma

Kauhavalainen Paula Takala (66) aloitti liiton hallituksen uutena jäsenenä.

Kristina Kaihari
Tapio Kamppi
Heikki Karhu
Olli Kleemola
Antti Matilainen
Eero Mattila
Lauri Tervakangas
Ariela Säkkinen, sihteeri

Sotaveteraaniliiton toimikunnat

Ansioerkkitoimikunta

Puheenjohtaja, Pasi Alho
Olli Kivioja
Raija Kähkölä
Hannu Rahkonen
Markku Seppä, sihteeri

Toimikunnan työryhmä

Pasi Alho
Olli Kivioja
Markku Seppä, sihteeri

Hallinnon rakenneryhmä

Puheenjohtaja, Erkki Heikkinen
Pirkko Karjalainen
Arto Mikkonen
Esko Petäjä
Sakari Sippola
Pertti Suominen
Markku Seppä, sihteeri

Tositteiden tarkastajat

Pasi Alho
Pentti Korpimies

Sotaveteraaniliiton edustajat Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa (VEVA) 2018

Varsinaiset jäsenet

Erkki Heikkinen
Sakari Sippola
Markku Seppä

Varajäsenet

Pertti Suominen
Rauno Loukkola
Anni Grundström

Liiton edustus yhteisöissä ja niiden kokouksissa 2018

Veteraanivastuu ry

hallituksen jäsen, Markku Seppä
vuosikokoukset, Erkki Heikkinen

Tammenlehvän Perinneliitto

hallituksen jäsen, Erkki Heikkinen

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys

hallituksen jäsen, Timo Lehtonen

Aikakauslehtien liitto

Kari Mänty

Toiminnanjohtajien neuvottelupäivät Tallinnassa

Piirien toiminnanjohtajat kokoontuivat tammikuussa neuvottelupäivilleen. Tällä kertaa kaksipäiväisen rupeaman tapahtumapaikkana toimi Tallinna.

Päivät aloitettiin vierailulla Suomen suurlähetystöön, jossa suurlähettiläs **Kirsti Narinen** kertoi mm. lähetystön tiivistä yhteistyöstä Suomen sodissa taistelleiden virolaisvapaehtoisten kanssa.

- Enenevässä määrin tapaamiset ovat hautajaisia ja kuolinvuoteella vierailuja. Suomen-poikia on Virossa jäljellä enää 36, Narinen pahoitteli.

Jäljellä olevien elinolosuhteisiin on kuitenkin tulossa ainakin yksi tervetullut parannus: **Erkki Heikkinen** kertoi ulkomaalaisen vapaaehtoisen rintamaveteraanin rintama-avustuksen nousseen 590 eurosta 2000 euroon vuoden 2018 alusta.

Puheenjohtaja avasi päivät katsauksella liiton kuluneeseen 60-vuotisjuhlavuoteen.

- Vierailimme 9000 veteraa-

nimme luona, yli 600 sankarihautausmaalla ja pääjuhlaakin saimme viettää yhdessä yli 600 kunniavieraan kanssa, hän kiitteli.

Tarkkaavaisen yleisön sai myös

Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajan **Heikki Karhun** puheenvuoro liittojen yhteistyön tiivistämisestä.

- Kunniakansalaisista on huo-

lehdittava niin kauan, kuin yksikin heistä on elossa. Lisäksi meidän on muistettava lesket ja puoliset, jotka ovat eläneet sotaa kaikki nämä vuosikymme-

net veteraanipuolisoidensa rinnalla, hän painotti.

Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** loi katseen tulevaisuuteen ja liiton lähiajan haasteisiin. Teemaa jatkoi liiton sosiaalisuhteiden **Anni Grundström**, joka valotti kuulijakunnalle tuki- ja avustustyössä tapahtuneita sekä tulossa olevia muutoksia ja haasteita.

Päivien aikana käytiin lisäksi läpi järjestöviestinnän mahdollisuuksia ja saatiin kuulla liiton perinneyön toimikunnan puheenjohtajan **Pertti Suominen** päivitys perinneyön suunnitelman tämänhetkisestä tilanteesta.

Seuraavaksi katset kääntyvätkin jo kohti kesäkuussa Härmässä pidettäviä liittopäiviä, joista niitä isännöivän Etelä-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtajan **Pertti Korttesniemen** alustuksen perusteella on tulossa juuri sitä, mitä Pohjanmaalta odottaisikin: isoa ja komiaa!

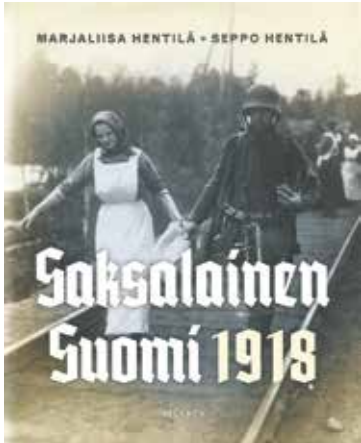

Neuvottelupäivien osanottajia – katse eteenpäin!

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuva: Sotaveteraaniliitto

Pekka Silvastin muistoseminaari Hangossa

Hanko maailmankartalle ry ja Hangon museon ystävät ry järjestivät 12. tammikuuta seminaarin Hanko/Hangö 1918. Kaikilla käsitellyillä aiheilla oli liittymäkohdat niin Hankoon kuin vuoteen 1918 Suomessa. Seminaari oli hankolaisen sotahistorian tutkijan ja kirjailijan Pekka Silvastin muistoseminaari. Pekka Silvast ehti osallistua seminaarin ideointiin ennen menehtymistään viime kesänä. Seminaarin puheenjohtajana toimi entinen Moskovan suurlähettiläs Hannu Himanen.

Professori Seppo Hentilä:
Saksalaisen Itämeren divisioonan sotilaspoliittiset tavoitteet maaliskuusta joulukuuhun 1918

Saksalaisen Itämeren Divisioonan interventio Suomessa 1918 ei ollut pelkästään ”jalo pelastusoperaatio”, joka auttoi sisällissodassa valkoiset kukistamaan punaiset. Saksalainen apu ei ratkaissut sotaa, mutta lyhensi sen kesto. Sodan päätyttyä toukokuussa saksalaiset, yli 10 000 miestä, jäivät Suomeen yli puolen

vuoden ajaksi. Kun Saksan häviö maailmansodassa oli joulukuussa 1918 selviö, ne joutuivat vastentahtoisesti poistumaan maasta.

Saksalaisten maassa oloon liittyy myös suunnitelma Suomesta kuningaskuntana ja saksalaisesta prinssistä kuninkaanamme. Tiedot poliittisesta ja sotilaallisesta yhteistyöstä saksalaisten joukkojen johdon ja Suomen hallituksen välillä ovat puutteelliset. Yhteistyön ylimmät osapuolet olivat ”Saksalainen kenraali Suomessa”, Rudiger von der Goltz ja mei-

dän puoleltamme Svinhufvud ja Paasikivi.

Saksalla oli omat itsekäät tavoitteensa, kun se lähetti joukkonsa ensin Ahvenanmaalle ja sitten Hankoon huhtikuun 1918 alussa. Niiden tuli varmistaa, etteivät Englannin ja Ranskan joukot voisi käyttää Suomen aluetta hyväkseen luodakseen pohjoiseen uutta Saksan vastaista rintamaa. Saksalaisten joukkojen päätehtävänä oli kesäkuusta alkaen kehittää Suomen armeijaa saksalaisen mallin mukaiseksi ”Pohjoisen rautaiseksi nyrkiksi”, joka palvelisi Saksan etuja.

Tosiasiaa Suomelle oli varattu Saksan vasallivaltion rooli. Suomen hallitus antoi tämän tapahtua toivoessaan Saksan tuella luovansa ”Suur-Suomen”, johon kuului iso osa Itä-Karjalaa ja Kuolan niemimaa.

Itämeren Divisioonaa toi mukanaan kaiken tarvitsemansa, koska se tuli tehtävänsä tunteettomalle maaperälle. Hankoon laivattiin 171 erilaisella aluksella 13 000 miestä ja 4 000 hevosta 3.4.1918. Suomen Senaatti maksoi Saksalle operaation kulut.

Hangossa Itämeren Divisioonaa ei kohdannut vastarintaa. Venäjän ja Saksan Brest-Litovskin rauhansopimuksessa oli 3.3.1918 sovittu, että venäläiset joukot vedetään itsenäisen Suomen alueelta eivätkä ne osallistu sotatoimiin Suomessa. Venäläiset kuin punaisetkin lähtivät Hangosta ennen saksalaisten tuloa.

Saksalaisten toiminnassa Suomessa korostui heille tarjoiltu ”viholliskuva”. He tulivat Suomeen taistelemaan ”rosvoja, rikollisia ja kapinallisia” vastaan Suomen laillisen hallituksen avuksi. Viholliskuvaan eivät monesti työläistäustaisilla saksalaisilla kuulleet suomalaiset työläiset eivätkä venäläiset sotilaat. Niinpä saksalaiset autoivat venäläisiä sotilaita palaamaan Suomesta kotimaahansa.

Professori Dörte Putensen, Saksa:

Rudiger von der Goltz ja Suomi

Preussilais-keisarillinen upseeri (1865-1946) johti Itämeren divisioonaa, jossa oli noin 10 000 miestä ja joka 3. huhtikuuta 1918 nousi maihin Hangossa. Von der Goltz, vuodesta 1916 kenraalimajuri, johti länsirintamalla divisioonaa, kunnes hänet määrättiin 28. helmikuuta 1918 suunnitellun ryhmityksen johtajaksi Suomeen. Hänen divisioonansa lähti Danzigista vaikealle ja vaaralliselle matkalle jäätyneen ja miinoitetun Itämeren halki kohti Hankoa.

Von der Goltzin saaman käsikyn mukaan saksalaisten joukkojen ainoa tehtävä Suomessa oli suomalaisten intressien puolustaminen. Saksalla ei käsikyn mukaan ollut omia päämääriä. Punaisen tuomitseminen olisi suo-

malaisten tehtävä. Saksalaiset tulivat vapauttajina, eivät valloittajina.

Sisällissodan päätyttyä von der Goltz joukkoineen jäi Suomeen auttamaan suomalaisen armeijan perustamisessa.

Keisarillisen Saksan kärsittyä tappion piti von der Goltzin joukkoineen lähteä Suomesta joulukuun puolivälissä. Vaikka von der Goltzin panos Suomessa oli varsin lyhyt, teki se syvän vaikutuksen häneen. Suomen sotaretki kruunasi hänen sotilaallisen menestyksensä ja hänestä tuli Suomessa erittäin suosittu.

Lähdettyään Suomesta Von der Goltz siirtyi Latviaan helmikuussa 1919 taistelemaan punaisia vastaan. Hänen alaisinaan taisteli 4 000 saksalaista vapaaehtoista ja 2 000 baltian-saksalaista. Hän menestyi, kunnes päätti kesäkuun 19. päivänä aloittaa taistelun myös virolaisia vastaan. Virolaiset löivät hänen joukkonsa kesäkuun 23. päivänä, päivänä, jota Virossa juhlistan Voitonpäivänä. Viron ja myös Latvian historiassa on Rudiger von der Goltzin rooli siten negatiivinen, päinvastoin kuin Suomessa.

Professori Kent Zetterberg, Tukholma:

Ruotsi ja Suomen sisällissota 1918

Vuoden 1917 aikana Ruotsissa vaihtui hallitus kolmeen kertaan. Maan ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaan se oli liittoutumaton suurvaltojen suhteen ja puolueeton sodassa. Puolueettomuuden säilyttäminen edellytti kuitenkin aluksi myönnytyksiä Saksalle ja myöhemmin länsivalloille.

Puolueettomuus ei kuitenkaan tullut ilmaiseksi. Britannia painosti Ruotsia toteuttamaan kauppasaarron Saksaa vastaan 1916 kieltäen kaiken viennin Saksaan. Kun tähän ei suostuttu, Ruotsi jäi lännen kauppasaarron piiriin. Tuloksena oli säännöstely ja elintarvikepula sekä näistä johtuvia levottomuuksia.

Elintarvikepula helpotti vasta, kun Brantingin ”vasemmistohallitus” hyväksyi brittien kauppasulkuvaatimukset. Tässä tilanteessa Ruotsin tilanteeseen vaikuttivat Venäjän bolsevikivallankumous, Suomen itsenäisyysjulistus ja Suomen sisällissota.

Puolueettomuuden katsottiin koskevan myös naapurimaan sisällissotaa, vaikka valkoiset elätelivätkin toiveita tuesta Saksan tai Ruotsin suunnalta. Hallitus tarjoutui välittämään punaisten ja valkoisten välillä, sanoutuen selkeästi irti sotilaallisesta väliintulosta.

Suomen valkoiset eivät kuitenkaan hyväksyneet punaisia neuvottelujen osapuoleksi. Käytännössä Ruotsista tultiin kuitenkin valkoisten tueksi sallimalla vapaaehtoisten lähteminen ja myös

asekuljetuksia kaikessa hiljaisuudessa.

Saksassa oli helmikuussa 1918 toivottu ruotsalaisten selvää väliintuloa valkoiselle puolelle, ja keisari Wilhelm pahoitteli joutuvansa toimimaan omin päin perustaen mm. tukikohdan Ahvenanmaalle. Viestiin tosin lisättiin, ettei Saksa aikonut niitä saaria pitää, vaan voisi toimia asiassa Ruotsin eduksi jatkossa.

Tukholmassa oli perustettu yhdistys Finlands vänner, FV tammikuussa 1918. Yhdistys rekrytoi tuhatkunta ammattiupseeria ja muuta päällystystä. Hallitus salli vapaaehtoisten joukkojen lähettämisen ja niistä muodostettiin ruotsalainen prikaati, joka osallistui Tampereen ratkaiseviin taisteluihin maaliskuussa 1918.

Prikaatilla oli enemmänkin symbolinen merkitys. Heti sodan alussa Mannerheimin luo Vaasaan hakeutui kokeneita yleisesikuntaupseereita, joilla oli suuri merkitys valkoisen armeijan rakentajina ja johtajina. Prikaatinkin upseerien osuus alkuvaiheen sotatoimien suunnittelussa ja joukkojen organisoimisessa oli ehkä annetun avun merkittävin tekijä, sillä jääkärit saapuivat vasta myöhemmin.

Vähätellä ei myöskään pidä ruotsalaisten lentäjien osuutta kouluttajina ja lentotiedustelijoina. Lahjaksi saatiin myös lentokoneita, mm kreivi Carl von Rosenilta, jonka henkilökohtainen vaakunamerkki, sininen hakaristi säilyi Suomen ilmavoimien tunnuksena aina vuoteen 1945.

Ruotsin hallitus ryhtyi ”sotilaallishumanitaariseen” retkeen Ahvenanmaalle eliittijoukkojen ja uuden panssarilaivan Sverigen johdolla. Sisällissodan osapuolet onnistuttiin rauhoittamaan, mutta saksalaislaivaston tunkeuduttua alueella ruotsalaiset vetäytyivät. Ahvenanmaan kysymys oli monimutkainen ja ratkaistiin lopulta vasta Kansainliiton päätöksellä 1921 Suomen hyväksi, mutta erityisoikeuksin ahvenanmaalaisille.

Lisäksi seminaarissa alustivat dosentti Marja-Liisa Hentilä saksalaisten sotilaiden ja suomalaisen siviiliväestön kohtaamisesta, historioitsija Peep Pilak Hans Kalmin ja Rudiger von der Goltzin roolista Suomessa ja Virossa, FT Tuomas Tepora vuoden 1918 muistamisesta ja historiankirjoituksesta ja tohtoriopiskelija Sture Lindholm Dragsvikin vankihelvetistä.

Seminaarista laadittu yhteenvedo on kokonaisuudessaan luettavissa: www.sotaveteraanit.fi

Göran Lindgren

Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija.

Liikenne
Vakuutus
keskus

www.lvk.fi

TEKNIKAN
AKATEEMISET

Viime vuonna lähes kolmen miljoonan euron keräystulos

Sotiemme Veteraanien piiripäälliköt ympäri Suomen kokoontuivat Pääesikuntaan 26. tammikuuta. Aiheina oli vuoden 2017 Suomi 100 -keräysvuosi sekä käynnissä oleva, Puolustusvoimat 100 -keräysvuosi. Tunnelma oli koko päivien ajan tiivis, ja piiripäälliköt osallistuivat aktiivisesti keskusteluun.

Varainhankinnan päällikö **Pia Mikkonen** kävi piiri-

päälliköiden kanssa läpi, miten koko Suomi 100 -keräysvuosi sujui. Bruttokeräystuotto vuodelta 2017 jäi piirun verran tavoitteesta, joka oli 3 miljoonaa euroa. Ensimmäisten tietojen valossa keräystuotto Suomi 100 -juhlavuonna ylsi 2,9 miljoonaan euroon koko Suomessa.

Keräyspiirit kokosivat bruttotuotosta noin puolet ja Pasilan keräystoimisto toisen puolen.

Puolustusvoimien varusmieskeräys oli 1 milj. euroa koko Suomessa ja edustaa edelleen suurinta osuutta piirien hankkimista keräystuotoista. Muut keräystavat, kuten yrityskeräykset sekä koulujen päivätyökeräykset nousivat menneenä vuonna.

Pasilan keräystoimistossa näkyi selvästi yritysten mukana olon tämän vuoden keräystuoton kasvattajana. Useita kymmeniä yri-

tyksiä otti yhteyttä jo heti alkuvuodesta kertoen, että he haluaisivat vuonna 2017 tukea erityisesti sotien veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään sekä soteleskiä.

Puolustusvoimat 100 -juhlavuonna Sotiemme Veteraanit -keräys on mukana ja näkyvillä PV 100 -tapahtumissa ympäri Suomen, lähinnä lipaskeittäjien toimesta. Puolustusvoimien juhlavuodesta ja sen lukuisista tapahtumista kertoi piiripäällikköpäivillä Puolustusvoimien viestintäjohtaja kommodori **Jan Engström**. Pääesikunnan henkilöstöosaston sektorin johtajan, everstiluutnantti **Ilpo Kärkkäisen** kanssa sovittiin sen jälkeen käytännön asioiden hoitamisesta Sotiemme Veteraanit -keräyksessä PV 100 Juhlavuoteen osallistumisen tiimoilta.

Oikeanlaisen viestinnän merkitystä ei tänä päivänä voi vähätellä keräystoimien edistämiseksi. Piiripäällikköpäivillä keskusteltiin aktiivisesti viestintäammattilaisen, Communiqué-toimiston **Heidi Korvan** kanssa, millaista hyvän varainhankintaviestinnän tulee tänä päivänä olla. Lahjoittajille on entistä tärkeämpää se, että he saavat tietää, mihin kerättyjä rahoja käytetään. Samoin ihmiset eivät enää välttämättä halua lahjoittaa rahaa, vaan antavat mieluummin

Varainhankinnan päälliköille Pia Mikkoselle luovutettiin hänelle myönnetty Suomen Valkoisen Ruusun ansioristi.

omaa aikaansa lahjoituksena. Näiden ajatusten saattelemana loppupäivän aikana keskusteltiin vilkkaasti mm. siitä, miten vapaaehtoisten toimijoiden mukaan ottamista piiri- ja yhdistystasolla voisi jatkossa edistää.

Pia Mikkonen
varainhankinnan päällikkö

Piiripäällikköpäivillä luovutettiin Rintamaveteraaniliiton myöntämät kunniamerkit seuraaville vas. Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja Heikki Karhu, Rintamaveteraaniliiton kunniamerkillä palkitut Jakke Nikkarinen, Jukka Evers, Tuula Harjunpää, Antti Roiko-Jokela, Solveig Hyöty ja Pertti Kortesiani sekä Veteraanivastuun puheenjohtaja Matti Niemi.

Esittelyssä Sotaveteraaniliiton uusi tiedottaja

Ariela Säkkinen uudessa työssä yhdistyvät hänelle tärkeät asiat.

Ariela Säkkinen on toiminut Sotaveteraaniliiton tiedottajana viime marraskuusta lähtien. Hänellä on aiempaa työkokemusta niin tiedotuksesta, viestintä- ja hankekonsultoinnista kuin sisälöntuotannosta. Lisäksi hän on toiminut vapaana kirjoittajana.

Säkkinen on asunut yhteensä 10 vuoden ajan ulkomailla. Viime vuoden maaliskuussa ilmestyi hänen matkailuaiheinen keitto-

kirjansa Andalusian auringossa: Kulinaristiretkiä Jerezistä Jerusalemiin WSOY:n kustantamana.

- Olen tehnyt urallani kaikenlaista ja minut on keitetty monessa liemessä. Tämä kaikki on selkiyttänyt sitä, että haluan tehdä nimenomaan tiedotusta ja viestintää. Järjestökenttä on puolestaan alue, jonka koen omimmaksi toimintaympäristökseksi. Lisäksi Sotaveteraaniliitto edustaa itsessään sellaista arvomaailmaa ja toimintaa, jonka takana voin ylpeästi seistä. Nykyisessä työssäni nämä kolme minulle tärkeää asiaa yhdistyvät.

Sotaveteraaniliitto oli Säkkinelle ennestään tuttu instituutio. Hän toteaa, että liiton käytännön toiminnassa on ollut kuitenkin paljon opittavaa.

- Tämä pesti on sekä mielenkiintoinen että haastava. Sisälöntuotannon kautta olen päässyt nyt perehtymään esimerkiksi sotahistoriaan. Se on vaativa, mutta erittäin palkitseva tutkimusretki.

Monta linkkiä nykyiseen työhön

Säkkinellä voi sanoa olleen jo ennestään monia liittymäkohtia

nykyiseen työhönsä. Säkkinen isä teki työuransa Puolustusvoimissa, kuten myös hänen äitinsä.

- Isänmaallisuus ja maanpuolustustahto on juotettu minulle kirjaimellisesti jo äidinmaidossa. Elämäni ensimmäiset seitsemän vuotta asuin suljetulla sotilasalueella, jonka ansiosta kuvittelin kaikkien lasten ajolevan panssarihaunissa. Myöhemmin sain kuulla, ettei se nyt ihan noin olekaan, hän nauraa.

Säkkinen kertoo, että hänen isänsä rauhanturvaajavuosien jälkeiset evp-vuodet ovat kuluneet muun muassa Maanpuolustus-koulutusyhdistyksen ja veteraanityön tehtävissä.

- Maanpuolustustahto taitaa olla armeijan ihmisille enemmän kuin pelkkä työ - se on elämäntapa ja aate, pohtii Säkkinen, jonka sedistä ja lankomiehistä moni on rajavartija.

Säkkinen arvostaa isovanhempensa perintöä.

- Isoisäni oli sotaveteraani vuosimallia 1910; seitsemän eri joukko-osaston riveissä muun muassa Uhtuan suunnalla ja Vienan Karjalassa taistellut kuusamalaisväpeli. Kiestingin taistelu-

sen seurauksena hän kantoi koko loppuikänsä vasemmassa olkapäällään 14 kranaatin sirpaleita. Toinen isoisistäni sai kokea itsenäisyydestä maksetun karvaan hinnan omassa nahoissaan toisella lailla. Hänen perheensä joutui evakkotaipaleen myötä jättämään taakseen kotinsa ja kaiken tunteensa.

Säkkinen löysi armeijan harmaista myös oman miehensä, joka viettää tämän vuoden Kongossa uransa seitsemännessä rauhanturvaoperaatiossa.

- Lisäksi olen syntynyt Lapin sodan täystuhon jälkeen uudelleenrakennetulla Rovaniemellä. Samojen teemojen jatkeeksi menee myös syntymäpäiväni, joka on kansallinen veteraanipäivä, Säkkinen naurahtaa.

Some tärkeässä roolissa

Sotaveteraaniliitolla ei ole ollut päätoimista tiedottajaa viiteentoista vuoteen. Netti on Säkkinen työn keskeisiä painopisteitä. Hän on uudistanut liiton nettisivut ja aktivoitunut sen somekanavat.

- On luonnollisesti tärkeää ottaa huomioon eri ikäluokkien tarpeet niin netissä kuin muuten-

kin. On pysyttävä tarpeeksi tuntuisina vanhoille seurajillemme, mutta onnistuttava samaan aikaan vetoamaan uusiin.

Säkkinen toteaa viestinnän jatkuvasti elävän ja muuttuvan toimintaympäristön asettavan omat haasteensa.

- Meidän on mietittävä miten, missä ja kenelle viestimme, mutta ennen kaikkea sitä, mistä me viestimme.

Säkkinen toteaa, että sotaveteraanien tilanteessa on edelleen monia epäkohtia, joita on nostettava keskustelunaiheiksi.

- Esimerkiksi sotaveteraaneille suunnatut koti- ja avopalvelut ovat nykyisellään riittämättömällä tasolla. Tähän tarvitaan muutos mahdollisimman pian. Aiomme jatkossa pitää tällaisia asioita entistä enemmän esillä tiedotuksessamme.

Juhana Unkuri
Kirjoittaja on helsinkiläinen toimittaja

hoidon ja silmälasien hankkimiseen. Tietoja näistä etuuksista saa oman kunnan palveluneuvonnasta ja paikallisesta veteraaniryhdistyksestä.

Sotaveteraaniliiton ja -piirien kautta haettavat avustukset 2018

Vähävarainen, ylimääräistä rintamalisää saava, Suomen Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistykseen kuuluva veteraani, hänen puolisonsa tai veteraanin leski voi hakea taloudellista avustusta Sotaveteraaniliiton tai sotaveteraanipiirin kautta.

Tuloraja on noin 1 200 euroa/kk. Hakemukseen on liitettävä verotodistus tai Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä sekä kuitit niistä kuluista, joihin avustusta haetaan. Avustuksia myönnetään lääke- ja hoitokulujen omavastuuseksi, apuvälineisiin ja kotona asumista tukeviin kodin muutostöihin. Avustuksen suuruus on keskimäärin 200-700 euroa riippuen aiheutuneista kustannuksista. Avustusta voi saada Sotaveteraaniliiton perinne- ja tukisää-

tiön, Sotavahinkosäätiön, Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiön ja Kaatuneiden Muistosäätiön myöntämistä varoista tai veteraanikeräyksen tuotosta. Hakemuksia saa piireistä, yhdistyksistä tai internet-sivuiltamme www.sotaveteraanit.fi josta löytyvät myös tarkemmat ohjeet avustusten myöntämiselle. **Hakemukseen on merkittävä selkeästi hakijan tiedot sekä tilinumero on ilmoitettava IBAN-muodossa.**

Anni Grundström

Hetki yhdessä – lomat veteraanien puolisoille ja leskille

Jos et ole aikaisemmin osallistunut kunto- ja virkistyslomille liiton kautta ja sinulla ei ole rintamapalvelustunnusta ja tunnet, että tarvitset vaihtelua jaksaksesi arkipäivässä, loma on silloin juuri sinulle tarkoitettu. Suomen Sotaveteraaniliitto järjestää yhdessä Kaatuneiden Muistosäätiön kanssa vuonna 2018 kunto- ja virkistyslomia (4-5 vrk) naispuolisille, pienituloisille veteraanien leskille ja omaishoitajina toimiville puolisoille, joilla ei muuten ole kuntoutusoikeutta tai mahdollisuutta siihen.

Hakijan on oltava Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistyksen puoliso- tai leskijäsen.

Lomalle haetaan vapaamuotoisella kirjeellä, jossa tulee olla henkilötiedot, tulostiedot ja lyhyt kuvaus elämäntilanteesta. Jäsenyhdistys on ilmoitettava hakemuksessa, samoin paikka, johon toivoo ensisijaisesti pääsyä.

Hakijan on selviydyttävä oma-toimisesti päivittäisissä toiminnoissaan. Jos hakijalla on avun tarvetta, esimerkiksi liikkumisessa, pyydetään siitä hakemuksessa mainitsemaan. Myös muistihäiriöt saattavat vaikeuttaa lomalle osallistumista.

Lääkärintodistusta ei hakemuksen liitteeksi tarvita. Mahdollisista lääkkeistä jokainen vastaa ja hoitaa ne itse.

Lomat sisältävät täysihoidon, majoituksen sekä monipuolisen ohjelman. Osallistuminen on maksuton. Matkakustannuksista ja matkajärjestelyistä jokainen vastaa itse.

Jokaiselle lomalle varataan 20 paikkaa.

Härmän kuntoutuskeskuksessa järjestettävä loma on tarkoitettu vain ruotsinkielisille.

Pyydämme lähettämään vapaamuotoiset, kirjalliset hakemukset viimeistään 15.3 mennessä osoitteella

Suomen Sotaveteraaniliitto, Anni Grundström, PL 600, 00521 Helsinki.

Lomalle hyväksytyille lähetetään kirjallinen tieto viimeistään 1.4. mennessä.

Kunto- ja virkistyslomat järjestetään seuraavissa paikoissa:

Varalan Urheilupuisto

2.-6.7.2018

23.-27.7.2018

Varalankatu 36
33240 Tampere

Kylpylähotelli Rauhalampi
6.-10.8.2018

Katiskaniementie 8
70700 KUOPIO

Karstulan Evankelinen Opisto
9.-13.4.2018

Kokkolantie 12
43500 Karstula

Kitinkannus
4.-10.6.2018

Kitinkuja 2, 69100 Kannus

Lehmirannan lomakeskus
4.-9.6.2018

Lehmirannantie 12
25170 Kotalato (Salo)

Majatalo Onnela Oy, Onnela Inn
26.-28.6.2018 (3 vrk)

Rantatie 34, 04310 Tuusula

Ruotsinkielinen
Härmän Kuntoutuskeskus
16.-20.4.2018

Vaasantie 22, 62375 Ylihärä

Ruotsinkieliset hakemukset lähetetään osoitteella

Vaasan Sotaveteraanipiiri
Vaasanpuistikko 15 J
65100 Vaasa

Jyväskylässä panostetaan palveluiden ja kuntoutuksen lisäksi suun terveyteen

Myös suuhygienistit kävivät veteraanien kotona kotikäynnillä. Lempi Helmola (93) oli tyytyväinen saamaansa palveluun.

Jyväskyläläisille veteraaneille on tarjottu vuoden 2017 aikana mahdollisuutta palvelutarpeen arviointiin. Kaikkiaan 136 veteraania otti tarjotun palveluohjajan ja fysioterapeutin käynnin vastaan.

Vierailua pidettiin veteraanien keskuudessa hyvin tarpeellisenä, vaikka jokaisella käynnillä ei noussutkaan esiin erityistä palvelun tarvetta.

-Käynnillä arvioitiin kuntoutusta varten veteraanin toimintakykyä ja terveydentilaa toimintakykytestein ja yhdessä keskustellen, palveluohjaaja **Jonna Paukkonen** kertoo.

Veteraaneille tarjottiin myös suuhygienistin kotikäynnillä suorittama suun tarkastus. Veteraaneista 85 otti vastaan tarjotun kotikäynnin. Osa veteraaneista halusi ajan suoraan hammashoitolaan. Kotikäynnillä selvitettiin suun terveyden tilanne sekä keskusteltiin omahoidosta. Käynnillä oli mukana tarvittaessa myös omaisia tai kotihoidon hoitaja. Kotikäynti oli veteraaneille maksuton.

Jyväskyläläisten veteraanien lisäksi Uuraisten ja Hankas-

men veteraanit on vapautettu kaikista hampaiden ja proteesien hoitoon liittyvistä terveyskeskuksessa annetun hoidon maksuista myös kuluvana vuonna 2018.

Käynnit toivat kotihoitoon ja tukipalveluihin lisää asiakkaita

Kotihoidon palveluja aloitettiin veteraaneille tarpeen mukaan. Turvapuhelimen, kauppa- ja ateriapalvelun, siivouksen ja veteraanien avustajatoiminnan tarve tuli esille. Näitä palveluja järjestetään kotona asumisen tueksi.

Kotikäynnillä arvioitiin myös kodin esteettömyyttä ja veteraanien apuvälineiden tarvetta. Tarvittaessa tilattiin rakennusneuvojan käynti asunnon muutostöitä varten.

Veteraanit saivat käynneillä kaupungin palveluoppaan. Oppaasta löytyy tärkeitä yhteystietoja ja tietoa ikäihmistien palveluista.

**Teksti: Sanna Siniluhta ja Kukka-Maaria Leivonen
Kuva: Päivi Helmola**

Päiväposti lähemmäksi Lähilaatikko-palvelulla

Liikuntaesteisellä ja yli 75-vuotiaalla on oikeus saada pyynnöstään postinsa jaetuksi lähemmäksi joko postilaatikkoon tai huoneistokohtaisesti postiluokkuun ilman lisäkustannuksia. Maksuton palvelu tarjotaan vain postinsaajan vakituiseen osoitteeseen ja sen edellytys on, että jokainen saman talouden postinsaajista on oikeutettu palveluun.

- Poikkeuksiakin on: jos postinsaaja on liikuntaesteinen tai 75 vuotta täyttänyt, ja joutuu olemaan pitkiä aikoja yksin, on hän oikeutettu erityislausujakeluun asuinkumppaneista huolimatta, tuotepäällikkö **Ulla Kankkunen** Postista tarkentaa.

Palvelu koskee Postin perusjakelua eli päivällä tehtävää postinjakelua, mutta ei sanomalehtien

varhaisjakelua tai pakettien jakelua. Sanomalehtien varhaisjakelun linjaa aina paikallinen lehtiyrittäjä. Paketit jaetaan puolestaan Postin palveluehtojen mukaan; lähettäjä voi valita halutessaan palvelun, jossa paketti toimitetaan vastaanottajalle kotiovelle. Postista noudettaville paketeille vastaanottaja voi tilata maksullisen kotiinkuljetuksen.

Palvelu tilataan verkosta tai puhelimitse

Sopimuksen yli 75-vuotiaan jakelupalvelusta voi tehdä verkossa tai puhelimitse Postin asiakaspalveluun. Pyyntö tarkistetaan paikallisessa jakelutoimipaikassa, jonka jälkeen asiakas saa vahvistuksen palvelun aloittamisesta.

- Muun kuin korkean iän aiheuttaman liikuntaesteisyyden to-

teamiseen pyydämme esittämään Postin lomakepohjalle tehdyn lääkärilausunnon, josta tämä käy ilmi, Kankkunen kertoo.

Lähilaatikko-palvelun voi myös ostaa kotiin tai mökille. Lisäksi Postin jakamat aamun

sanomalehdet on mahdollista tilata määritellystä pisteestä poikkeavaan paikkaan.

Lisätietoja: posti.fi/lahilaatikko, Postin henkilöasiakaspalvelu 060 094 320, (1,84 €/vastattu puhelu + pvm/mpm), ma - pe klo 8.00 - 16.00.

- Postin Lähilaatikko-palvelu on maksuton liikuntarajoitteisille ja yli 75-vuotiaalle.
- Maksuttoman palvelun saa vakituiseen osoitteeseen, kun kaikki asukkaat ovat oikeutettuja palveluun.
- Poikkeuksista kannattaa kysyä Postin asiakaspalvelusta, mahdollinen lääkärintodistus tulee toimittaa Postin lomakkeella.
- Postilla on useita maksullisia palveluja postinsaajille niin kotiin kuin mökille.

SOTAVETERAANI ARJESSA

Auta, tue, palvele!
- Suomen Sotaveteraaniliiton
Naisjärjestön historia

1968-2014

Kaarle Sulamaa
Helsinki 2017

Auta, tue, palvele!
- Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön
historia 1968-2014

kertoo Sotaveteraaniliiton merkittävimmän
tukiorganisaation, Naisjärjestön toiminnasta
koko sen 46 vuotta kestäneeltä ajalta.

Kirjan on kirjoittanut valtiotieteen
tohtori Kaarle Sulamaa. Kirja on nelivärinen
ja siinä on noin 200 sivua.

Kirjaa on saatavissa sotaveteraanipiireistä
ja liiton myyntitoimistosta
20 euron hintaan + postikulut.

Tiedustelut ja tilaukset: 09 6126 2015 tai 09 6126 2016
marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi
riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Verkkokauppa palvelee osoitteessa:
www.sotaveteraanit.fi

**TERVETULOA
ASUMAAN TAI
KUNTOUTUKSEEN
LAITILAN!**

Meillä Laitilan Terveyskodissa on
panostettu maistuvaan ruokaan,
hyvään oloon ja ystävälliseen hoitoon
jo 30 vuotta.

**LAITILAN
TERVEYSKOTI**

www.terveyskoti.fi

Rintamalisäkortti on postitettu

Kaikilla Suomessa tai ulkomailla asuvilla veteraaneilla ja miinanraivaajilla eli rintamalisän saajilla on oikeus rintamalisäkorttiin. Tämä kortti on postitettu Kelasta kaikille.

Rintamalisäkortti ei korvaa käytössä olevaa Kela-korttia.

Miksi Rintamalisäkortti on postitettu?

Kela on lopettanut kuvallisten Kela-korttien myöntämisen 13.10.2008. Kortissa oli iso R-kirjain takana osoittamassa, että henkilölle oli myönnetty jokin veteraanitunnus. Jos kortti oli kadonnut tai sitä ei ollut, oli veteraaneilla vaikeuksia osoittaa olevansa tunnuksen omaava veteraani saadakseen hänelle myönnettäviä alennuksia ym. kunta- ja kaupunkikohtaisia etuuksia. (Kaikki tuohon päivämäärään mennessä myönnettyt kuvalliset Kela-kortit ovat kuitenkin edelleen voimassa). Kuvattomassa Kela-kortissa näitä tunnuksia ei ole.

Näistä epäselvyyksistä johtuen on Kela yhteistyössä veteraanijär-

jestöjen kanssa sopinut, että Kela tekee uuden **Rintamalisäkortin ja postittaa sen kaikille.**

Veteraanit ja sodan jälkeen miinanraivaamistehtäviin osallistuneet asevelvolliset voivat osoittaa tällä kortilla oikeutensa erilaisiin veteraanialennuksiin ja -palveluihin. **Henkilöllisyys todistetaan kuvallisella henkilötodistuksella kortin käytön yhteydessä.**

Rintamalisäkortti ja henkilöllisyystodistus tarvitaan esim.

*Terveyskeskusmaksut on lähes kaikkialla poistettu tunnuksen omaavilta veteraaneilta. Epäselvissä tapauksissa henkilöllisyystodistuksen, Kela-kortin tai rintamalisäkortin avulla asia varmistetaan.

*Lääkealennuksen (10 %) saa apteekista, jos on kuvallinen Kela-kortti. Jos sitä ei ole, henkilöllisyystodistus ja Kela-kortti tai rintamalisäkortti näytettävä ostojen yhteydessä.

*Esim. julkisten liikennevälineiden maksuton käyttö on

myönnetty useissa kaupungeissa ja kunnissa.

*Teatteri- ym. tapahtumaliipuissa on joskus alennuksia tunnuksen omaaville veteraaneille.

*Veteraanin kuoltua omaiset voivat hoitaa hänelle hautapaikan esittämällä vainajan henkilöllisyystodistuksen ja rintamalisäkortin seurakunnassa.

Rintamalisäkortilla ei saimitään ns. uusia etuuksia.

Lakisääteiset etuudet, kuntoutus ja palvelut tulevat asuinkunnan /kaupungin kautta. Siellä on Kelan kautta saadut tiedot kaikista rintamalisän saajista, joten siellä ei Rintamalisäkorttia tarvitse esittää näitä palveluja saadakseen.

Jos rintamalisäkortti katoaa, Kelasta voi tilata uuden. Uusi kortti toimitetaan muutaman viikon kuluessa. Väliajaksi Kela lähettää paperisen todistuksen.

Kortti on sinivalkoinen. Sen toisella puolella on henkilön nimi ja toisella puolella ohje käyttöä varten suomeksi ja ruotsiksi.

Kortet för fronttillägg har postats

Alla veteraner och minröjare som bor i Finland eller utomlands med andra ord de som erhåller frontmannatillägg har rätt till ett fronttilläggs-kort. Detta kort har postats till alla från Folkpensionsanstalten.

Fronttilläggs-kortet ersätter inte det Folkpensionskort som är i användning.

Varför har detta Fronttilläggs-kort postats:

Folkpensionsanstalten har slutat bevilja Folkpensionskort försedda med fotografi den 13.10.2008. Kortet var på baksidan försedd med en stor R-bokstav för att visa, att personen i fråga hade beviljats någon typ av veteranmärke. Om kortet hade förkommit eller inte fanns, hade veteranen problem att bevisa sig vara en veteran som innehade veterantecken, för att erhålla de kommun- och stadsvisa rabatter m.m. som han hade rätt till. (Alla de till det datumet beviljade med foto försedda Folkpensionskortet är dock fortsättningsvis i kraft.) Folkpensionskort utan fotografi är inte försedda med dessa igenkänningsstecken.

På grund av dessa oklarheter har Folkpensionsanstalten i samarbete med veteranorganisatio-

nerna kommit överens, att Folkpensionsanstalten gör ett nytt kort, **Frontmannatilläggs-kort och postar detta till alla.**

De veteraner och värnpliktiga som efter kriget deltagit i minröjningsuppgifter kan med hjälp av detta kort bevisa sin rätt att erhålla olika veteranrabatter och -service. **Identiteten bevisas med hjälp av ett identitetskort försedd med fotografi i samband med att kortet används.**

Frontmannatilläggs-kortet och identitetsbeviset behövs t.ex.

*Avgifterna vid hälsocentralerna har nästan över allt borttagits för veteraner som innehar frontmannatecken. Vid oklara fall säkerställs förhållandet med hjälp av personbevis, Folkpensionskort eller fronttilläggs-kort.

*Rabatt på mediciner (10%) fås från apoteket, om man uppvisar ett med fotografi försedd Folkpensionskort. Om man inte har det med, bör man i samband med inköpen uppvisa personbevis, **Folkpensions-kortet** och fronttilläggs-kortet.

*Till exempel har avgiftsfritt utnyttjande av allmänna trafikmedel beviljats i flera städer och kommuner.

*I samband med teaterbesök och liknande tillfällen har i bland rabatter beviljats veteraner som innehar frontmannatecken.

*När en veteran avidit kan de anhöriga ordna en begravningsplats genom att uppvisa den avlidnes personbevis och frontmannatilläggs-kort i församlingen.

Genom att uppvisa Frontmannatilläggs-kortet erhålls inga så kallade ytterligare förmåner.

Lagstadgade förmåner, rehabilitering och service erhålls via den kommun eller stad där veteranen bott. Där finns uppgifter som erhållits via Folkpensionsanstalten angående alla som erhållit frontmannatillägg, varför man inte där behöver uppvisa Frontmannatilläggs-kortet för att åtnjuta dessa tjänster.

Ifall frontmannatilläggs-kortet tappats bort, kan ett nytt beställas från Folkpensionsanstalten. Ett nytt kort levereras inom några veckor. Under tiden levererar Folkpensionsanstalten ett bevis i pappersform.

Kortet är blåvitt. På ena sidan återfinns personens namn och på den andra sidan anvisningar hur kortet används på finska och svenska.

Korjausavustuksia asuntoihin 2018

Korjausavustuksia asuntojen korjauksiin on taas tänä vuonna haussa. Korjausavustuksilla ei ole enää haku aikaa, vaan niitä voi hakea vuoden mittaan tarpeen ilmetessä. Korjausavustusta haetaan suoraan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:lta (www.ara.fi), eikä siis kunnan kautta niin kuin aiemmin. Korjausavustuksia voivat hakea yli 65-vuotiaat oman ko-

ntinsa muutostöihin, mutta hakijan on täytettävä asetettavat tulorajat ja omaisuusrajat.

Normaalisti korjausavustusta voi saada enintään 50 % korjauksen kustannuksista, mutta erityisistä syistä avustus voi nousta 70 %:iin. Tukien tarkemmista ehdoista kannattaa soittaa Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojille. Korjausneuvojat avustavat hakemusten tekemisessä ja hake-

mukset voi täyttää myös sähköisen järjestelmän kautta.

Korjausneuvontaa voi toki kysyä, vaikka ei hakisikaan korjausavustuksia. Ohessa on kaikkien korjausneuvojen yhteystiedot palvelualueineen. Korjausneuvonta-asioissa auttaa myös korjausneuvonnan päällikkö Jukka Laakso, puh. 040 502 3807.

Korjausneuvojen yhteystiedot

ETELÄ-POHJANMAA
JA POHJANMAA
Harri Hietikko
Päivölänkatu 38
60120 Seinäjoki
0400 260 962

UUSIMAA
Timo Vänskä
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki
050 449 3395

HÄME
Kari Tahvanainen
Askonkatu 9 C 213
15100 Lahti
0500 494 766

ETELÄ-KARJALA JA
KYMENLAAKSO
Pekka Hulkkonen
Kauppakatu 58-60
53100 Lappeenranta
050 593 1277

POHJOIS-POHJANMAA
JA KAINUU
Tapio Karhu
Verkkokuja 3 B 6
90900 Kiiminki
040 516 6738

LAPPI
Ari Viippola
Teollisuustie 13
96320 Rovaniemi
050 590 3637

POHJOIS-KARJALA
Raimo Saarelainen
Jussinluodontie 8
80780 Kontioniemi
050 540 7035

PIRKANMAA
Voitto Niska
Tietotie 1
37630 Valkeakoski
0400 649 199

SATAKUNTA
Tiina Toivonen
0400 852 727

POHJOIS-SAVO
Timo Pakkanen
Notkematie 6
73500 Juankoski
0400 371 586

ETELÄ-SAVO
Ismo Kortman
Brahentie 42 A 12
52300 Ristiina
0500 651 737

VARSINAIS-SUOMI
Jani Malminen
Hämeenkatu 14 L 7
20500 Turku
0500 908 660

KESKI-SUOMI
Jukka Lampi
Mämmensalmentie 72
44120 Äänekoski
0400 162 494

Korjausneuvonnan päällikkö,
Jukka Laakso, 040 502 3807
Malmin kauppatie 26,
00700 HELSINKI, www.vtkl.fi

Eila sai oman Armin

Eila Vennala (s. 1916) ilahtui Etsäadessaan Armi-aktiivituolin käyttöönsä. Hän asuu yksin ja iän myötä lihasvoimat ovat heikentyneet. Liikkuminen onnistuu häneltä rollaattorin avulla, mutta tuolista nouseminen on ollut epävarmaa ja aiheuttanut vaikeuksia.

Ensi kokemuksen jälkeen Eila päivitteli tuolin suunnittelijan Tapio Anttilan kekseliäisyyttä. Tuolista noustessa käsinojat laskeutuvat ja istuinosa kallistuu, jolloin nouseminen tuolista ”tapahtuu luonnostaan”. Tuoli palautuu nousun jälkeen normaaliin asentoon. ”Tämä on oikea terveystuoli”, sanoi Eila tuolia

muutaman kerran kokeiltuaan. Tuolin hankinnassa mukana olivat ME-säätiö ja Brother Christmas.

Eilan ja hänen tyttärensä kanssa sovittiin kirjallisesti, että käyttötarpeen päättyessä tuoli luovutetaan sitä tarvitsevalle veteraanille uusiokäyttöön. Eila kuuntelee äänikirjoja ja lukii mielellään myös Sotaveteraani-lehden, mutta heikentyneen näön vuoksi hän harmitteli lukemisen olevan kuvien katselua. Tämäkin asia tuli hoidetuksi ja Eila saa seuraavan lehden äänikasettina.

Anni Grundström

Armi-tuolista on suuri apu 101-vuotiaalle Eilalle.

Oy Puhois Ab

SOTAHISTORIA

100 Puolustusvoimat
Försvarsmakten
The Finnish Defence Forces

Puolustusvoimien synty vuonna 1918

Suomen puolustusvoimat juhlii vuonna 2018 satavuotista taivaltaan. Ajallinen viive Suomi 100 vuotta -juhlintaan johtuu siitä, että pyrkimykset järjestysvalan luomiseksi itsenäisessä Suomessa tiivistyivät toden teolla vasta vuoden 1918 alkupäivistä lähtien.

Syksyllä 1917 oli kyllä perustettu ensimmäiseksi viralliseksi valtiovalan joukoksi nähtävissä oleva Saksanniemen Järjestyslipusto, mutta maan itsenäistyessä 6. joulukuuta 1917 ei kuitenkaan vielä voitu puhua itsenäisen Suomen Puolustusvoimien olemassaolosta.

Ylintä poliittista päätöksentekoa johtaneen senaatin ratkaisuna järjestysvaltakysmyksiin oli pyrkimys sotaministeriön tai pääesikunnan perustamiseen. Senaatti määräsi 7. tammikuuta 1918 itsenäisyysaktivistien sotilaskomitean "valtion maanpuolustuskomiteaksi" ja ryhtyi rahoittamaan sitä. Sotilaskomitean puheenjohtajana toimi kenraaliluutnantti Claes Charpentier.

Sotilaskomiteaan liittyi 11. tammikuuta kenraaliluutnantti C. G. E. Mannerheim, joka vakuuttui sotilaskomitean laajoista valmistelutoista, mutta arvosteli komitean epäsoitilaallista toimintaa ja työskentelyä. Mannerheim ja puheenjohtaja Charpentier ri-

taantuivat, jolloin Mannerheim uhkasi erota komiteasta. Seuraus oli, että Charpentier väistyi ja erosi komiteasta Mannerheimin sijaan. Mannerheimia pyydettiin komitean puheenjohtajaksi ja hänet nimitettiin puheenjohtajaksi 15. tammikuuta.

Senaatin puheenjohtaja Pehr Evind Svinhufvud valtuutti 16. tammikuuta 1918 Mannerheimin toimimaan hallituksen joukkojen ylipäällikkönä. Mannerheimin Svinhufvudilta saamista valtuuksista on tehty monenlaisia tulkintoja. Mannerheim on itse muistelmissaan pitänyt 16. tammikuuta saamaansa määräystä "ylipäällikkyyden antamisena hänelle järjestyksen palauttamiseksi ja maan vapauttamiseksi". Svinhufvudin elämäkerran kirjoittaneen Einar W. Juvan mukaan Svinhufvud sanoi vuonna 1928, että "Oli vähän vaikeata määrätä häntä ylipäälliköksi, kun ei ollut sotajoukkoja eikä sotaa".

Tammikuun 1918 tilannetta tutkineen Ohto Mannisen mukaan Mannerheimin suunnitelmassa oli heti 16. tammikuuta jälkeen laajentaa "järjestysvalan vakinaista kaaderia" olemassa olevien kahden joukon – Järjestyslipusto ja Suomen Tasavallan vartiosto – lisäksi perustamalla kymmenen 400 miehen vahvuista joukkoa, mutta tätä ei ehditty toteuttaa ennen sotatoimien alkamista.

Kiireelle oli syynsä, sillä tam-

Valkoisia ampumaketjussa Valkjärven Jauholassa huhtikuussa 1918.

Kuva: Sotamuseo

mikuun puolella välissä sosialistien vallankumoushuhut levisivät. Senaatin sisäasiainministeriön lähetti 18. tammikuuta kaikille maaherroille sähkeen, jossa pyydettiin "viipymättä kääntymään rauhaa rakastavien kansalaisten ja järjestöjen puoleen kehottaen antamaan apua tarvittaessa lailliselle järjestysvallalle". Muotoilulla tarkoitettiin suojeluskuntia.

Viikkoa myöhemmin, 25. tammikuuta Senaatin sisäasiainministeriön lähetti suojeluskunnat

hallituksen joukoiksi tehtävänään yksinomaan järjestyksen ylläpitäminen ja epäjärjestyksen estäminen. Voidaan nähdä, että tuona päivänä syntyi faktisesti Suomen sotaväki. Seuraavana päivänä 26. tammikuuta Senaatti määräsi suojeluskunnat hallituksen joukoiksi ja Mannerheimin hallituksen joukkojen ylipäälliköksi. Senaatin antama julistus määritteli Suomen ulkovaltojen tunnustamaksi itsenäiseksi valtioksi, jonka laitokset olivat kansanvaltaiset.

Mannerheimin nimitys ylipäälliköksi julkaistiin Helsingissä 28. tammikuuta 1918 ja venäläisten joukkojen aseistariisunta aloitettiin Pohjanmaalla. Kun samaan aikaan Suomen kansanvaltuuskunta julisti vallankumouksen alkaneeksi, oli sota syttynyt. Mannerheim toteaa ensimmäisessä ylipäällikön päiväkäskys-
sä 2.2.1918: "Senaatin päätöksen mukaan 28. p:ltä tammikuuta on minulle uskottu kunniakas tehtävä olla Suomen tšekäläisten puolustusvoimien ylipäällikkönä".

Jo pelkästään edellä kirjoitetusta, muutamien tammikuun 1918 päivien ylösnostoista voi päätellä, ettei Suomen puolustusvoimien syntyhistoriaa voi eikä pidäkään määrittää alkavaksi yhtenä tiettyä päivänä tai hetkenä. Myös tammikuuta 1918 edeltänyt kehitys on huomioitava.

Se on kuitenkin selvää, että heti organisoitumisensa ensi kuukausina Mannerheimin johtamat "hallituksen joukot" joutuivat lu-
nastamaan paikkansa raskaimmalla mahdollisella tavalla. Vapaus-
sota, kansalaissota, sisällissota, luokkasota tai punakapina riip-
puen näkökulmasta, josta vuoden 1918 sotaa Suomessa tarkas-
tellaan, oli syntykamppailuaan käyväle Suomelle valtava kriisi. Nopeasti synnytetty "valkoinen" armeija joutui tuoreltaan todelliseen tulikokeeseen.

Mikko Karjalainen

Kirjoittaja on dosentti ja työskentelee erikoistutkijana Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitoksella ja on kesäkuussa 2018 ilmestyvän Suomen puolustusvoimat 100 vuotta -teoksen päätoimittaja.

Vapaaehtoiset lähdössä Heinolan taisteluun kenraali Hjalmarsonin johdolla.
Kuva: Sotamuseo

Kansannoususta armeijaksi

”Kansannoususta armeijaksi. Asevelvollisuuden toimeenpano ja siihen suhtautuminen valkoisessa Suomessa kevättalvella 1918”. Näin otsikoi 1974 Suomen Historiallisen Seuran julkaisuna painetun väitöskirjansa yksi tunnetuimmista ja arvostetuimmista sotahistorioitsijoistamme, Ohto Manninen. Tämä toimitettu artikkeli perustuu väitöskirjan englanninkielisen tiivistelmän käännökseen.

I tsenäistyneen Suomen senaatti nimitti eri puolilla maata perustetut suojeluskunnat hallituksen joukoiksi. Ne alkoivat riisua aseista venäläisiä joukkoja Etelä-Pohjanmaalla 27.1.1918. Ne eivät olleet poistuneet maasta, vaikka vasta itsestänyt Suomi oli sitä vaatinut. Samana päivänä oli Helsingissä julistettu vallankumous. Viimeistään siitä voidaan katsoa alkaneen sodan, jonka nimestä vielä tänäkin päivänä kiistellään. Vihollisuudet olivat puhjennet Karjalassa ja erityisesti Viipurissa jo selvästi aikaisemmin.

Aluksi hallituksen armeija koostui väkivaltaisuuksia vastustavista ja järjestystä sen ajan hyvin levottomissa oloissa puolustavista paikallisista vapaaehtoisryhmistä, jotka olivat järjestäytyneet suojeluskunniksi vastavoimina vasemmiston perustamille järjestyskaarteille, punakaarteille. Näiden vapaaehtoisten lisäksi senaatin nimittämä sotilasjohto suunnitteli organisoivansa vakinaisen armeijan, joka koostuisi vapaaehtoisista, jotka olivat valmiit solmimaan kolmen kuukauden palvelussopimuksen.

Päätös kutsunnoista

Tilanne kehittyi kuitenkin sodan alettua hyvin nopeasti vaikeaksi. Vapaaehtoisuuteen perustuvaa armeijaa ei kyetty kasvattamaan riittäväksi. Niinpä erityisesti Etelä-Pohjanmaalta levisi hanke kaikkien asekuuntoisten miesten velvoittamisesta sotapalvelukseen kunnallishallinnon päätöksillä. Ensimmäinen paikallinen päätös tehtiin 5.2.1918, ja toimintamalli asevelvollisten kutsunnoista laajeni nopeasti.

Suojeluskuntien johto ehdotti 10.2.1918 senaatille yleisen asevelvollisuuden julistamista. Senaatin sotavoimien ylipäälliköksi kutsuta kenraali Mannerheim kannatti aloitetta siten, että suojeluskunnat liitettäisiin näin pe-

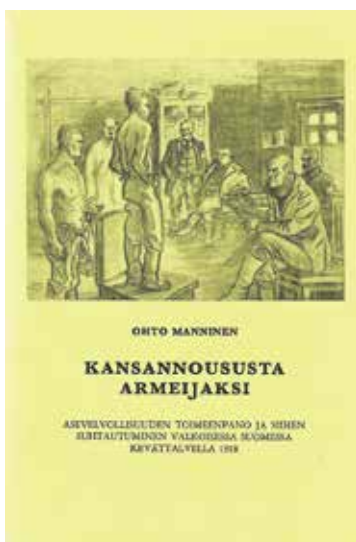
rustettavaan vakinaiseen armeijaan. Senaatti hyväksyi Mannerheimin esityksen. Vuoden 1878 lain asevelvollisuudesta katsottiin edelleen olevan voimassa. Tsaari oli sen sortovuosien aikana laittomasti mitätöinyt, mutta 1905 tämä mitätöinti oli peruutettu.

Vaasassa toimivan senaatin oli nyt toimittava ilman sodan vuoksi toimintakyvyttömän eduskunnan hyväksyntää. Senaatin tukena oli kuitenkin ennen sota viimeksi kokoontuneen eduskunnan porvarillinen enemmistö, joka oli tukenut vuoden 1878 lain noudattamista. Eduskunnan sosiaalidemokraattien piiristä oli kuitenkin noussut pasifistinen liike vastustamaan sotilaallista järjestäytymistä. Kun puolueen johto nyt oli vastuussa kapinan aloittamisesta, oli odotettavissa, että sosiaalidemokraatit eivät hyväksyisi asevelvollisuutta, joka oli tarpeen vallankumouksen kukittamiseksi. Senaatin oli kuitenkin otettava riski, sillä valkoisen armeijan voimaa oli lisättävä, jotta sota saataisiin nopeasti loppumaan.

Kriittisessä tilanteessa kutsuntojen toteuttaminen hyväksyttiin senaatissa nopeutetussa järjestyksessä 18. helmikuuta. Kun useat kunnat olivat jo käynnistäneet kutsunnat, senaatin oli luotava yksinkertaiset ohjeet toiminnan yhdenmukaistamiseksi kaikkialla.

Vapautettuja tai hylättyjä 9-95 %

Kaikki miehet 21-39 ikävuo- den välillä käskettiin kutsuntalautakuntien tarkastettaviksi. Lautakunnissa oli edustettuna lääketieteellinen, sotilaallinen ja paikallinen asiantuntemus. Kutsuntoihin osallistuvia ja tarkastuksen läpäisseitä odotti velvoite puolustaa isänmaataan ja ”kruunua”, jota silloin edusti eduskunta, joka oli 1917 julistautunut

ylimmän vallan haltijaksi maassa.

Kutsuttujen asevelvollisten tarkastukset alkoivat helmikuun lopulla ja kestivät noin kuukauden. Kutsuntalautakuntien ratkaisut vaihtelivat kunnasta toiseen. Kutsunnoissa hylättyjä tai sotapalveluksesta vapautettuja saattoi olla 9-95 %. Vapautukset perustuivat heikkoon terveyteen, tärkeisiin siviilitehtäviin kunnassa tai poikkeuksellisiin perheoloihin. Koska sisällissota oli täydessä käynnissä, oli tärkeää kiinnittää huomiota myös tarkastettavien luotettavuuteen. Niinpä ainakin 2500 miestä raakattiin tai luokiteltiin erityisryhmäksi epäluotettavuuden tai punakaartiin kuulumisen vuoksi.

Yleisimmin hyväksytty ajatus oli, että naimattomien nuorten miesten oli lähdettävä sotaan. Lautakunnille jäi kuitenkin harkinnanvara perhetilanteen ja taloudelliseen aseman huomioon ottamisessa. Kohtuullinen määrä työkykyisiä miehiä oli jätettävä huolehtimaan maataloista. Tämä oli tärkeää, koska maata uhkasi nälänhätä heikosta elintarvikeomavaraisuudesta johtuen.

Kolmannes kutsuntoihin velvoitetuista jäi saapumatta.

Heistä kolmanneksella oli lautakuntien hyväksymä syy. Kutsunnoista tarkoituksellisesti pois jääneitä arvioidaan olleen ainakin 7 800 ja enintään 25 400 eli 3-10 %. Luvut eivät sisällä valkoisen Suomen alueella kapinaan osallistuneita tai siitä epäiltyjä ja siksi vangittuja. Mukaan ei ole

myöskään laskettu punaisen Suomen alueella punakaarteihin liittyneitä. Näihin ryhmiin kuului enintään 5 000 miestä. Aktiivisia ja passiivisia senaatin määräysten vastustajia oli noin 13 000 eli 5 % kutsuntoihin lain mukaan velvoitetuista. 70 % eli 180 000 miestä osallistui kutsuntoihin, osa heistä epäroiden.

Sotapalveluksen vältteleminen oli helpointa rintamaa lähellä olevilla alueilla sekä Ruotsin ja Venäjän rajan läheisyydessä. Oli myös helpompaa piileskellä ja pakoilla kutsuntoja alueilla, missä väestön enemmistö hyväksyi sen. Syrjäisillä paikkakunnilla oli myös helppo vältellä sotapalvelusta.

Pakollisen asepalveluksen vastustaminen ei samalla merkinnyt päätöstä osallistua vallankumoukseen. *Asepalveluksen vältteleminen johtui pelokkuudesta, heikosta kansallisuustunteesta.* Valkoisten piirissä se leimattiin epäisänmaallisuudeksi. Sotilasviranomaiset itse asiassa välttivät tilanteen kärjistämistä. Kutsunnoista pois jääneille annettiin mahdollisuus osallistua myöhemmin. Kiinni jääneille piileskeli- jöillekin annettiin mahdollisuus katua ja liittyä armeijaan.

Asepalvelusta vältteleviin kohdistuviin toimenpiteisiin ryhdyttiin viiveellä. Heitä ei kannattanut vangita niin kauan kuin he pysyttelivät hiljaa eivätkä koettaneet siirtyä punaisten puolelle. Olisi tarvittu runsaasti sotilaita heitä pidättämään, ja kaikki sotilaat tarvittiin rintamalla. Ne, joiden katsottiin jääneen saapumatta ymmärtämättömyyttään tai muiden yllyttäminä, otettiin palvelukseen. Muut pidätettiin ja määrättiin työvelvollisina maataloustoihin.

Rangaistukset lieviä

Lain määräämiin kutsuntoihin saapumatta jättämisestä tuomitut rangaistukset olivat varsin lieviä, lievimmillään vain sakkoja. Kutsuntojen vastustajat vangittiin useimmissa tapauksissa kuulusteluja varten kuukaudeksi tai puoleksitoista. Valkoisten ja saksalaisen Itämeren divisioonan vangitsemien punaisten määrä oli huhti-toukokuussa 1918 niin valtava, että se pakotti valkoiset luo-

pumaan jatkotoimista ja vapautamaan kutsunnoista laistaneet toukokuun 10. päivän jälkeen. 40-50 kutsunnoista kieltäytyneitä ammuttiin sodan aikana. Silloinkaan ei ollut kysymys heidän kieltäytymisestäään, vaan kumo- uksellisesta toiminnasta tai kar- kaamisyrityksistä.

Sodanjohto tarvitsi kaikkiaan 28 000 asevelvollista etulin- jan yksiköiden organisoimiseen. Ennen sitä rintamavastuu oli pikakoulutetuilla jääkäryksiköillä ja suojeluskuntajoukoilla. Niiden oli kestettävä, kunnes lisää jotenkin koulutettuja, kutsun- noissa kerättyjä joukkoja saatiin mukaan. Noin 2 500 rekryyttiä tarvittiin rautatiepataljooniin ja tykistöön. Rautatiet olivat rat- kaisevassa asemassa sodan edisty- misen kannalta. Taistelukentän ”kuningatar”, tykistö vaati myös oman osansa rekryyteistä.

Asevelvollisten rekrytointi- materiaali oli eri yksiköissä erilainen, mutta kuri ei ollut ongelma. Pahimmat häiriköt hoidettiin nopeasti. Kovilla otteilla ja jois- sakin tapauksissa joukkorangaits- tuksillakin kuri palautettiin. Osa palvelukseen kutsutuista asevel- vollisista otti osaa suureen Tam- pereen valtauksen maaliskuun- kuussa 1918.

Kova koulutus sekä Saksassa koulutettujen jääkärien henkilö- kohtainen esimerkki ja sotako- kemus Saksan itärintamalta vai- kuttivat asevelvollisten mieliin, vaikka joissakin ensimmäisissä taistelukontakteissa esiintyikin paniikkia. Asevelvollisten tais- teluarvo oli lähes yhtä hyvä kuin vapaaehtoisina armeijaan ennen heitä liittyneiden suojeluskunta- laisten.

Göran Lindgren (toim.)

Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija

Lähde:

Manninen, Ohto: Kansannoususta armeijaksi. Asevelvollisuuden toimeenpano ja siihen suhtautuminen valkoisessa Suomessa kevättalvella 1918. Historiallisia tutkimuksia 95, Suomen Historiallinen Seura 1974

Vesijohtoliike J. Laitinen Oy Espoo	Soukan Huolto Oy Espoo	Eflow Oy Espoo
Kiitos Sotaveteraaneille Espoosta 	Esse Elektro Kraft Ab Esse	Haapajärven Lämpö Oy
Hämeen LämpöAalto Oy Hauho	Lattiakolmio Oy Helsinki	Suomen Polioliitto ry Helsinki

Suojeluskuntajärjestön synty ja kehitys sotien välisenä aikana

Suojeluskuntajärjestö oli Suomen itsenäistymisestä aina syksyyn 1944 toiminut maanpuolustusjärjestö, joka oli aikanaan Suomen suurin kansalaisjärjestö. Järjestön olemassaolon aikana siihen ehti kuulua n. 150 000 jäsentä.

Ensimmäiset suojeluskunnat perustettiin jo syksyllä 1917 maassa sijoitettuna olleen venäläisen sotaväen ja keväällä 1917 tapahtuneen työväen mobilisaation synnyttämien punakaartiin vastapainoksi. Suojeluskuntien juurten voidaan toki nähdä ulottuvan esimerkiksi vuoden 1905 suurlakon aikana perustettuihin järjestyskaarteihin. Syksyllä 1917 usein yksityisestä aloitteesta syntyneet suojeluskunnat poikkesivat organisatioltaan vuoden 1918 elokuussa asetuksella vahvistetusta suojeluskuntajärjestöstä.

Vaikka suojeluskuntien yhteisenä tavoitteena tuohon aikaan oli järjestyksen ylläpito tsaarin-aikaisen järjestysvaltakoneiston murentuessa pala palalta, motiivit suojeluskuntien perustamiseen vaihtelivat alueittain. Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla, missä innostus suojeluskuntien perustamiseen oli suurimmillaan, mo-

tiivina oli kurittoman venäläisen sotaväen pelko. Alueelle oli nimittäin sijoitettu eniten sotilaita koko Suomessa, sillä ensimmäisen maailmansodan ollessa käynnissä venäläisten pelkona oli saksalaisten maihinnousu. Varsinais-Suomessa taas suojeluskuntien perustamiseen ajoi maatalouslakkujen pelko. Varsinais-Suomessa luokkaerot olivat selvästi ruotsinkielistä Pohjanmaata suuremmat, ja pelko työväen lakkousta ja levottomuuksista herätti tarpeen ”patovoimalle”. Toki suojeluskuntia perustettiin myös Suomen vapauttamiseksi venäläisen vallan alta. Lopulta kuitenkin vasta Suomen itsenäistymisen sekä sitä seuranneet tapahtumat määrivät suojeluskuntien tulevat tehtävät. Järjestön sisällä käytiin kuitenkin moneen otteeseen kamppailua suojeluskuntien herruudesta, eli käytännössä siitä, kenellä oli valta määrittää järjestön suunta ja agenda.

Suojeluskunnat sisällissodassa ja sodan jälkeen

Syksystä 1917 lähtien suojeluskunnat ja porvarillinen hallinto lähestyivät toisiaan ilman eri käskyä. Suomalaiset teollisuuspiirit tukivat suojeluskuntia, ja järjestön rivit täydentyivät monen paikkakunnan nokkamiesten liittyessä jäseniksi. Tammi-kuussa 1918 Suomen Senaatti julisti suojeluskunnat hallituksen joukoiksi. Sotaan osallistui 12 suojeluskuntarykmenttiä, jotka muodostivat valkoisen armeijan rungon. Sisällissodassa suojeluskunta ei ollut kuitenkaan pelkkä taistelujoukko. Virkavaltakoneiston kaaduttua tsaarin mukana Suomessa oli valtatyhjiö. Tyhjiötä täyttävän suojeluskunnan piti taistelujen ohella ylläpitää järjestystä myös kotirintamalla. Tässä suojeluskunta onnistui. Sen sijaan taisteluissa näkyi etenkin aluksi koulutuksen ja organisointityön keskeneräisyys. Suojeluskuntien merkitystä sodan lopputulokselle ei voi kuitenkaan liiaksi korostaa.

Ikävämpi tosiasia on, että suojeluskunnat olivat avainroolissa

myös sodan jälkeen tapahtuneissa laittomissa ja laillisissa teloituksissa.

Monen työläisen elämä päättyi nimenomaan suojeluskuntien käsissä, ja suojeluskuntien tiedusteluosastot käyttivät tuona sekasortoisena aikana merkittävää valtaa.

Sodan päätyttyä monet olivat kuitenkin sitä mieltä, että suojeluskuntia ei enää tarvittaisi. Ne nähtiin kriisiajan organisaationa, joiden toiminta voitiin nyt rauhan tultua ajaa alas. Toki vastakkaisiakin mielipiteitä oli: esimerkiksi valkoisen armeijan etappipäällikkö Rudolf Walden hahmotteli suojeluskunnista yhteiskuntarauhan takaavaa eliittijärjestöä. Pahiten suojeluskuntajärjestön kohtalo oli katkolla toukokuussa 1918, kun Saksan ote Suomesta näytti koko ajan tukeutuvan. Suomen armeija olisi organisoitu saksalaisin aseina, eikä suojeluskuntien kaltaisille kodinturvajoukoille ollut näissä suunnitelmissa sijaa. Lopulta niin politiikan ylä- kuin paikallistasolta tuleva tuki pelasti suojeluskunnat, ja järjestö saattoi keskittyä etsimään suuntaansa.

Kasvava ja radikalisoituva suojeluskunta

Suojeluskunnan jäsenmäärän nousu oli hämmästyttävän nopea. Sadantuhannen jäsenen raja ylitettiin vuonna 1919. Nopean kasvun yhtenä syynä oli se, että Neuvosto-Venäjän uhan koettiin edelleen väijyvän Suomen yllä.

Maan porvarilliset puolueet suhtautuivat suojeluskuntiin suopeasti, jopa osin intohimoisesti. Kuva suojeluskunnista ei kuitenkaan ollut yhtenäinen edes porvariston keskuudessa: keskustalaiset näkivät järjestön useimmiten demokraattisen valtiovallan lojaalisena tukijana, kauempana oikealla olevat taas näkivät suojeluskunnissa nimenomaan heikkona pidetyn demokratian vastavoiman.

Jos mielikuva järjestöstä ei ollut yhtenäinen poliittisella kentällä, käytiin myös järjestön sisällä kiistaa siitä, mitkä olisivat sen tavoitteet. Monet suojeluskuntalaiset osallistuivat Suomen rajojen ulkopuolella muun muassa heimosotiin. Monille, jotka eivät syystä tai toisesta olleet sisällisso-

dassa nousseet sotasankareiden kastiin, heimosodat tarjosivat mahdollisuuden siihen. Suojeluskunnilla oli myös tehtäviä Suomen rajojen sisällä: ne antoivat poliisille virka-apua ja osallistuivat mm. rajojen vartiointiin.

Suojeluskunnat radikalisoituivat ja niiden johto suunnitteli jopa vallankaappausta.

Tämä radikalismien aikakausi päättyi, kun suojeluskuntien ylipäällikkönä toiminut Georg Didrik von Essen erotettiin vuonna 1921, ja hänen tilalleen valittiin Lauri Malmberg. Suojeluskuntien historiaa tutkinut Aapo Roselius on todennut Malmbergin ajan merkinneen monessa suhteessa integraation aikaa. Suojeluskunnat alistettiin hänen kautellaan valtiovallan tiukempaan kontrolliin, mikä oli katkera pala monelle vanhan linjan kannattajalle. Malmbergin ansioiksi voidaan laskea se, että järjestön asema vakiinnutettiin suojeluskuntalailla vuonna 1927. Näin suojeluskunta oli vakiinnuttanut asemansa valkoisen Suomen osana.

Sotataitoja ja vapaussodan muistoja

Melko pian virkaan astuttuaan Malmberg kävi tutustumassa muun muassa Porin ja Nakkilan suojeluskuntien toimintaan ja otti osaa Etelä-Hämeen suojeluskuntien maastoharjoituksiin. Erityisesti maastoharjoitusten aikana hän havaitsi vakavia puutteita sotilaiden maasto-osaamisessa. Malmberg käskikin kiinnittämään erityistä huomiota miehistön maastopalvelukseen. Tämä ei tietenkään ollut mahdollista ilman osaavaa upseeristoa, joten Malmberg painotti myös upseerien koulutuksen tärkeyttä. Hän ryhtyi myös tarmokkaasti kamppailemaan laskevia jäsenmääriä vastaan huomattuaan jäsenmäärän vähenevän erityisesti kaupunki-suojeluskunnissa.

Erään mahdollisuuden suojeluskuntien tunnetuksi tekemiseksi ja uusien jäsenien saamiseksi tarjosivat vapaussodan muistojuhlat, joita järjestettiin eri puolilla maata. Vapausso- dan muistomerkkejä nousi eri puolilla maata ja toinen toistaan komeampia juhlamenoja järjes-

Pohjois-Hämeen suojeluskuntapiirin ampumamestaruuskisat vuonna 1926.

<p>Pesu Oy Helsinki www.pesuoy.fi</p>	<p>Kiitos Sotaveteraaneille Agrologeilta!</p> 	<p>Oy Helsinki Chartering Ab Helsinki</p>
<p>Brando Oy Helsinki</p>	<p>L-Force Oy Helsinki</p>	<p>Sähköinsinööri-toimisto Delta-KN Oy Helsinki</p>
<p>Lakiasiantomisto Kari Uoti Oy Helsinki</p>		<p>Karhupuiston Isännöinti Oy Helsinki</p>

tettiin. Esimerkiksi Tampereella osa taisteluista näyteltiin vaupussodan yksivuotismuistojuhlassa uudelleen suojeuskunnan voimin. Suojeuskunnat rakensivat valkoisen Suomen kansalaisidentiteettiä myös muiden historiallisten taisteluiden ympärille. Myös itsenäisyyspäivä tarjosi sopivat raamit suojeuskuntien tunnetuksi tekemiselle. Varsinkin 1920-luvulla ja vielä 1930-luvun alussa suojeuskunnan juhlilla oli pitkälti ulosulkeva luonne: työväestöllä ja varsinkin entisillä punaisilla ei juuri ollut asiaa näihin tilaisuuksiin.

Maanpuolustushengen ja -kunnan ylläpitoa

Tilanne muuttui 1930-luvulla, kun kaikki osapuolet heräsivät havaitsemaan kansallisen yhtenäisyyden arvon ja merkityksen. Vaikka 1930-luvullakin sattui

vielä rajujakin ylilyöntejä, kuten Mäntsälän kapina ja Tampereen suojeuskuntaselkkaus, jossa Aaro Pajarin johtamat suojeuskuntalaiset repivät kaupungissa kokoustavan sosiaalidemokraattisen puolueen lippuja, henki oli yleisesti katsottuna muuttunut jo sovinnollisemmaksi. Alkujaan yhteiskuntajärjestystä uhanneesta, radikaalista suojeuskunnasta oli tullut yksi yhteiskunnan tukipylväistä. Työväestöön kuuluvia liittyi jonkin verran suojeuskuntaan jo 1930-luvulla, ja yleinen asenne maanpuolustusta kohtaan oli muuttunut Suomessa positii-visemmaksi nyt, kun työväestölläkin maan vaurastumisen myötä alkoi olla, mitä puolustaa. Asennemuutokseen oli epäilemättä vaikuttanut myös suojeuskuntien harjoittama laajamittainen maanpuolustuspropaganda ja -valistustoiminta.

Sotaveteraani-lehti julkaisee vuoden 2018 aikana viiden artikkelin sarjan suojeuskunnista ja niiden toiminnan merkityksestä. Ensimmäinen artikkeli käsittelee Suojeuskuntien syntyä ja kehitystä ennen talvisotaa. Artikkelien kirjoittajana toimii VTT, historioitsija Olli Kleemola.

Aikalaiset eivät tätä tietenkään voineet tietää, mutta 1930-luvun lopussa Suomea odotti tulikoe, jossa niin kansallinen yhtenäisyys kuin suojeuskuntajärjestön harjoittaman laajamittainen henkinen ja fyysinen harjoitustoiminta nousivat arvoon arvaamattomaan.

Olli Kleemola

Kirjoittaja on sotahistorioitsija ja VTT

Pioneerit erikoistuivat erityisesti vesistöjen ylityksiin ja räjähteiden käyttöön. Kuvassa suojeuskuntapioneerit harjoittelevat lauttapussilla melontaa.

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ESPOO

Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Tapiolan Keskustorni 5 krs.
puh. 09-466 019

KUHMO

Hyvinvointi Sampo

Väinämöinen 2, 88900 Kuhmo
Puh.08-655 7111

REISJÄRVI

Fysiokolmio

Kirkkotie 4, puh. 08-776 770

HAAPAJÄRVI

Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio

Kirkkokatu 5, puh. 08-763 575

MYLLYKOSKI

Myllykosken Lääkintävoimistelu Ky

Ravimiehentie 12, 46800 Myllykoski
Puh. 05-325 5864

TAMPERE

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy

- yli 60 vuotta palvelua -
myös kotikäyntejä
Kyttälänkatu 5 (katutaso), 33100 Tampere
puh. 03-3142 5800
www.tampereenkuntouttamislaitos.fi

HELSINKI

Käpylän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky

Juhana-Herttuantie 9, 00600 Helsinki
Puh. 09-799 082

NASTOLA

Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos

Timpurintie 2, puh. 03-762 4888
- Veteraanien asiassa jo yli 40 vuotta -

JUVA

JUVAN Lääkintävoimistelu

Lea Hyötyläinen
Juvantie 5, 51900 Juva
puh. 015-651 511

PALOKKA

Palokan Fysioterapia

Olavintie 1, puh. 014-677 777

Tampereen Kuntohoito

Fysioterapeutti Seija Lehtoranta
Sammonkatu 17-19
puh. 03-255 3325

KAJAANI

Teppanan Fysikaalinen Hoitolaitos

Kuurnantie 7, 87200 Kajaani
Puh. 0440-629 290

PERNIÖ

Fysioterapeutti Auli Suoranta/Fysika

Haarlantie 2, 25500 Perno
puh.02-735 7101
www.fysika.fi

VIROLAHTI

Fysikaalinen Hoitolaitos Kaakon Kuntohoito Oy

Virojoki, puh. 05-347 1630, 040-596 4203
Klamila, puh. 040-7717 468
www.kaakonkuntohoito.fi

SOTAHISTORIA

Sotilaspapisto tukenut sotilaita jo 100 vuotta

Tänä vuonna Puolustusvoimat täyttää 100 vuotta samoin kuin itsenäisen Suomen sotilaspapisto. Yleensä eri maiden asevoimissa toimii sotilaspapisto. Suomi ei ole tässä poikkeus. Sotilaat joutuvat olemaan kuoleman vaarassa, näkemään kärsimystä sekä aiheuttamaan kärsimystä, jopa toisen ihmisen kuoleman. Kyseiset tilanteet aiheuttavat enemmän tai vähemmän henkisiä taakkoja.

Sotilaspapit ovat olleet näiden taakkojen jakajia jo kauan ennen kuin on puhuttu posttraumaattisesta stressistä tai debriefingistä. Sodan erityisolosuhteet muuttavat ihmistä. Toisen ihmisen tappamisen jälkeen ihminen on menettänyt viattomuutensa. Uskonnolliset kysymykset nousevat pintaan. Jotkut kovettavat itsensä,

toiset etsivät sisäistä rauhaa ja sovitusta.

Yleensä sotilas tekee tiukan paikan tullen voitavansa. Jos toiminta kuitenkin on voimakkaassa ristiriidassa ihmisen oikean ja väärän tajun kanssa, se syö motivaatiota. Omaatuntoa vastaan toimiminen vie toimintakykyä. Pappien tehtävänä on auttaa eri tavoin kärsiviä. Lisäksi korostuu papin rooli auttaa pohtimaan oikean ja väärän kysymyksiä, jotta sodan toimet olisivat oikeutettuja.

Sotilaspapiston alkuna Mannerheimin käsky 1918

Valkoisessa armeijassa toimi alusta alkaen pappeja sielunhoitajina ja sotilashautausten toimittajina. Esikuvana oli autonomin ajan suomalaisten

Tarkk'ampujapataljoonien sotilaspappien työ. Tämä oli kuitenkin päättynyt pataljoonien ja Suomen kaartin lakkautuksen myötä 1905.

Hjalmar Svanberg teki Mannerheimin pyynnöstä ehdotuksen pappien järjestämiseksi valkoiseen armeijaan 31. maaliskuuta 1918.

Svanberg totesi esityksessään seuraavasti: ”Henkisellä ja uskonnollisella toiminnalla sotaväen keskuudessa on aina tunnus-tettu olevan suuri merkityksensä, se kun tarkoittaa siveellisesti tukea ja nostaa sekä ylläpitää luottavaa, toivorikasta mieltä ja siveellistä tarmoa sotajoukoissa. Erit-täin siunauksellisena on myöskin pidettävä sielunhoidollinen työ haavoittuneiden ja kuolevien hyväksi, osaksi rintamalla, mutta

Sotilaspastori Leinonen vihkimässä kenttähäissä, Vaarala 29.6.1941
Sa-kuva

pääasiallisesti kuitenkin rintaman takana”.

Hän antoi ohjesäännön ”Suomen armeijassa toimiville kenttäpapeille” 26.4.1918. Ohjesäännön aluksi todetaan, että kuhunkin rykmenttiin asetetaan Sotajoukkojen esipapin määräyksestä vähintään yksi kenttäpappi. Tämä seuraa rykmenttiä ”sielunhoitajana ja toverina”. Kenttäpappien tehtävistä määrätään kahdeksassa kohdassa. Näihin kuuluu jumalanpalvelusten ja hartauksien pitämistä sekä Herran pyhän ehtoollisen viettoja. Saarnoista todetaan, että ne olkoot ”lyhyitä ja ytimekkäitä”. Taisteluun lähteville joukoille tuli pitää lähtörukous, kun se suinkin oli mahdollista.

Viime sodissa pappeja oli mukana lyhyen tai pidemmän ajan noin 880, mikä vastasi yli 60 % tuon ajan papistosta. Tilaisuudet olivat pienimuotoisia ja lyhyitä, usein keskusteluja. Kaatuneiden huollosta ja evakointikeskusten perustamisesta annettiin käsky 24.1.1940. Tämä toi tärkeän lisän pappien työhön.

Miksi sotilaspapistoa pidetään edelleen yllä puolustusvoimissa? Teknisestä kehityksestä huolimatta ihminen ei ole perustaltaan muuttunut. Sodan ja kriisin oloissa on edelleen tarvetta sielunhoidolle.

Mahdollisuus saada uskonnollisia palveluja ja osallistua uskonnon harjoitukseen on perusoikeus. Toisaalta ketään ei voi velvoittaa vastoin omaatuntoaan uskonnon harjoittamiseen.

Tämä on johtanut eräisiin uudistuksiin vuonna 2015. Sotilaspappi pitää kaikille varusmiehille oppitunteja eettisistä kysymyksistä, mutta ilman tunnustuksellisuutta tai julistusta. Alokaskirkon tai kotiuttamiskirkon rinnalle on järjestetty uskonnoton tilaisuus. Sotilaspapista on mahdollista poistua. Pois jääneiden määrät ovat olleet pieniä, noin viiden prosentin luokkaa.

Suuri enemmistö varusmiehistä on kirkkojen jäseniä, vaika

muutoin nuorten miesten kirkkoon kuulumisen vähenee. Varusmiehistä noin 85% on ev. lut. kirkon jäseniä (koko väestössä noin 71%), noin 1,6% ortodokseja ja noin 1,5% muslimeja. Uskontokuntiin kuulumattomia on noin 12% (koko väestössä 25%).

Monikulttuurisuus lisääntyy myös puolustusvoimissa. Muita uskontoja edustavien osuus on nousut, vaikka määrät ovat pieniä. Heille tarjotaan mahdollisuutta omaan uskonnon harjoittamiseen palveluksen rajoissa, kuten juhla-lomia, ruokavaliota, paastoa ja rukouksia. Tarvittaessa varusmiehet voidaan päästää läheiseen, oman uskontonsa seurakuntaan hengelliseen tilaisuuteen tai heidän luokseen voidaan kutsua kyseisen uskonnon pappi.

Monien Euroopan maiden asevoimissa sotilaspapisto on moniuskontoista, mikä heijastelee maan uskontotilannetta. Esimerkiksi Ranskassa ja Belgiassa on joitakin sotilasmaameja, koska näissä maissa on huomattava islamilainen vähemmistö. Suomessa tähän on vielä matkaa. Sotilaspapin poisuusvaatimuksena on Suomessa suoritettu asevelvollisuus ja akateeminen teologinen tutkinto.

Tämän päivän puolustusvoimissa sotilaspapit ovat osa kokonaisuutta, jonka tehtävänä on huolehtia sotilaiden toimintakyvystä. Eettinen ja uskonnollinen ulottuvuus on siitä osa.

Pekka Särkiö

Kirjoittaja on kenttäpiispa

Afganistanissa 2014 otetussa kuvassa sotilaspapit (vas.) Jouni Salko (res.), Pekka Särkiö, Vesa Aurén ja Heikki Arikka (res.).

Kuva: Puolustusvoimat

Kenttäpappien kokouksen osallistujat Karhumäessä 19.7.1942. Keskellä kenttäpiispa.

Sa-kuva

Me marssimme Aunuksen teitä

Karjalan Armeijan 1941 Laatokan Karjalaan, Aunukseseen ja Syvärille tapahtuneen suurhyökkäyksen eräänä sivujuonteena ja mielenkiintoisten ihmisten tarinana voimme seurata Päämajan alaisen 1. Tiedotuskomppanian jalanjalkia. Mitä nämä Tiedotuskomppaniat oikein olivat, mitkä olivat niiden tehtävät ja keitä niissä toimi?

Siis mikä Tiedotuskomppania?

Tiedotuskomppaniat, lyhenne TK-komppaniat, olivat ennen talvisotaa armeijaamme perustetun Suomen armeijan tiedotusosaston alaisia yksiköitä, jotka toimivat jatkosodan ja Lapin sodan aikana. Niissä palvelevia sotilaita kutsuttiin TK-mieheksi. He olivat yleensä toimineet siviilissä toimittajina, opettajina ja mainosmiehinä. Joukossa oli myös tunnettuja kirjailijoita, kuvataiteilijoita ja radiotoimittajia. Tehtävänimikkeiltään he olivat esimerkiksi rintamakirjeenvaihtajia, rintamareporttereja, elokuvaajia, valokuvaajia, rintamapiirtäjiä, rintamaoppaita, rintama-kuuluttajia.

Talvisodan tiedotustoiminta kuului Päämajan alaiseen Propagandaosastoon. Toiminta ei ollut vielä kovin ammattimaista. Varsinainen TK-organisaatio luotiin vasta välirauhan aikana. Idea tuli Saksasta, kun Päämajan tiedotusosaston päällikkö **Kalle Lehmus** tutustui Saksan armeijan propagandatoimintaan. Koska sanalla propaganda oli meillä kielteinen kaiku, alettiin puhua tiedotuksesta ja sen myötä tiedotuskomppanioista.

Tiedotuskomppaniat toimivat Mikkelin Päämajan alaisuudessa, ja niitä oli sodan aikana 8 - 12. Niihin kuului jatkosodan alussa yhteensä 339 miestä, joista palveli etulinjassa kuvaajina noin 150. Komppanian määrävahvuus oli 40 miestä, joista valokuvaajia neljä ja elokuvaajia kaksi, kirjoittajia kymmenen. Kaikki komppaniat eivät kuitenkaan olleet määrävahvuisia.

Päämajan Tiedotusosaston ensimmäinen ohjekäskey 23.6.1941 määritteli tiedotuskomppanioiden tehtävät.

TK-miehet valittiin yleensä ammattitaidon ja poliittisen asenteen perusteella. Monilla lähellä sosiaalidemokraattista puo-

Elävöittää ja kertoa rintamantakaiselle väestölle kirjoitusten, valokuvien ja elokuvien avulla kenttäarmeijan toimintaa etulinjastaisteluista ja lepoheikistä huoltomuo-dostelmien ym. toimintaan saakka sekä saada koko kansa eläytymään armeijan taistelutoimintaan päivittäin ja siten terästimään kansan voitontahtoa; hankkia sopivaa propaganda-aineistoa rintamaoloista ulkomaille levitettäväksi; suorittaa viholliseen kohdistuvaa propagandaa rintamalinjan välittömässä läheisyydessä; huolehtia omien joukkojen viihdytystoiminnasta mm. elokuvaesitysten antamisesta ja rintamalehtien toimittamisesta, sanoma- ja aikakauslehtien levittämisestä armeijakunnan joukoille; järjestää rintamalle lähetettyjen ulkomaalaisten sanomalehtimiesten opastusta.

luetta olleilla oli merkittäviä tehtäviä. Päämajan Tiedotusosaston sodan aikainen päällikkö Kalle Lehmus, reservin majuri, oli sosiaalidemokraatti. Hän oli toiminut ennen jatkosotaa sosiaalidemokraattisen puolueen järjestösihteerinä. Hän nousi tehtävässään eräksi Ylipäällikön luottohenkilöistä. Taustalla lie-nee ollut Ylipäällikön pyrkimys varmistaa esim. keskeisten henkilösuhteiden ja -valintojen kautta maltillisen vasemmiston pysyminen yhtenäisessä rintamassa. Sotien jälkeen Lehmus johti everstin arvoisena (!) Pääesikunnan tiedotusosastoa vuoteen 1955 saakka ja toimi sen jälkeen puolustusministeriön kansliapäällikkönä ja puolustusministerinäkin von Fieandtin virkamieshallituksessa 1957-58.

1. Tiedotuskomppania

Päämajan alainen 1. Tiedotus-

Nurmoilan kylänraittia sodan aikana.

komppania oli alistettu kenraalimajuri **Paavo Talvelan** VI Armeijakunnalle, jonka tehtävänä oli osana Karjalan Armeijaa hyökätä Moskovan rauhan rajalta Laatokan pohjoispuolite kohti Syväriä.

Komppanianpäällikkönä toimi talvisodan Ässä-rykmentin ”suosituin upseeri” **L. Arvi P. Poijärvi**, joka oli heti sodan jälkeen ollut rykmentin perintö-työn voimahahmo ja yksi Aseveliliiton synnyttäjäistä. Ennen pitkä, 24.7.41 (lopullisesti 27.7.), tehtävän sai toinen ”ikämies”, 1899 syntynyt reservin kapteeni, FT **Martti Haavio**, kun kenraali Talvela ei kestänyt voimakastah-toista Poijärveä lähellään. Armeijakuntaani ei mahdu kahta kenraalia!

Haavio oli suomalaisen kansanrunouden ja mytologian tutkija ja myöhempi akateemikko. Komppaniassa palveli mielenkiintoisia kulttuuripersoonia lähtien luutnantti ja myöhemmin kapteeni **Yrjö Jylhästä**, talvisodan Taipaleen komppanianpäällikköistä. Mukaan liittyi toisesta tiedotuskomppaniasta komennukselle myös **Olavi Paavolainen**, jonka ”Synkkä yksinpuhelu” kertoo paljonkin hänen koke-

muksistaan Aunuksessa ja toimii siten toisena matkaoppaanamme.

Haavion mainitsemia, joko jo ennen sotia tai viimeistään niiden jälkeen tunnettuja hahmoja hänen komppaniassaan olivat sotilasvirkamies, rintamareportteri **Tapio Hiisivaara**, luutnantti **Unto Varjonen**, sodan jälkeinen merkittävä asevelisocialisti, vänrikki **Sulo Kolkka**, urheilutoimittajana tunnettu, vänrikki **Matti Ollila**, luutnantti **Gunnar Johansson**, radiomiehet **Enzio Sevon** ja **Pekka Tiilikainen**, vänrikki **Kim Borg**, valokuvaaja, filmaaja **Teodor Tugai** (Teuvo Tulio), taiteilija **Erkki Tantu**, luutnantti **Lorenz von Numbers**. Mukaan liittyi myöhemmin jo iäkäs kansatieteilijä **Sakari Päläsi**.

Joukko ei ollut sotilaallinen komppania. Sen miehet työskentelivät yleensä erillään, kuka missäkin, hyvin erilaisissa tehtävissä. Silti sen johtaminen oli komppanianpäällikön vastuulla. Nykyaikaisin termein kyseessä oli vaativa asiantuntijaorganisaation johtaminen, jossa pelkällä kurilla ja käskyillä ei saatu tulosta.

Komppania majoittui 1941 hyökkäyksen päästyä vauhtiin ensiksi Pitkärannassa ja joukko-

jen edettyä vanhan rajan tuntumassa Manssilassa. Se vaihe venyi turhauttavaksi, koska joukkomme joutuivat odottamaan Ylipäällikön lupaa ylittää Tuulosjoki ja jatkaa kohti Syväriä. Kun Karjalan kannas oli vallattu, hyökkäys jatkui. Sen jälkeen komppania seurasi hyökkäviä joukkoja ja majoittui ensin Aunuksen kaupunkiin ja lopulta pysyvämmiin Nurmoilaan Paavo Talvelan VI Armeijakunnan esikunnan liepeille.

Göran Lindgren

Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija.

Lähteitä:

Haavio, Martti: Me marssimme Aunuksen teitä, WSOY 1969
Paavolainen, Olavi: Synkkä yksinpuhelu, Otava 1946
Raunio Ari, Kilin Juri: Jatkosodan hyökkäystaisteluita 1941, Karttakeskus 2007
Rautala, Ari: Itä-Karjalan valtaus 1941, Gummerus 2002
Rautala, Ari: Karjalan Armeija, 100 000 sotilaan hyökkäys, Gummerus 2015

Rail Partners Oy Helsinki	Arkkitehtitoimisto HKP Oy Helsinki	Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola
Tilipym Oy Huittinen	Immuno Diagnostic Oy Hämeenlinna	Lammin Kiinteistökeskus Oy Lammi
Triplan Oy Hämeenlinna	Hämeenlinnan Osuusmeijeri Hämeenlinna	Kaivinkonetyöt A. Ollikkala Renko

Kotirintaman työt tehtiin yhdessä

Lähettipojat syömässä Suomen valkoisen kaartin (SVK) ruokasalissa Helsingissä 1.11.1939

Sodan aikana kotirintaman töihin ja tehtäviin osallistui niin naisia, miehiä, lapsia kuin ikääntyneitä. Suomeen oli säädetty yleinen työvelvollisuus. Ennen kaikkea työ oli kuitenkin moraalinen velvollisuus.

Loppuvuonna 1939 otettiin käyttöön yleinen työvelvollisuus 18-55 -vuotiaille ja vuonna 1942 työvelvollisuus laajennettiin koskemaan 15-65 -vuotiaita. Töitä oli runsaasti yhteiskuntaa tukevista ja sotavalmistelua ylläpitävissä toiminnoissa.

Jatkosodan aikana rintamalta kotiutettiin ammattitaitoisia miehiä eniten metalliteollisuuteen, koska se oli sotaponnistelijien vuoksi tärkein teollisuudenala. Varsinkin maataloudessa kärsittiin jatkosodan aikana työvoimapulasta jatkuvasti, koska miehiä ei voitu saada tarpeeksi kotiin sadon kannalta tärkeinä ajankohtina. Tämä vaikutti koko maan huoltotilanteeseen.

Asevelvollisuusikää lähellä olleet nuoret miehet sekä sotarintamalle yli-ikäiset miehet osallistuivat aseellisiin tehtäviin esimerkiksi ilmatorjuntamiehistöissä ja vartiomiehinä osana asuinalueensa paikallisuolustusta. Muita tehtäviä olivat esimerkiksi vihollistiedustelun vaikeuttaminen ja estäminen sekä vihollisdesanttien jäljittäminen.

Naisten työtehtävät monipuolistuivat ja naisilla oli kotirintaman kannalta ratkaisevan tärkeä rooli. Väitöskirjassaan naisten muistoja työstä sota-aikana tutkineen **Kirsi-Maria Hytösen** mukaan naisten osuutta sodassa alettiin tutkia vasta 1990-luvulla.

- Lottien kunnianpalautus oli tärkeä vaihe suomalaisen sotahistorian läpikäymisessä. Muiden naisten työstä ei olla kuitenkaan

oltu yhtä kiinnostuneita. Lotta edustaa usein yksin sota-ajan naista, vaikka yli puolet naisista ei kuulunut lottiin, etnologian tutkijatohtorina Jyväskylän yliopistossa toimiva Hytönen toteaa.

Miesten roolia tutkittu vähän

Hytönen toteaa, että kotirintamalla työskennelleiden miesten kokemuksiin on perehdytty hyvin vähän.

- Syystä tai toisesta heidän kokemuksiaan ei ole kartoitettu. Väitöskirjani aineistossa monet naiset muistelevat miten tärkeää oli, että kotirintamalla oli työkykyisiä miehiä. Vaikka naiset selvisivät useimmista töistä yksin, kotirintamalla olleista tai lomilla käyneistä miehistä oli usein suuri apu esimerkiksi fyysisesti kuormittavissa tehtävissä.

- Lyhyisiinkin lomiin liittyi aina paljon odotuksia. Perhe odotti läheisyyttä, mutta myös töitä oli paljon.

Lapsilla ja nuorilla oli sodan aikana iso rooli. Everstiluutnantti, valtiotieteiden tohtori **Juha Mälkki** on tutkinut puolustusvoimien ja yhteiskunnan toimintaa sodan ja rauhan aikana. Hän toteaa, että kotirintaman puolustuksesta vastasivat pääasiassa suojeluskunnat. Teini-ikäiset pojat olivat osallistuneet suojeluskuntien poikaosastotoimintaan itsenäisyyden alkua ajoista asti. Jatkosodassa toimintaa laajennettiin suojeluskunnista irralliseksi sotilaspoika-toiminnaksi.

- Sotilaspojat toimivat esimerkiksi pelastustehtävissä, sotilaallisen toiminnan aputehtävissä lähetteinä ja viestimiehinä sekä keräystalkoissa. Heidän keskeinen tehtävänsä oli kuitenkin avustaa maataloudessa ja metsätoissa isäntien ollessa rintamalla, toteaa Puolustusvoimien tutkimuslaitoksella työskentelevä Mälkki.

VTT Kirsi-Maria Hytönen

VTT Juha Mälkki

8-16 -vuotiaat tytöt osallistuivat pikkulotta-toimintaan.

- Tehtäviä oli muun muassa sotasairaaloissa, muonituksessa sekä varusteiden huollossa ja valmistamisessa. Pikkulottien toiminnasta on puhuttu sotilaspoikia vähemmän, Mälkki sanoo.

17-25 -vuotiaat kouluttautuivat työtyöiksi, mikä oli suurten naisjärjestöjen yhteinen hanke. He saivat koulutuksen tavallisiin maataloustöihin ja viettivät kesät auttamassa isännättömillä maataloilla.

Hytönen toteaa lasten kasvaneen sota-aikana hetkessä aikuisiksi.

- He kantoivat usein paljon vastuuta sekä työnteossa että henkisesti jaksamisessa. Ajan tapa oli, ettei lapsille haluttu kertoa kaikkea. Yleensä lapset kuitenkin

ymmärtävät, jos vanhemmilla on huolia ja pyrkivät auttamaan.

Lapsia ja nuoria osallistettiin erilaisilla keruukampanjoilla ja kilpailuilla. Koulunkäynti keskeytyi ajoittain ja poikkeusolot näkyivät muutenkin opetuksessa.

- Lisäksi monet lapset muuttivat sodan aikana kotimaassa tai ulkomaille, vieraaseen ympäristöön, Hytönen muistuttaa.

Työtä isänmaan hyväksi

Mälkki toteaa Suomen olleen sotavuosina paikallisyhteisöistä muodostunut kokonaisuus.

- Työvelvollisuus oli pikeminkin moraalinen kuin juridinen kysymys. Pienissä yhteisöissä sisäinen kontrolli tarjosi suojaa, mahdollisesti desanttien paikantamisen, mutta mahdollisti myös jokaisen osallistumisen yhteiseen

tekemiseen. Leskiä, vammautuneita ja muita hätään joutuneita tuettiin. Koleheteja kerättiin ja vuonna 1940 vammautuneiden tueksi perustettiin Sotainvalidien Veljesliitto.

Hytönenkin korostaa, että töitä tehtiin yhdessä.

- Naapureita autettiin, keräykseen osallistuttiin ja asioita tehtiin talkoilla, vaikka luonnollisesti myös ristiriitoja esiintyi.

- Työvelvollisuus ei ollut ainoastaan laki, jonka rikkomisesta seurasi rangaistus. Se oli myös normi, jonka mukaan ahkeruus oli ihmisen arvon mitta. Kaikkien kunniallisten kansalaisten tuli tehdä työtä isänmaan hyväksi.

Juhana Unkuri

Kirjoittaja on helsinkiläinen toimittaja.

Marttoja heinätöissä kotirintamalla 1.7.1941

Talvisota taittoi kärjen kielikiistoilta

Talvisota oli ankara koetelemus Suomelle. Sodan on kuitenkin arvioitu yhdistäneen Suomen kansan, jonka vuoden 1918 sisällis-/vapaussoita oli jakanut pahasti kahtia. Sodalla oli toinenkin merkittävä, myönteinen vaikutus; se sammutti taistelun ruotsinkielisen asemasta itsenäisessä Suomessa. Tätä "sotaa" oli käyty monta vuotta ja se oli kärjistynyt kiistaksi Helsingin yliopiston suomenkielisydestä ja ruotsinkielisten professuurien määrästä. Seuraavassa lyhyt katsaus tähän jo unohduksiin jääneeseen, ajoittain suurikin intohimoja synnyttäneeseen tapahtumakokonaisuuteen.

Helsingin yliopisto kieliriitojen keskiössä

Historiallisesti ruotsin kielen asema on ollut Suomessa vahva johtuen monisatavuotisesta yhteydestä Ruotsiin. Ruotsi säilyi hallintokielenä myös Suomen kuullessa suuriruhtinaskuntana Venäjään. Vuoden 1919 hallitusmuodossa todetaan, että suomi ja ruotsi ovat maan kansalliskielet.

Ruotsinkielien asema oli maan itsenäistyessä paljon vahvempi kuin sitä puhuvien, noin 11 %:n määrä olisi edellyttänyt. Se ärsytti erityisesti Suomen nuorta sivistyneistöä ja synnytti ns. aitosuomalaisuuden. Jo 1922 perustettiin Akateeminen Karjala-Seura (AKS) ja sen ympärille ryhmityivät sitten vuodesta 1926 lähtien aitosuomalaiset.

Näissä oloissa Helsingin yliopistoa haluttiin siis suomalaistaa ja asiasta tehtiin eduskunta-aloitteita. Vuonna 1932 maalaisliiton tekemän aloitteen eduskunta hylkäsi numeroin 91-64 ja yliopisto pysyi kaksikielisenä. Seuraavana vuonna pidetyissä eduskunta-vaaleissa aitosuomalaisuus ja kieliriidat olivat monen puolueen pääteemoja. Taistelu ruotsinkielien asemasta kulminoitui edelleen Helsingin yliopistoon ja siihen, kummalla kielellä opetusta annettaisiin ja kuinka monta ruotsinkielistä professuuria yliopistossa olisi. Suomalaistamista vaativat ylioppilaat jättivät eduskunnan puhemiehelle syksyllä 1934 adressin, jossa oli 4622 allekirjoitusta. Määrä oli vähäinen sen rinnalla, mitä ruotsinkielisen väestön toimesta kerättiin eräänlaiseen vasta-adressiin, sen allekirjoitti 153 914 henkilöä. Myös Skandinavian yliopistoväki oli huolissaan ruotsinkielisen kulttuurin säilymisestä Suomessa; he keräsivät adressiinsa 758 nimeä.

Adressit eivät paljon auttaaneet. Muodollisesti jonkinlainen ratkaisu saatiin aikaan keväällä 1937. Ruotsinkielisten professorin virkojen lukumäärä alennettiin 15:een aikaisemmasta yli 20:stä ja yliopiston hallinnon ja vakinaisen opetuksen kielenä oli oleva suomen kieli. Ratkaisu ei tyydyttänyt oikein ketään ja tu-

Ernst von Born toimi talvisodan aikaisessa Rytin hallituksessa sisäministerinä.

lehtunut ilmapiiri jatkui. Hallituksen RKP:n edustajat Eric J. Serlachius ja Rolf Witting olivat jättäneet jo helmikuussa 1936 vastalauseensa sille, että kielikysymystä ei oltu saatu ratkaistuksi.

Euroopan taivas peittyy syksyllä 1939 pilveen

RKP:n ministereiden lähtö hallituksesta ei ratkaissut kielikiistoja eikä parantanut ilmapiiriä. Sen verran syviä haavoja riitely aiheutti, että kun maaliskuussa 1937 muodostettiin A.K. Cajanderin johtama hallitus, jäi ja jätettiin RKP pois myös tästä hallituksesta.

Syksyllä 1939 tilanne oli jo toinen. Saksa oli hyökännyt Puolaan ja myöhemmin syksyllä Neuvostoliiton diktaattori Josif Stalin oli kutsunut suomalaiset neuvottelemaan "konkreettisista poliittisista kysymyksistä" eli rajansiirrosta Kannaksella. Lokakuun 12. päivänä alkoivat neuvottelut Moskovassa ja seuraavana päivänä astuivat RKP:n edustajat J.O. Söderhjelm ja Ernst von Born Cajanderin hallitukseen. Kielellinen ja kansallinen eheytyös ottivat ukaavassa tilanteessa ensiaskeliaan.

Talvisota tuli ja meni ja päättyi Moskovan rauhaan 13.3.1940. Sodan ja rauhan seurauksista puhui ruotsinkieliselle väestölle suunnatussa radiopuheessa neljä päivää myöhemmin oikeusministeri J.O. Söderhjelm. Hän totesi, että paljon oli menetetty ja kärsimykset olivat olleet suuret. Jotakin oli sentään saavutettukin, oli synnytetty kansallinen yhtenäisyys ja ruotsinkielinen väestö toivoi erityisesti sitä, "kielitaistelu olisi nyt ainiaksi haudattu".

RKP:n puheenjohtajana sotavuosina toiminut von Born puolestaan totesi 1954 ilmestyneissä muistelmissaan, että vasta sota ja kysymys kansallisesta olemassaolosta sai ruotsinkieliset unohtamaan sisäiset kielikiistat.

Kyllä kielitaistelu sai talvisodassa sellaisen kuoliniskun, että

se ei ole sen jälkeen enää juurikaan nostanut päätään. Sen verran tuosta taistelusta oli kuitenkin jäänyt arpia, että toukokuussa 1941 - juuri jatkosodan edellä - asetettiin erityinen kielirauhakomitea. Se perustettiin "harkitsemaan mahdollisuuksia pysyvän yhteisymmärryksen aikaansaamiseksi maamme suomen- ja ruotsinkielisen väestön kesken sekä laatimaan ehdotuksen sellaisiksi toimenpiteiksi, jotka olisivat omiansa edistämään tällaista yhteisymmärrystä".

Komitea kokoontui jatkosodan aikana lukuisia kertoja ja sai 116 sivun mittaisen mietintönsä valmiiksi joulukuussa 1944 - aika pian välirauhan solmimisen jälkeen. Kyllä kai kielitaistelun isommat tunnekuohut purettiin tuon mietinnön sivuille. Komitea nimittäin esitti erityisen kielirauhautakunnan perustamista. Siihen oli komitean mielestä tarvetta, kun "meillä vastaisuudessakin tulee esiintymään kielipoliittista erimielisyyttä sekä sellaista julkista väittelyä ja riitai-

suuttakin, joka antaa helposti aihetta mielen kuohuun".

Kielirauhakomitea oli toiminnassa sattumalta koko jatkosodan ajan. Vai oliko se sittenkään sattumaa? Kielirauhautakuntaa ei ainakaan koskaan perustettu, koska sille ei ole ollut tarvetta - komitean vastakkaisesta näkemyksestä huolimatta.

Esko Vuorisjärvi
Sotahistorioitsija, VTT

J.O.Söderhjelm toimi talvisodan aikaisen Rytin hallituksessa oikeusministerinä.

Selviytymistarina Suomi 1939-1945

Kirjassa on runsaasti veteraanien muistoja, sotavuosien politiikkaa ja poliittisia uhkapelejä sekä sotavuosien erilaisia ilmiöitä sotalapsista sotilaiden puhdetyöharrastuksiin. Kirjassa on 328 sivua ja 72 kirjoitusta. Artikkelit julkaistu Sotaveteraani-lehdessä.

Kirjoittajina mm. Marianne Junila, Olli Kleemola, Mika Kulju, Jari Leskinen, Ohto Manninen, Timo Soikkanen, Ari Uino, Anssi Vuorenmaa, Esko Vuorisjärvi.

Suomen Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuoden kirjan on toimittanut valtiotieteen tohtori Olli Kleemola.

Kirjan hinta 30 euroa + postikulut

TILAAMALLA TÄMÄN KIRJAN TUET SOTAVETERAANILIITON TYÖTÄ VETERAANIEEN HYVÄKSI!

Tiedustelut ja tilaukset: 09 6126 2015 tai 09 6126 2016
marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi • riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

Vapaussota, luokkasota, sisällissota – termien turhauttava taistelu

Suomessa vuonna 1918 käydyn sodan luonteesta ja nimestä keskustellaan taas 100-vuotismuiston pohjalta. Termeillä on oikeutuksensa ja vain yhden termin käyttäminen lohkaisee aina osan totuudesta. On siis syytä pohdiskella tätä historian totuuden ongelmakenttää.

Selvää toki on, että hallituksen kannalta sota alkoi vapaussotana, jonka tarkoituksena oli venäläisten joukkojen maasta karkottaminen. Venäjä kävi sota valkoisia vastaan ja tunnusti punaisten

kansanvaltuuskunnan Suomen hallitukseksi. Tapahtumien faktinen ja juridinen puoli selveni täysin Neuvostoliiton arkistojen tultua näiltä osin tutkimuksen käyttöön 1990-luvun alussa.

Suomessa käytettiin julkisessa sanassa vuonna 1918 lehtien uutisosastojen otsikoissa virallisen vapaussota-termin rinnalla melko tasapuolisesti kansalaissota- ja sisällissota-sanaa. Sodan päättyttyä Venäjälle ja Amerikkaan muuttaneet punaiset käyttivät oikeooppisesti luokkasota-termiä. Kansan suussa puhuttiin kapinajasta, sekä valkoisessa että punaisessa perinteessä.

Viime sotien aikana painotettiin kansallista yhtenäisyyttä. Joukko vaikutusvaltaisia entisiä punakaartilaisia ehdotti joulukuussa 1939 oman rykmentin perustamista entisistä punakaartilaisista. Vaikka vastaanotto oli myönteinen, käytännössä tämä ehdotus ei sodan paineessa toteutunut. Tätä seurasi kuitenkin työväenliikkeen johdon ”lupa” liittyä suojeluskuntiin.

Välirauhan aikana jäi vapaussodan päättymisen vuosipäivä kaatuneiden muistopäivän varjoon. Puolustusvoimien lippujuhlapäivä siirtyi toukokuun 16:sta Mannerheimin syntymäpäivään.

Kuitenkin Mannerheim käytti edelleen vapaussota-nimeä julkisuudessa. Hän painotti juuri sodan alkua, joka oli selkeästi Suomen sota Venäjää vastaan: ”Se oli talonpojat venäläisiä vastaan”.

Sotien jälkeisessä yhteishengessä alettiin meillä käyttää kaksoisnimeä vapaussota-kansalaissota ja historiankirjoituksessa kansalaissotaa silloin, kun puhuttiin kapinan kukistamisesta. Stalinin ajasta hengissä selvinneiden punaisten saavuttua takaisin Suomen politiikkaan alettiin eduskunnassa ajaa läpi taloudellisia päätöksiä entisten punaisten hyväksi. Tämä merkitsi sitä, että varsinaisen sodan syyt ja luonne jäivät pitkäksi ajaksi ”kansallisen murhenäytelmän” eli kapinallisten hallitsemattomaan, katastrofiin päätyneen rankaisemisen varjoon. Yliopistoissa radikaalialto alkoi 1970-luvulta lähtien käyttää yksinomaan sisällissotanimitystä ja koulujen oppikirjoissa vähäteltiin tai vaiettiin Venäjän ja Leninin osuutta sodan sytytyksessä ja käymisessä.

Sisällissota – väärinkäsitys toisensa perään

Viime vuosikymmenten lisäksi keskusteluun on ollut nimien sisäl-

lissota ja kansalaissota erottaminen toisistaan. 1990-luvulla alkoi esiintyä selityksiä, että erona oli se, että maailmalla käytettiin sisällissota-nimeä sisäisestä sodasta, jossa oli mukana myös ulkomaita. Todettakoon heti, että tässä oli kysymys kielten taidon rajoittuneisuudesta ja väärinkäsityksestä.

Nykyhetken tultaessa julkisessa sanassa selitetään, että vapaussota- ja kansalaissotanimitysten kilpailun voisi korvata ”pehmeämmällä” sanalla sisällissota! Tämä on tullut näkyviin mm. presidentinvaalikampanjassa, joskin on esiintynyt kaksinkertaista erehdystä eli että kansalaissota olisi ”pehmeämpi” kuin sisällissota.

Miten siis syntyi tämä väärinkäsitys, että sisällissota ja kansalaissota olisivat erimerkityksisiä? Otaksun, että syy piilee siinä, että meillä oli ulkomaisista sodista puhuttu vaihtelevasti joko kansalaissodasta tai sisällissodasta. Yhdysvaltain osalta sisällissodasta (*civil war*), jota tosin 1800-luvulla suomenkielisissä käännöksissä oli kutsuttu orjasodaksi tai saksalaisvaikutuksesta kansalaissodaksi. Espanjan vastaavaa sota (*guerra civile*) kutsuttiin yleisesti meillä sisällissodaksi. Tiedemie-

het puhuivat englannin kielen mukaan kansainvälisen vertailun nimissä sisällissodista.

Mutta mutta! Myös civil war pitäisi kääntää suomeksi kansalaissodaksi, sillä läntisissä kielissä sanan *civil*, *civile* lähtökohdalla on latinan kansalaista merkitsevä sana *civis*. Kaikissa muissa ”eurooppalaisissa” kielissä kuin ruotsissa on käytössä kansalaissota-termi: venäjässä *grazhdanskaja vojna* ja saksassa *Bürgerkrieg*. Ruotsin kielessä käytetään yleisesti *inbördeskrig*-sanaa kaikista samantyyppisistä sodista. Aikoinaan käytettiin värikkäästi termiä *brödrakrig*, mikä kai johtui hallitsijahuoneen sisäisten kiistojen leviämisestä myös aatelissukujen keskuuteen.

Ei siis pidä sanoa, että sisällissota omaisi vähemmän ideologista latausta. Mutta ei pidä myöskään ketään kieltää käyttämästä vapaussota-nimeä tai kansalaissota-nimeä, kunhan termin käyttäjä tietää, miten monipuolisesta tapahtumasta oli aikoinaan kysymys.

Ohto Manninen

Kirjoittaja on sotahistorian emer. professori

Normet Oy Iisalmi	Kuljetus Timo Hartikainen Oy Iisalmi	Arkkitehtuuritoimisto Jyrki Kihlakaski Ky Ikaalinen
Imatran YH-Rakennuttaja Oy Imatra	Molkentin Oy Imatra	Kiitos Sotaveteraaneille Imatralta!
Hirvijärven Osuusmeijeri Jalasjärvi	Kuljetusliike S&O Toivonen Oy Juupajoki	Kiitos Sotaveteraaneille Juupajoelta!
Rakennusliike Seiska Oy Jyväskylä	Ourex Oy Kangasala	Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala
Pesula Marko I. Lahtinen Oy Kankaanpää	www.pohjantaimi.fi	Insinööritoimisto Juha Kupari Oy www.juku.fi
Twinputki Oy Kerava	Trukkihuolto Marjeta Oy Kerava	Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy Kerava
Kometko Oy Konnevesi	S. KAKKO OY Koski TL	Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy Kotka, www.heske.fi
Kuljetus Kujala&Muuri Ky Kotka	Autosalpa Oy	Puhdistushuolto Pertti Lehtinen Ky Kouvola

Rajakastetodistus täysveriselle rajasisille

Enoni Birger Vilhelm Pihlström s. 9.1.1915 suoritti asevelvollisuutensa Polkupyöräpataljoona 1:n (PPP 1) Konekiväärikomppaniassa Terijoella 9.1.1936 - 23.3.1937. Hänen palvelusaikansa oli siten 440 päivää. Hän kävi Terijoella aliupseerikoulun, ylennettiin korpuraaliksi 5.9.1936 ja alikersantiksi 16.1.1937. Polkupyöräpataljoona 1 muuttui palvelusajana Jääkärripataljoona 1:ksi.

Hänen jäämistöstään perin suvun vanhimpana joitakin mielenkiintoisia esineitä. Niistä tässä yksi, hänen nimelleen 30.6.1936 kirjoitettu ja hänen maksua vastaan lunastamansa Rajakastetodistus. Sen tiukkasanainen teksti kuvastaa ajan henkeä!

Ennen talvisotaa enoni kävi poliisikoulun ja liittyi poliisivoimiin. Hän oli talvisodan aikana

ilmeisesti vapautettu varsinaisesta sotapalveluksesta, koska sotilaspassin ei ole merkintöjä talvisodan ajalta.

Sotilaspassin liitteen mukaan hän astui jatkosodan alla tapahtuneessa liikekannallepanossa palvelukseen 19. Divisioonan 19. Sotapoliisijoukkueeseen 18.6.1941 sotapoliisiryhmän johtajan tehtävään. Hän toimi sotapoliisina koko jatkosodan ajan ja ylennettiin kersantiksi 15.1.1942. Sodan päätyttyä hänet kotiutettiin 27.11.1944. Armeijan varusteiden luovutuksesta on kuittaus 30.11.1944 Pietarsaaressa. Pietarsaaressa hän teki koko siviiliuransa poliisina. Ylikersantiksi hänet ylennettiin 31.12.1968.

Göran Lindgren

Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija.

Birger Pihlström asevelvollisena 1936. Birger toinen oikealta. Takana on Rajajoki.

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI

Hammaslääkäri Hannu Cederberg

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 10, 00960 Helsinki
puh. 09-321 8388

LAHTI

Hammaslääkäri Auli Reijonen Oy

Hämeenkatu 1 as.1, 15110 Lahti
puh.03 - 751 2122

VAASA

AHAN HAMMAS TIDENS TAND

Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VASA
Puh. 06-320 2700

IISALMI

Hammaslääkäri Juha Sirviö

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. 017-825 002

NURMIJÄRVI

Uudenmaan Hammaspalvelu

Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi
Lepsämäntie 1, 01800 Klaukkala
Puh. 0207 411 420

SOTAHISTORIA

Ikäluokan 1917 miehistä menehtyi 16 %

Kansallisarkiston tietokanta *Suomen sodissa 1939-1945 menehtyneet* ja siihen kohdistuva hakuikkuna mahdollistaa paitsi yksittäisten kaatuneiden etsimisen myös erilaisten tilastojen saamisen viime sodissa kaatuneista. Seuraavassa on selvitys, miten paljon kaikkiaan ja sodan eri vaiheissa menehtyi kunakin vuonna syntyneitä ja niitä verrataan kyseisen vuoden miesten ikäluokan kokoon.

Ensimmäiset valtakunnalliset kutsunnat itsenäisessä Suomessa järjestettiin vuonna 1919, jolloin kutsuttiin asepalvelukseen vuonna 1897 syntyneet. Tätä vanhemmissa ikäluokissa kaatuneiden määrät ovat alle 300. Vielä vuonna 1925 syntyneitä, joka oli viimeinen rintamapalvelukseen kutsuttu täysi vuosiluokka, menehtyi paljon, mutta vuonna 1926 syntyneitä alle 300. Näin tarkastelu koskee vuosiluokkia 1897-1925. Kaatuneiden määriä on verrattu vuosiluokkien suuruuteen vuonna 1940. Selvityksessä on käytetty läsnäolevan miespuolisen väestön määriä 31.12.1940. Kun siihen on lisätty talvisodassa siihen mennessä kaatuneet, saadaan vuosiluokkien todennäköinen suuruus 31.12.1940, jollei sotaa olisi ollut. Niihin on verrattu vuosiluokkien sodissa menehtyneiden määriä, jotka on ilmaistu prosentteina.

Vuosiluokkien suuruus vuoden 1940 lopussa vaihtelee 21 600-36 000. Pienin on vanhin ikäluokka, vuonna 1906 syntyneitä on jo yli 30 000. Suurin ikäluokka 36 250 miestä on vuonna 1920 syntyneet. Sitä nuoremmat ikäluokat ovat vain vähän pienempiä. Vuoden 1919 ikäluokka 27 300 miestä on selvästi edellisiä ja seuraavia ikäluokkia pienempi. Syntyvyys laski vuonna 1919 ilmeisesti vuoden 1918 tapahtumien johdosta.

Sotien kokonaistappioiden lisäksi on selvitetty, paljonko kunakin vuonna 1897-1925 syntyneitä menehtyi sodan eri vaiheissa. Sodan vaiheet vuosina 1939-1944 ovat talvisota, hyökkäyssota, asemasota ja torjuntataistelut. Oheisessa taulukossa on

SODAN VAIHE	AJANJAKSO	KUOLLEITA
TALVISOTA	30.11.1939-24.6.1941	26606
HYÖKKÄYSSOTA	25.6.-31.12.1941	26814
ASEMASOTA	1.1.1942-8.6.1944	18658
TORJUNTATAISTELUT	9.6.-4.9.1944	17620

esitetty näiden vaiheiden kesto ja kokonaistappiot kuolleina.

Sodan vaiheet vuosina 1939-1944

Talvisodassa menehtyi eniten vuonna 1916 syntyneitä, 1957 henkilöä. Edellisenä ja seuraavana vuonna syntyneitä kuoli lähes saman verran. Vuonna 1919 syntyneitä menehtyi 400, yli tuhat vähemmän kuin 1918 syntyneitä. Koko vuosiluokka 1919 ei joutunut mukaan talvisodan taisteluihin, osa siitä pidettiin reservinä. Tästä johtuu notkahdus kaatuneiden prosentiosuudessa vuoden 1919 kohdalla. Vuonna 1920 syntyneet olivat talvisodan aikaan vasta koulutusvaiheessa, heitä kaatui vain pari sataa.

Jatkosodan hyökkäysvaiheen aikana kaatui huomattavan paljon vuonna 1920 syntyneitä, jot-

ka siis kaatumisvuotenaan täyttivät 21 vuotta. Heitä kaatui 2541, kahtena edellisenä vuonna syntyneitä selvästi vähemmän, 1650 ja 1740 sekä vuosina 1917 ja 1921 syntyneitä yli 1560. Vuosiluokka 1922 oli nyt koulutusvaiheessa, heitä kuoli alle 400. Asemasodan aikana kaatui eniten vuonna 1922 syntyneitä, 2298. Edellistä vuosiluokkaa menehtyi 1902 ja sitä edellistä 1576. Seuraavaa vuosiluokkaa, 1923 syntyneitä kuoli 1448 ja sitä seuraavaa vuosiluokkaa 560.

Kesällä 1944 NL:n suurhyökkäystä torjuttaessa kuoli eniten vuonna 1923 syntyneitä, 2141, sekä edellisenä ja seuraavana vuonna syntyneitä kumpiakin noin 1800. Vuosiluokasta 1925, siis vuonna 1944 vasta 19 vuotta täyttäneistä kaatui 1161, heitä osallistui taisteluihin siten suh-

teellisesti enemmän kuin samanikäisiä talvisodan ja hyökkäysvaiheen aikana. Vuonna 1926 syntyneistäkin osa oli jo rintamalla vapaaehtoisina. Heitä kuoli kuitenkin vain 121.

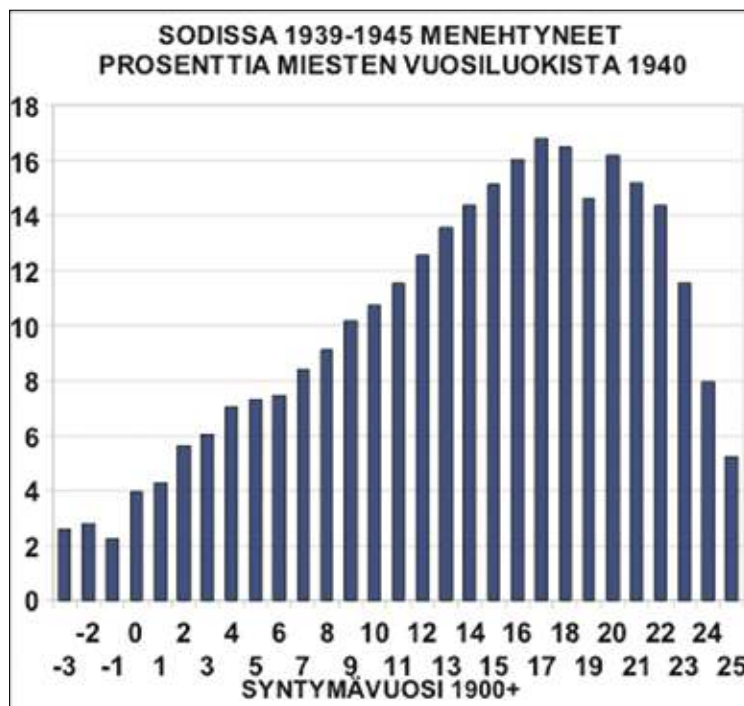
Talvisodassa menehtyi eniten niitä ikäluokkia, jotka olivat kuollessaan 22-24 vuoden ikäisiä. Hyökkäysvaiheessa 1941 kaatui eniten sinä vuonna 21 vuotta täyttäneitä, asemasotavaiheessa niitä, jotka vuonna 1943 olisivat täyttäneet myös 21 vuotta. Kesän 1944 torjuntataisteluissa kaatui myös eniten niitä, jotka sinä vuonna täyttivät tai olisivat täyttäneet 21 vuotta.

Talvisotaa seuraavien kolmen vaiheen käyrissä näkyy selvä huippu sen vuosiluokan kohdalla, jonka ikä ko. vaiheen aikana oli 21 vuotta (asemasodassa vuonna 1943). Hyökkäysvaiheen huippu on kapea sisältäen vain yhden vuosiluokan, asemasodan huippu käsittää neljä vuosiluokkaa ja torjuntataisteluiden kuusi vuosiluokkaa. Diagrammista nähdään myös havainnollisesti, että vähintään noin 1000 uhria

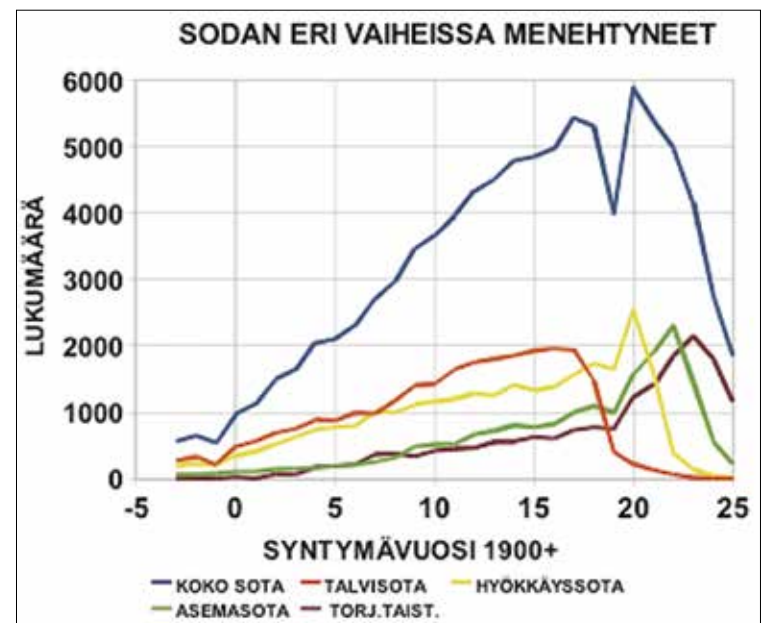
antaneita ikäluokkia oli talvisodassa 13, jatkosodan hyökkäysvaiheessa 15. Sen sijaan asemasotavaiheessa näitä ikäluokkia oli seitsemän ja kesän -44 torjuntataisteluissa kuusi, siis vähemmän, ja ne olivat suhteellisesti nuorempia.

Sodissamme 1939-1945 menehtyi kaikkiaan noin 94 000 miestä, mikä määrä vastaa siis lähes kolmea kokonaista vuosiluokkaa. Suunnilleen yhtä moni mies sai haavoittuessaan pysyvän vammän. Uhrin suuruutta korostaa vielä se, että henkensä antaneet ja vammautuneet olivat niin nuoria, yleisin ikä kaatuessa oli vain 21 vuotta. Sotilaiden uhrautuvan taistelun ansiosta siviiliväestö kärsi maassamme fyysisesti hyvin vähän suhteessa Baltian ja moniin Keski-Euroopan maihin, siviilejä menehtyi alle 2000 välittömästi sotatoimien, NL:n suorittamien lentopommitusten ja partisaani-iskujen tuloksena.

Juhani Snellman

Suhteellisesti eniten kuoli vuosina 1916-1918 ja 1920 syntyneitä, yli 16 % vuosiluokasta. Vuosiluokkien miehistä noin joka kuudes kuoli sodassa. Kaatuneiden prosentiosuus nousee yli 10 prosentin jo 1909 syntyneillä ja vielä 1923 syntyneitä kaatui yli 10 %. Sodissa menehtyneissä on mukana myös sotatoimien yhteydessä loukkaantuneet, sairastuneet ja myös naiset. Naisia kuoli alle 400.

Käyrädiagrammissa on esitetty sodan eri vaiheissa ja koko sodassa menehtyneiden lukumäärät syntymävuoden mukaan. Huomattakoon, että tietyssä sodan vaiheessa haavoittunut on voinut menehtyä vasta seuraavan vaiheen aikana. Siten eri vaiheiden ajalta lasketut tappioluvut eivät anna ihan tarkkaa kuvaa ko. vaiheen tappioista. Esim. osa hyökkäysvaiheessa haavoittuneista kuoli vasta asemasodan aikana ja osa torjuntataisteluissa haavoittuneista vasta Lapin sodan aikana.

Kouvola PTR Oy Kuusankoski	Kuopion Woodi Oy Kuopio	Kiinteistö Oy Kuusamon Vuokratalot Kuusamo
Renor Oy Lahti	Kuljetus Timoset Oy Lahti	Nikko Oy Jakkula
Sora ja Kallio Heinonen Oy Laitila	T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	Lappeenrannan Kuljetusosakeyhtiö

Lohjalaisen omakotitalon kellarista löytyy ainutlaatuista sota-ajan historiaa

Kalervo Kaarteen sotamuseo on kunnianosoitus sotiemme veteraaneille

Jo sisään astuessa huomaa, että nyt on tultu vähän toisenlaiseen museoon.

Oikealla on toki pieni vastaanottotiski, mutta heti vasemmalla lasivitrinissä on esillä Taipaleen talvisodan taistelujen kuvaava pienoismalli: venäläisten panssarivaunuja, kaatuneita sotilaita, suomalaisia sotilaita taisteluhaudoissa torjumassa vihollisen hyökkäyksen.

Pienoismalli on sykähdyttävä ja se jo kertoo, että on avattu ovi lohjalaisen **Kalervo Kaarteen** sotamuseoon.

Lempääläläisen **Mikko Rantal**an tekemä Taipaleen taistelujen pienoismalli on kuitenkin vasta esimakua. Kalervo Kaarre ohjaa peremmälle toisen lasivitrin vierelle.

Lasivitrinissä on Lappeenrannan sotilaslentokentän pienoismalli, sen yläpuolella valokuvia ja kirjallista aineistoa ja keskelä vitriiniä Mannerheim-risti numero 69.

”Tämä on monella tapaa arvokas ja puhutteleva paikka tässä sotamuseossa”, Kalervo Kaarre sanoo.

”Mannerheim-risti on kuulunut vänrikki **Lauri Nissisel**le, joka sai ristin 5.7.1942 ansiostaan sotilaslentäjänä. Hänen elämänsä päättyi kuitenkin traagisesti 17.6. 1944 Kaukjarvelä. Hänen taistelulentäjäparinsa **Urho Sarjamon** lentokoneeseen osui vihollisen tulitus, Sarjamon kone putosi Nissisen koneen päälle, ja molemmat koneet syöksyivät maahan tuhoisin seurauksin. Kumpikin lentäjä sai surmansa”.

”Haluatteko kuunnella Sarjamon ja Nissisen viimeisen lennon äänitehostein”? Kaarre kysyy.

Pian museon pienen aulan täyttää käynnistyvän Messerschmittin ääni, nousukiidon viima, ilmataistelun jyly, maahan-syöksyn ulina ja räjähdys ja lopuksi hiljaisuus.

Museossa parisen tuhatta esinettä

Museon aulasta matka jatkuu pieneen kanttiininiin, joka - tottakai - on sisustettu rintamaolojen tapaan. Radiosta voi kuunnella sotatapahtumien uutisia sekä sota-ajan rintamamusiikkia. Pöydältä löytyy kotirintamalle ja kotirintamalta lähetettyjä kirjeitä ja kortteja.

Kalervo Kaarre istahtaa pöydän ääreen ja alkaa kertoa sotamuseon syntyhistoriaa.

Museo avattiin vuonna 2006, ja sen jälkeen sitä on laajennettu siten, että nyt museossa on noin 2000 esinettä palauttamassa mieliin vuosien 1939-1945 sotien ajan.

”Tuskin enää laajennamme museota, mutta eri osastojen sisältöä pyrimme edelleen monipuolistamaan”, Kalervo Kaarre sanoo.

”Olisihan tuonne pihamaalle toki hieno saada vaikkapa sodan-aikainen panssarivaunu. Tiedän, että sellainen on tulossa myyntiin huutokaupassa, mutta vaunun hinta voi nousta niin korkeaksi, että hankinta jää haaveeksi”, Kalervo Kaarre pohtii arvoitukseksi.

Isoisän tarinat sytyttivät kipinän

Mutta mikä sai miehen ryhtymään tällaisen ainutlaatuisen museon perustamiseen?

Palataanpa ajassa muutama vuosikymmen taaksepäin. Pikkuinen Kalervo-poika istuskelee ongella mummolassa Joutjärven rannalla Tervakoskella ja kuuntelee isoisän tarinoita sodasta.

Mummolan ajoilta jää sisimpään kipinä, joka ei sammuu, vaan alkaa vähitellen voimistua, ja lopulta aikuisiällä syntyy päätös yksityisen kotimuseon perustamisesta. Vuosien varrella mukaan on tarttunut kaikenlaista sota-aikaan liittyvää esineistöä, jonka pohjalle museo on hyvä rakentaa.

Samalla sanoista teoiksi muuttuu myös Kalervo Kaarteen luja isänmaallinen katsanto Suomen kohtalonhetkiin. Niinpä sotamuseon esitteessä todetaan yksinkertaisesti: ”Kaarteen sotamuseo on yksityisenä sotamuseona kunnianosoitus itsenäisyytemme säilyttämisen puolesta taistelleille sotiemme veteraaneille”.

Äänitehosteet luovat todellisen vaikutelman

On aika avata museon seuraava ovi. Sen takaa paljastuu ”rintamalinja” monipuolisine esineistöineen. On aseita, on kaukopartion tarvikkeita, on ensiapuvälineistöä, on korsu, väestönsuoja ja uusimpana Lohjan sodanaikaisesta ilmailvalvonnasta ja pommituksista kertova osasto.

Kun tähän lisätään äänitehosteet, esimerkiksi väestönsuojaan lähes piinaavan ahdistavana tunkeutuva ilmapommitusten jylinä, vaikutelma sodanajan kauhuista on käsinkosketeltava.

Kaarteen sotamuseo on suosittu käyntikohde. Viime vuonna museoon tutustui noin 1300 ihmistä.

”Varmasti enemmänkin kävisi, jos vain ehtisimme ottaa kaikki halukkaat vastaan. Museo on sopimuksesta auki ryhmille ja kesällä on kaksi yleisöpäivää, jolloin halukkaat voivat tutustua museoon. Ensi kesän yleisöpäivien ajankohta varmistuu lähiaikoina. Tiedot löytyvät mm. sotamuseon kotisivuilta”, Kalervo Kaarre sanoo.

Museoon käy tutustumassa hyvin erilaisia ryhmiä, mutta erityisen ilahtunut Kalervo Kaarre

Lauri Nissinen sai surmansa lentotaistelussa 17.6.1944. Mannerheim-ristin hän oli saanut kaksi vuotta aiemmin.

on koululaisryhmien vierailuista. ”Koululaiset ovat kiinnostuneita ja kuuntelevat keskittyneesti, kun esittelen heille museota. Mielestäni on erittäin tärkeää,

että nuoret saavat sotamuseon avulla lisää arjen tietoa Suomen itsenäisyyden kohtalonpäivistä”.

Teksti ja kuvat: Urpo Uotila

Kaarteen sotamuseon esineistö on hyvässä järjestyksessä ja hyvässä kunnossa.

Kalervo Kaarre (vas.) ja Lohjan Seudun Sotaveteraanien puheenjohtaja Arto Heikkilä muistelevat, millaista tuhoa Suomi-konepistooli sai aikaan vihollisjoukoissa.

Kaarteen sotamuseo sijaitsee Lohjalla osoitteessa Rakettikaari 30, 08700 Lohja.

Museon kotisivut löytyvät osoitteesta: www.kaarteen-sotamuseo.fi

Sotamuseo on myös facebookissa. Facebook-sivuilta löytyy ajankohtaisia asioita ja uutisia: Kaarteen sotamuseo.

Tarkka-ampujana piti varoa kaiken aikaa – Vihollisen keskityksestä tiesi osuneensa

Unto Käki toimi tarkka-ampujana jatkosodan rintamalla.

Unto Käki toimi tarkka-ampujana jatkosodassa. Hän on kotoisin Karjalasta, Vahvialan pitäjältä ja asuu nykyisin Lahdessa. Hän aloitti varusmiespalveluksensa huhtikuussa 1943 Nurmijärven Rajamäessä, jossa silloin oli sodan aikainen tilapäinen koulutuskeskus.

- Minun varusmieskortistani näkyivät ampumatulokseni, joten minut määrättiin rintamalle päästyäni tarkka-ampujakursille. Koulutus järjestettiin noin seitsemän kilometriä rintamalinjan takana ja harjoittelimme siellä ammuntaa viisi päivää, Käki selvittää.

- Muut sotilaat olivat vihaisia meille tarkka-ampujille, koska kun ammuimme pesäkkeestämme vihollisen puolelle, niin sen jälkeen vihollinen kosti heti tulit- tamalla kranaatinheittimillä ase-

miamme. Siitä tiesi, että laukaus oli osunut vihollisen puolella, mutta omat miehet olivat vihaisia saadessaan vihollisen kranaatti- iskun aseisiinsa.

Linssiä varottava

Tilannetta parannettiin niin, että kun tarkka-ampujat tulivat kesäillaksi omaan tähtäyspesäkkeeseensä, niin muut taisteluhaidoissa ja korsuissa toimivat omat miehet saivat vetäytyä sivummalle ja kun vihollisen kostokranaatit putosivat, niin he olivat turvassa. Tarkka-ampuja vain ei enää lähtenyt suojaan asemastaan.

- Vihollinen ei tavoittanut meitä tarkka-ampujia pesäkkeestämme, jossa aina yksi meistä päivysti. Asemamme oli tarkasti naamioitu niin, että se ei erotunut ympäristöstään. Kiikarikiiväärin kanssa piti olla varovainen,

jottei kiikarin linssi kiiltänyt vihollisen puolelle.

Vihollisella oli omat tarkka-ampujansa, mutta suomalaisten vastaavaa asemaa he eivät tavoittaneet tähtäimeensä. Unto Käki sanoo, ettei kehenkään heihin vihollisen luoti tai kranaatti-isku osunut. Jokainen tarkka-ampuja päivysti asemassa kaksi tuntia kerrallaan.

Kohtalokkaita sieppausretkiä

Tarkka-ampujat osallistuivat vaihteeksi myös vanginsieppauspartioihin. Kerran Käen partiossa oli mukana myös mäkihypy-pääjänä sodan jälkeen tunnetuksi tullut **Aatto Pietikäinen**. Pioneerivänrikki ryömi etummaisena raivaamassa jalkaväkimiinojen kenttää auki partion tieltä. Jotakin kuitenkin sattui ja yksi miinoista räjähti niin, että pioneeri menetti osan toisesta kädestään ja mahdollisesti myös näkönsä. Se ei selvinnyt, räjähtikö oma vai vihollisen miina.

- Hän huusi, että pojat auttaa ja viekää pois. Hän oli tajuisaan kuitenkin, kun minä nappasin hänet selkääni. Minun piti juosta hänet selässäni nelisensataa metriä omalle linjalle. Haa-

voittuneen verenvuoto oli kova. Hänet sidottiin asemassa ja toimitettiin sen jälkeen nopeasti joukkosidontapaikalle. Vaatteeni olivat veressä monta päivää, ennen kuin sain toiset asusteet.

Partion toiminnalla oli myös jälkiseurauksia, kun haavoittunutta pelastamaan ryöminyt kersantti unohti kiireessä konepistoolinsa räjähdyspaikalle. Seuraavan partion piti tuoda ase takaisin, mutta vihollinen oli enääntänyt ansoittaa aseensa ja siihen tarttuneelta suomalaispartion kersantilta meni jalka tässä räjähdyksessä.

- Meitä tarkka-ampujia myös kierrätettiin eri kohdissa linjoja. Meillä oli ohje pyrkiä ampumaan ensi sijassa vihollisen upseereita. Silläkin puolella oltiin joskus varomattomia ja osuma tuli, vaikka ei siitä osumisesta ollut mitään varmaa heti, mutta kun vihollisen kranaatti-isku tuli, niin tiesi varmasti osuuteensa.

Koti jäi Karjalaan

Kesällä 1944 vetäytymisen aikaan Unto Käen osasto vetäytyi Itä-Karjalasta Karhumäestä Loimolaan, jossa tuli aselepo ja tarkka-ampujan tehtävätkin lopuivat. Unto Käki syntyi vuon-

na 1925, joten hänen piti jatkaa varusmiespalvelusta vielä jatkosodan päättymisen jälkeen, vaikka hänellä oli rintamakokemusta takanaan. Varusmiespalvelusta kesti vielä vuoden verran Hyrylän varuskunnassa.

- Se minusta tuntui vääryydetä, kun me Karjalaan kotimme menettäneet emme päässeet kotiväkemme luokse, missä he sitten olivatkaan sillä hetkellä. Vanhempani odottelivat minua lomalle Urjalassa. Sieltä tulimme Lahteen.

Unto Käki teki elämänuransa rakentajana ja rakensi myös tilavan omakotitalonsa pääasiassa itse. Hän esittelee mielellään olohuoneen nurkassa näyttävää takkaa, jonka hän itse muurasi. Hänen intohimonsa harrasteena oli vuosikymmeniä pilkkionginta, jossa hän saavutti myös runsaasti kilpailupalkintoja.

Teksti ja kuva: Lasse Koskinen
Kirjoittaja on lahtelainen toimittaja

Suomalainen tarkka-ampuja asemassaan Äyräpäässä elokuussa 1941
Kuva: SA-kuva.

www.leimet.fi

RealMachinerv
Lempäälä

P. Packalen Oy
Lohja

Vilakone Oy
Loimaa

Kiitos Sotaveteraaneille
Loviisasta!

Jorma Hasanen Ky
Mikkeli

Rukajärven sotahistoria kiinnostaa - kesän kylmä sää alensi kävijämääriä

Suomi 100 -hankkeen nimisessä järjestettiin viime vuonna 2346 tapahtumaa, joista 12 oli sotahistoriaa käsittelevää tilaisuutta. Ennalta saattoi odottaa tilaisuuksien jopa keskittyvän sotahistoriaan ja sen lisäävän vierailijointen määriä. Näin ei tapahtunut, vaan ilmeisesti kesän kylmät verottivat vierailuja.

Rukajärven suunnan historia-yhdistyksen järjestämät sotahistorialuennot pidettiin Iisalmen ja Lieksan Rukajärvi-keskuksissa. Lieksan Rukajärvi-keskuksessa yhteistyökumppani Kaak-

ois-Suomen Viestikilta pystytti viestinäyttelyn omien näyttelyitten lisäksi. Viestinäyttely on laajin koskaan Suomessa esillä ollut alan näyttely. Esillä on koko viestikalusto, joka oli käytössä Jatkosodassa rintamalla Rukajärven suunnalla. Näyttelyyn kuuluu toimiva sodanaikainen radioasemakin. Uskoimme, että jo viestinäyttely houkuttelisi kävijöitä, mutta kävijämäärä tippui edellisistä vuosista liki puoleen eli alle puoleentoistatuhanteen. Kylmä sää verotti kävijämääriä.

Tulevaa kesää ajatellen Ru-

kajärvi-keskuksiin on saatu lisää lahjaesineitä, jotka asetamme heti nähtäville. Sellaista esineistöä ovat legendaarisen Rukajärven sotilaan ev.ltn. **Arnold Majewskin** aineisto, joka tulee Lieksan Rukajärvi-keskukseen. Kultamitalihihtäjä **Paavo Lonkilan** esineistö asetetaan puolestaan Iisalmen keskukseen. Tulomme valmistamaan uusia veteraanihaastatteluvideoita ja pidämme keskuksissa enemmän erilaisia luento- ja seminaaritilaisuuksia.

Vaikka Rukajärvi-keskusten

kävijämäärissä jäimme tavoitteista, Rukajärven tien eri näyttelyt ja kohteet vetivät yleisöä. Jukolan Motti -pirtti ja Änäkäisen salpaetuaseman kelojujäljitelmä-betonielementtirakenteet kiinnostivat yleisöä. Arvioimme näissä kohteissa kävijöitä olleen 6000.

Tulevana kesänä pyrimme parantamaan Rukajärven tien opastettuja retkiä sekä pidennämme Rukajärvi-keskuksen aukioloa. Lieksan Rukajärvi-keskus oli avoinna vain arkisin 9-15 ja pyrimme nyt laajentamaan aukioloa ainakin heinäkuussa siten,

että keskus olisi avoinna kaikkina viikonpäivinä 9-17.

Viime kesänä olimme mukana Rukajärven rintaman taidetta-näyttelyn kokoamisessa Marskin Majalle. Iloitsimme kävijämäärän huomattavasta lisäyksestä. Usean rintamataiteilijan töitä samaan näyttelyyn ei ole aiemmin saatu näytteille. Myös tulevana kesänä taidenäyttely on esillä Marskin Majalla koko kesäkauden ajan. Lisäksi Lopella Marskin Majan taidenäyttelyä on uusittu.

Tenho Tikkanen

Änäkäisen Salpaetuasema entisöitiin 2017. Ensikertaa taisteluhauta kunnostettiin kelojujäljitelmäbetonielementeistä. Änäkäisen Salpalinja on yksi maamme edustavimmista Salpa-kohteista panssariesteineen ja luolastoineen. Änäkäinen sijaitsee Lieksasta 35 km Kivivaarantietä, paikassa minkä kautta kulkee tunnettu Karhunpolun 133 km mittainen vaellusreitti.

Matkailijakäyttöön tarkoitettu Jukolan Motti -pirtti rakennettiin 2014. Jukolan Motissa toimi sodan aikana Rukajärven suunnan joukkojen Huolto ja koulutuskeskus. Paikka on Rukajärven tien suosittu matkailijakohte, jossa voi levähtää ja tutustua paikkoihin. Grilli on matkailijain käytössä. Istumapaikkoja 70 henkilölle. Lieksasta matkaa 34 km Kivivaarantien suuntaan. Varaukset voi tehdä netin kautta. Lisätietoja: <http://www.rukajarven-suunnanhistoriaiyhdistys.fi/historiaiyhdistys/>

Fingeo Oy Mikkeli	Vilppulan MoniMetsä Oy Mänttä Vilppula	Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä
Jatesal Oy Mänttä-Vilppula	Naantalin Energia Oy Naantali	Dosetec Exact Oy Nastola www.dosetec.fi
Minikonevuokraus J. Vanttinen Oy Nokia	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes	Comarcon Oy Nurmijärvi
Mökkihuolto Merikivi Ay Oripää	Oulun Palvelusäätiö	Kiitos Sotaveteraaneille Iisalmelta
Markkinointi Niemi-Korpi Oy Oulu	Kiitos Sotaveteraaneille Oulusta! 	Oulun Moniasunnot Oy Oulu
Paimion Logistiikkakeskus Oy Paimio	Oy Potoj Trading Ab Parainen	Perniön Hakelämpö Oy Perniö

PERINNE

Perinnetyön pitää jatkua

Villan kehräämisen ja karstaamisen näkeminen saa hymyn monien huulille. Mieleen tulee mukavia muistoja lapsuuden hetkistä ja itselle tärkeistä henkilöistä. Lasten mielissä vaikkapa rukin näkeminen herättää uteliaisuuden: Mikä ihme tuo on? Peräseinäjokelainen Eila Alanko haluaa olla omalta osaltaan edesauttamassa käsityöperinteiden säilymistä.

Muistorikas kuva voi inspiroida pitkälle, kuten tapahtui peräseinäjokelaiselle Eila Alangolle.

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin naisjaoston (Laihia, Peräseinäjoen ja Jalasjärvi) ihmiset ahkeroin viime vuonna koko juhluvuoden ajan kutomalla Suomi 100 -sukia kaikelle kansalle. Kolmen naisjaoston urakka tuotti hyvän tuloksen kullekin mukana olleelle naisjaostolle käytettäväksi sotaveteraanien leskien ja puolisojen virkistykseen ja hyvinvointiin. Hankkeen kaikesta toiminnasta ja sen työ- ja myyntitapahtumista vastasivat **Eila Alanko, Helli Ala-Rantala ja Ritva Harjunpää**. Varovaisesti laskien omaa työtä kertyi yli 200 tuntia ja talokootyötä yli 2000 tuntia.

Jotta arvokas perinne ja kunnioitus edellisten sukupolvien työhön säilyisivät, haluaa Eila Alanko jatkaa vapaaehtoistyötä viime vuonna Suomi 100 -hankkeen ”Mummo kutoo – Lampaasta viljasukkaa” -hengessä. Hän oli käytännössä idean äiti. Käytännön tasolle hän veisi nyt perinnettä työnäytöksinä Etelä-Pohjanmaan museoihin, erilaisiin tilaisuuksiin, näytelmien yhteyteen, miksei myös markkinoillekin.

Vaikka kutomisharrastus tuntuu voivan hyvin, työnäytöksillä tuotaisiin samalla esiin kotirintamalla tehtyä naisten tekemää hiljaista työtä, joka oli tehokasta. Naiset huolehtivat monista kodin töistä miesten ollessa rintamalla. Ne naiset olivat tavallisia naisia, jotka eivät tehneet numeroa itsestään, vaan toimivat yh-

dessä yhteiseksi hyväksi, toteaa Eila Alanko.

Motivaation perinteiden säilyttämisen puolesta Eila Alanko saa omista lapsuusmuistoistaan. Niistä muistuttaa kunnia-paikan Eilan asunnossa saanut, lokakuussa 1939 Peräseinäjoella Mäkelän tuvassa otettu valokuva. Siinä paikkakunnan naisjoukko on kokoontunut yhteen rukin ympärille villaa käsittelemään ja sukkaa kutomaan. Lukemattomat miehet rintamalla saivatkin sitten iloa lämpöisistä käten töistä. Valokuva on ollut Eilan kodin albumissa ”iän kaiken”, ja nyt se kulkee työnäytöksissä suurennettuna monien ihailtavana.

Työnäytöksiä käyvät monet naiset antamassa esimerkiksi kouluilla, mutta tämä arvokas työ saa harvoin julkisuutta. Haluaisin omalta osaltani olla näyttämässä, ettei naisten työtä ole unohdettu. Ja jatkaa sotaveteraaninaisten arvokasta perinnettä, koska kehuunäytökset ovat olleet pitkään heidän bravuurinsa.

Lampaanvillan työstäminen vanhoihin menetelmiin ei vaadi työnäytöksenä suurta tilaa. Riittää, kun tila löytyy rukille ja kahdelle naiselle. Yleisömäärän suhteen Eilalla ei ole suuria tavoitteita, sillä jokaisen lapsen into tai Eilan mukaan aikuisen mieleen tullut lämmin muisto palkitsee hyvää tekemän.

Teksti ja kuva: Tmi Kirsin Tiedotuspalvelu, Kirsi Kuusisto

Kunniapuheenjohtaja Markus Aaltonen - Kouluvierailulta presidentinlinnaan

Euran Sotaveteraaniihdistyksen kunniapuheenjohtaja Markus Aaltonen, talvi- ja jatkosodan veteraani, on parinkymmenen vuoden ajan vierailut Euran kouluilla. Hän on kertonut omista kokemuksistaan sotien ajalta talvisodan Raatteen tieltä ja Kollaalta sekä jatkosodasta. Oppilasryhmät ovat kunnioittavalla hiljaisuudella ja tarkkaavaisuudella kuunnelleet. Markus Aaltoselle on tehty asiallisia kysymyksiä ja ihmetelty sodan ajan tapahtumia. Monet tapahtumat kouluilla ovat jääneet hänen mieleensä. Hiljattain esityksen jälkeen häntä hypähti halaillemaan tyttö, joka vuosia sitten aivan alaluokilla oli tehnyt samoin.

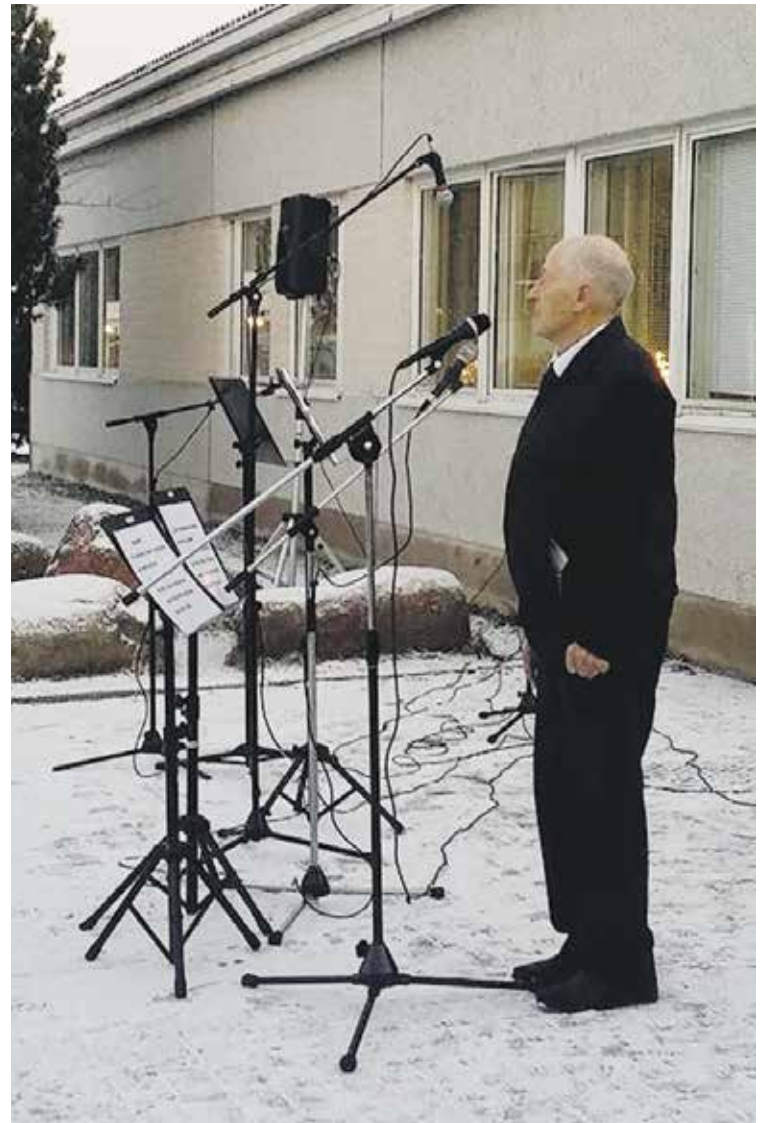
Vuoden 2017 joulukuun alussa oli Kauttuan alakoululla upea juhla ohjelmineen oppilaiden ja vanhempien läsnäollessa. Seuravana päivänä 5.12. Euran Koulukeskuksessa juhlistettiin Suomen satavuotista itsenäisyyttä. Tilaisuus järjestettiin Ahmasojan erityiskoulun, Euran yhteiskoulun ja lukion yhteisenä.

Musiikkiesityksen jälkeen Markus Aaltonen esitti numeroilla hinnan, jonka sankarivainajat maksoivat isänmaamme itsenäisyyden säilyttämisestä. Vapauden viesti vaihtui nuoremmalle oppilasryhmälle ja lopuksi koulun pihalta lähti oppilaiden viemä kynttiläviesti Euran sankarihaudalle.

Oppilaat ja opettajat arvostavat veteraaneja

Markus Aaltosen vierailujen järjestäjänä usein toiminut historian lehtori **Marje Kaarle** näkee sotaveteraanin vuosittaisen vierailun poikkeuksellisen tärkeänä ja toivottuna tapahtumana. Oppilaat arvostavat veteraaneja ja tajuaat veteraanien toiminnan merkityksen Suomelle ja suomalaisille. Sotien aika kiinnostaa. Se, miten nuorista miehistä oli kysymys, avautuu kunnolla vasta lukioikäisille.

Veteraanisukupolven työn merkityksen muistaminen ja arvostus säilyy, mutta perinteiden jatkaminen tulevaisuudessa mietityttää opettajaa. Historian kouluopetuksen osuus on tietenkin merkittävä. Asia on varmasti esillä, mutta ajan riittäminen perusteelliseen tarkasteluun kaiken muun opetuksen rinnalla on keskeinen ongelma. Myös Karjala ja

Markus Aaltonen pitämässä esitystä euralaisille koululaisille 5. joulukuuta. Markus Aaltonen täyttää 100 vuotta huhtikuussa.

karjalaisten osuus pitää muistaa. Mutta miten säilyvät arvokkaat perinnetapahtumat? Suomen itsenäisyyden juhluvuosi on ollut monipuolisesti esillä, ja uusia ideoita on käytetty ikkunoiden avaamiseksi isänmaan asian esilletuomiseen.

Lukion oppilas **Iisakki Toimela** koki myös veteraanin käynnin ja esiintymisen hyvänä asiana. Markus Aaltosen inhimillinen esitys omista kokemuksista tuo asian lähelle, konkreettiseksi. Se ei jää pelkäksi etäiseksi koulukurssin asiaksi vaan avautuu todelliseksi. Toimela uskoo useimpien koulutoveriensa kokevan samoin. Veteraanin vierailu on merkittävä tapahtuma. Hän uskoo, että oppilaat yleisesti tajuaat, miten tärkeää, mutta vaikeaa itsenäisyyden säilyttäminen oli. Suomalainen oikeusvaltio, demokraattinen perintömme säilyi. Toimela korostaa kodin ilmapiirin ja kiinnostuksen merkitystä.

Perustiedot sodista ja veteraa-

neistakin tulevat koulusta ja oppikirjoista. Paljon puhutun somen merkityksen Toimela näkee vähäiseksi. Lukion oppilaan näkemys on, että oppilaat arvostavat veteraanien työtä ja saavutuksia. Juhluvuosi runsaine tapahtumineen on ollut vaikuttava. Toisaalta asian säännöllinen esilletuominen, vaikka vähäisemminkin voisi olla jopa merkittävämpää. Uusi Tuntematon sotilas -elokuva oli vahva, positiivinen asia ja silmiä avaava kokemus nuorisolle. Kirja ja varhaisemmat elokuvat eivät kovin tuttuja suurelle joukolle olleet.

Koululta Markus Aaltonen lähti valmistautumaan Helsingin matkaan ja seuraavan päivän arvokkaaseen juhlaan presidentinlinnassa. Siellä Markus Aaltonen lauluineen oli näyttävästi esillä.

Heikki Silvola
Kirjoittaja on Euran Sotaveteraanien varapuheenjohtaja

Maanrakennus Maamyrä Oy

Perttula

Kiitos Sotaveteraaneille
Pertunmaalta!

Oy Johnson Metall Ab

Pirkkala

Kiitos Sotaveteraaneille
Porvoosta!

Autoliija Juha Virta

Pöytyä, Kyrö

Er-Ra Metall Oy

Pöytyä

www.tikkurilanromu.fi

Pommeja ja paperikenkiä

Mirja Räsänen on elänyt sotaa lapsen ja veteraanin lesken silmin

- Kyllä sodasta on jälkipolville kerrottava, ettei sitä unohdettaisi, 90 vuoden ikään ehtinyt polvijärveläinen Mirja Räsänen pohtii, mutta myöntää, että väliin on ollut vaikeuksia saada omiakaan lapsenlapsia kiinnostumaan asiasta.

- Sota on julmaa. Siinä kaa tuu parhaassa iässä olevia miehiä. Niin kävi talvisodassa ja vielä enemmän jatkosodassa. Setäni perhe asui lähellä ja jo talvisodassa he menettivät molemmat poikansa. Heistä nuorimmainen oli lähtenyt vapaaehtoisena puolustamaan kotimaataan.

Talvisodan syttyessä marraskuussa 1939 oli Räsänen 12-vuotias.

- Tuli käsky, että kaikki terveet ja nuoret miehet isänmaata puolustamaan, Räsänen muistelee.

- Sinne lähti myös lottakoulutuksen käynyt opettajamme. En sitten tiedä, kuinka paljon hän kerkesi olla hyödyksi tulilinjalla taisteleville Suomen pojille ennen kuin joutui venäläisten vangiksi. Veivät hänet pimeässä vauvussa Siperiaan saakka. Eikä siitä valtiosta tippunut tietoa suomalaisista sotavangeista ainakaan kotiväelle.

Epätietoisuus sai omaiset vaurautumaan pahimpaan: opettajan isä ennätti laittamaan lehteen jo muistokirjoituksenkin. Talvisodan loputtua keväällä 1940 palasi opettaja kaikkien yllätykseksi kuitenkin kotiin.

Räsänen kotiseudulla 10 kilometriä Outokummussa sijaitsevassa Harmaasalossa ei tarvinnut liiemmästi pelätä. Outokumpun sijaan oli vihollisen kohteena useampaan otteeseen, kuten Räsänen ostosreissulla kerran pääsi itsekin kokemaan.

- Hälytys tuli ja juoksimme sirpalesuojaan. Sillä kertaa pommit koneet menivät ohi ja pommi putosikin sinne kotikylälle. Onneksi oli räjähtämätön suutari, mutta kyllä siinä lähiseutujen ikkunat helisivät.

Sota-aika oli pula-aikaa

Sota oli myös puutteen aikaa, mikä kotirintamalla tuli tutuksi.

- Niin ruoka kuin vaatteet olivat korttitavaraa. Kansanhuolto jakoi joka kuukaudeksi ostokortit, mutta ei niitä mitenkään saanut riittämään. Valtiolta tuli määräys, että pimeällä täytyi peittää ikkunat lakanoilla pommiuhan vuoksi, vaan eipä niitä valoja olisi ollutkaan. Öljyä saatiin lampuihin vain harvoin ja sähköä ei tuohon aikaan tunnet-

Mirja Räsänen häpäpäivänään

tukaan – ei edes Outokummun kaivoksissa.

Siellä työmiehille jaettiin lampuihin karbidia, jota nämä vaihtoivat ruokatavaraan tai möivät puutteessa elävälle maaseudun väelle.

- Vähän sellainen mustan pörssin kauppiashan minustakin tuli, Räsänen hymähtää.

- Äitini laittoi aina reppuun voipalan, jonka käski myydä ja ostaa rahalla karbidia. Siinä sai tuotteestaan helposti kaksinkertaisen hinnan kauppahintaan verrattuna.

Viimeisinä sotavuosina alkoi kaikki olla kirjaimellisesti kortilla, mutta hätä keinot keksi, nauraa tuossa vaiheessa jo teini-ikänsä elänyt Räsänen.

- Tiesin kylällä olevan tanssit, joten ostin kengät, joissa päällinen oli paperinarua ja pohjat puuta. Tanssiminen kävi hyvin, vaikka kyllä niistä melkoinen kolina kuului. Tulomatalla alkoi sataa ja huonostihan siinä kävi. Kengät menivät rikki, mutta en uskaltanut kotona kertoa uusien kenkien hajoamisen jo heti ensireissulla, joten piilotin ne metsään ja kävelin kotiin paljain jaloin. Taisin säästyä samalla niin riidalta kuin selkäsäunalta.

Räsänen oli yhdeksänlapsisen perheen vanhimpia. Sisaruksista sotaan joutui vain yksi veljistä – muut olivat liian nuoria ja 1800-luvun puolella syntynyt isä taas liian vanha.

Kotirintama ja sotarintama käsi kädessä

Kotirintamalla tehtiin Räsänen mukaan paljon työtä sotarintaman eteen – kotirintamaa mm. velvoitettiin luovuttamaan tuotteita valtion käyttöön. Hän myös muistuttaa, että kotirintaman naisilla oli hyvin tärkeä rooli sota-aikana.

- Naisten kesken oli vaikka mitä kurssuja, joissa opetettiin

mm. tallukan (etenkin talvisin käytetty kankainen jalkine) ja perunajauhun valmistusta. Rukit hurisivat, sukka puikot kilisivät ja kenttäposti kuljetti lähetyksiä rintaman suuntaan, niinkuin villasukkia. Niitä valtion sukkaa näin veljen jalassa hänen lomilla käydessään ja ne olivat enemmänkin lumppeja. Ja silloin oli vielä niin kylmäkin: pakkaslukemat -35 ja ylikin!

Kotirintamalle sijoitettiin myös sodan alta siirrettyjä pakolaisia. Räsänen kodissa asui yhdeksänhenkinen perhe Karjalan Impilahdelta, myöhemmin vielä Uusi-Värtsilästä paenneita.

- Vihollinen oli siinä vaiheessa tulossa jo kovaa vauhtia kohti Keski-Suomea ja Uusi-Värtsilä oli tyhjennettävä asukkaistaan. Myöhemmin Suomen sotilaat pääsivät voitolle ja Venäjän täytyi perääntyä ja uusi-värtsiläläiset pääsivät palaamaan kotiin.

Iloisin mielin alkanut kotiinpaluu sai kuitenkin kohtalokkaan lopun.

- Venäläiset olivat ennen perääntymistään jättäneet miinan ulkorappusten alle. Isäntä se ensin polkaisi rapulle ja nousi sipruna taivaalle. Emäntä sen sijaan pelastui.

Veteraanien leskiin kiinnitettävä huomiota

Lapsuutensa lisäksi Räsänen on elänyt sota-aikaa myös veteraanimehensä kautta. Tämä menetti rintamalla paitsi neljä vuotta elämästään, myös kuulon toisesta korvastaan. Juuri avioituminen innosti Räsästä aloittamaan muistojensa kirjaamisen ylös.

- Niinkuin moni muukin, ei minunkaan mieheni sodasta puhunut. Paitsi sotakavereidensa kanssa, joiden kokoontuessa he aina katsoivat Tuntematonta sotilasta. Niitä minä sitten vaihka kuuntelin ja aloin pistää juttuja paperille.

Räsänen on joutunut haustaamaan miehensä lisäksi myös kaikki kolme poikaansa. Lastenlapset ja lastenlastenlapset jatkavat sukua, mutta muualla asuvina ei heitäkään ole mahdollisuutta nähdä kovin usein. Veteraanien leskien tilanteeseen hän kokeekin tarpeelliseksi puuttua. Avuntarve on paitsi taloudellinen, myös sosiaalinen.

- Ei meidän sukupolvemme töissä käynyt. Kotona me olimme, minäkin hoidin miehen kanssa pientilaamme. Ei siinä eläkettä kerry. Minäkin olen isosta perheestä, joten leskeksi jääminen ja yksinäisyys on ollut kova paikka. Naapurikuntia seuratessa on tullut selväksi, että tarjotuissa palveluissa on eroja kuntien välillä.

Räsänen kokee, että veteraanien arvostus on yhteiskunnassa vuosikymmenien saatossa nousut. Hän kiittelee sitä, että mieskin pääsi viimeisinä vuosina useampaankin kuntoutusjaksoon. Yhä kotona asuvana Räsänen on itsekin kiitollinen veteraanijärjestöltä saamastaan tuesta.

- Apua olen hakenut ja saanut. Silmälasit sain sillä lailla hankittua ja kylpyhuoneen kunnostamisessakin autettiin. En minä tässä iässä olisi enää sillä vanhalla pärjännyt.

Muisto sodan päättymisestä liikuttaa Räsästä yhä.

- Siihen aikaan oli sentään paterereilla toimivia radioita. Sieltä tuli vihdoinkin ilouutinen, että sota oli loppunut, mutta ylen ikävin tuloksin. Suomi-äidiltä meni toinen käsi ja pala helmaakin. Meni Viipuri ja paljon muuta. Suurimmasta menetyksestä kertovat kuitenkin sankarihaudat kautta Suomen. Sanaton on suru ja kaipaus.

Teksti: Ariela Säkkinen

Kuvat: Mirja Räsänen arkisto

Mirja Räsänen 90-vuotispäivänään itsenäisyyspäivänä 2017

PERINNE

Kaksi vuosikymmentä sotavainajatyötä

Yhdistyksen hallitus vieraineen kokoontui juhlistamaan perustamispäivää Svenska Klubbenille. Eturivi vas. hallituksen jäsen, kunniapuheenjohtaja Pekka Pitkänen, kunniapuheenjohtaja, ministeri Jaakko Numminen, puheenjohtaja Pertti Suominen ja neuvottelukunnan puheenjohtaja Hannu Niskanen. Takana vas. varapuheenjohtaja Pentti Lehtimäki (Kaatuneitten Omaisten liitto), asiamies Markku Kiikka sekä hallituksen jäsenet Jari Kajavirta (Puolustusministeriö), Tero Tuomisto (Rintamaveteraaniliitto), Timo Lehtonen (Sotaveteraaniliitto) ja Martti Kuivala (Sotainvalidien Veljesliitto).

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys perustettiin 8. tammikuuta 1998 opetusministeriön aloitteesta jatkaamaan ministeriön noin kuuden vuoden ajan tätä ennen tekemää sotavainajien muiston vaalimistyötä. Yhdistyksen perustajina olivat silloiset neljä veteraanijärjestöä ja kuusi muuta niitä lähellä ollutta yhteisöä.

Yhdistyksen keskeiset toimintamuodot - kentälle jääneiden etsinnät, kenttähaudausmaiden hoitaminen ja muistokäynnit sotavankimuistomerkeillä - ovat vuosien saatossa säilyneet ennallaan. Yhdistyksen asema Suomen ja Venäjän välisen sotavainajatyötä koskevan valtiosopimuksen käytännön toimijana on vahvistettu puolustusministeriön kanssa 2014 tehdyllä asiakirjalla.

Etsinnöissä löydettyjä sankarivainajia on yhdistyksen ja sen edeltäjän toimenpitein tuotu kotimaahan noin 1300. Näistä 351 on tunnistettu ja haudattu kotiseurakunnissaan. Noin puolet tunnistetuista löydöistä on tehty yhdistyksen toiminnan aikana. Enin osa tunnistamattomista, noin 800, on haudattu Lappeenrantaan valtakunnallisissa sankarihautajaisissa.

Suomalaisten sotavankien muistomerkkejä oli jo ennen yhdistyksen perustamista pystytetty entisen Neuvostoliiton alueelle kahdeksalle hautapaikalle. Kahden viime vuoden aikana on Venäjälle saatu kaksi uutta muistomerkkiä, joista viimeisin pal-

jastettiin lokakuussa 2017 Borovitshin Joglassa. Merkittävä yhdistyksen toteuttama hanke on ollut suurelta osin venäläisiin arkistolähteisiin perustuvan tietokannan kokoaminen suomalaisista sotavangeista Kansallisarkistolle. Tiedot saataneen julkaistua alkuvuoden 2018 aikana.

Arkistotyötä kentälle jääneiden etsintäkohteiden kartoittamiseksi tehdään jatkuvasti. Myös omaisilta saadaan aika ajoin kyselyjä etsintöjen toteuttamisesta. Etsintöjä tullaan varmasti vielä useita vuosia jatkamaan, vaikka monet syyt väistämättä vaikuttavat tunnistettavien löytöjen vähenemiseen. Erittäin tärkeitä on hyvän yhteistyön ylläpitäminen venäläisetsijöiden kanssa.

Kenttähaudausmaat ovat niihin haudattujen lähes 900 suomalaissotilaan pysyviä hautapaikkoja, joilla hoito- ja muistokäynnit jatkuvat pitkälle tulevaisuuteen. Samoin muistokäynnit sotavankimuistomerkeillä tulevat jatkumaan. Tavoitteena on rahoituksen salliessa saada pystytettyä vielä joitakin uusia muistomerkkejä. On tärkeitä, että me tällä tavalla osoitamme venäläistahoille, ettemme ole unohtaneet kauas kotimaastaan jääneitä sotilaitamme.

Sankarivainajiemme muisto on ikuinen, sotavainajatyö jatkuu.

Pertti Suominen
Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja

Sotavankimuistomerkki Borovitshiin

Novgorodin alueen Borovitshissa olevalla Joglan sotavankihautausmaalla paljastettiin 19. lokakuuta uusi muistomerkki sotavankueudessa menehtyneille suomalaisille sotilaille. Aloitteen uudesta muistomerkistä teki Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ja sen valmistamisesta vastasi yhdistyksen venäläinen yhteistyökumppani Vojennyje Memorialy yhdessä paikallisten viranomaisten kanssa. Kaatuneitten Muistosäätiö on tukenut muistomerkkihankkeen toteuttamista.

Tietojemme mukaan Borovitshissa sijainneessa evakointisairaalaan numero 2019 oli talvisodan aikana 95 suomalaista sotavankia, joista kolme menehtyi vankeusaikana. Jatkosodan aikana Borovitshin leirillä numero 270 ja evakointisairaalaan numero 3810 oli 320 suomalaista sotavankia, joista 18 menehtyi.

Uudella muistomerkillä kunnioidetaan kaikkia näitä Borovitshin Joglaan, Shibotovoan, Sosnovkaan, Opotshnoon, Komarovoon ja Ust-Brynkinoon haudattuja suomalaisia sotavangeja, joiden osaksi tuli saada viimeinen leposijansa kaukana kotimaastaan.

Sotavainajayhdistyksen edustajien, puheenjohtaja **Pertti Suominen** ja kunniapuheenjohtaja **Pekka Pitkäsen** lisäksi paljastustilaisuudessa uudelle muistomerkille laskivat kukkansa Borovitshin kuntapiiriin hallinnon varapäämies **Vladimir Verbilo** ja Vojennyje Memorialyn osastopäällikkö **Aleksandr Zhermel-**

Sotavanki Einari Seppälän omaiset Jari Kyrö, Anni Kyrö ja Tuomas Kyrö Joglan muistomerkillä.

jo. Mukana tilaisuudessa oli myös sotavanki Einari Seppälän tytär **Anni Kyrö** poikansa ja pojanpoikansa kanssa.

Joglan kylän hautausmaa sijaitsee kauniilla paikalla Mstajoen varrella. Sinne on haudattu yhteensä 469 sotavankia, joista suomalaisten lisäksi saksalaisilla, puolalaisilla ja unkarilaisilla on alueella omat muistomerkkinsä.

Suomalaisten sotavankien muistomerkkejä on nyt kymmenellä eri hautapaikalla Venäjällä ja Kazakstanissa. Kullekin niistä tehdään vuorovuosina viranomaistapaamisia sisältävät viralliset muistokäynnit.

Teksti: Pertti Suominen
Kuvat: Reijo Nikkilä

Lokakuussa paljastettu Joglan uusi sotavankimuistomerkki.

Borovitshissa menehtyneet sotavangit

kersantti Eino Erik Antila
sotamies Holger Alfons Höglund
sotamies Toivo Kaarlo Järvinen
sotamies Oiva Armas Kariniemi
sotamies Toivo Johannes Kellomäki
sotamies Kauko Pertteli Luotonen
sotamies Benjamin Leopold Niemi
alikersantti Arvo Uno Pasila
sotamies Veikko Anton Rantala
alikersantti Kustaa Adolf Rantanen
korpraali Niilo Rasimus
sotamies Vilho Allan Räisänen
sotamies Einari Immanuel Seppälä
sotamies Toivo Aleksi Seppälä
sotamies Timo Ilmari Tuominen
korpraali Ilmari Juho Valdemar Töyrylä
sotamies Lauri Armas Uusitalo
sotamies Eino Aulis Värtö
sekä kolme muuta, joiden nimi on jäänyt tuntemattomaksi.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Sotaveteraani ja minä -opetuspaketti nyt verkossa

Tavoitteena pääsy mahdollisimman laajaan käyttöön.

Viime vuoden lopulla Suomen Sotaveteraaniliitto esitteli ensimmäisen Suomessa koskaan tehdyn veteraaniperinne-aiheisen opetuspaketin. Julkisesti opetuspaketti lanseerattiin Helsingissä tammikuun lopulla järjestetyillä opetusalan ammattilaisille suunnatuilla Educa-messuilla. Perusopetuksen tarkoitettuna vastanotto oli innostunut.

- Monet kommentit sisälsivät viestin, että juuri tällaista on kaivattu – mitään vastaavaa ei aikaisemmin ole ollut. Keskusteluissa nousi vahvasti esille myös maa-

hanmuuttajien kotouttaminen. Muun muassa musiikin avulla historiaamme on helppo viedä myös tälle kohderyhmälle, hankkeen takaa löytyvä Tuija Saura kertoo.

Myös opetusmateriaalin laaja-alaisuus sai messuyleisöltä runsaasti kiitosta.

- Historian lisäksi tästä löytyy virikkeitä äidinkielen, ympäristöopin ja kotitaloudenkin oppitunteihin, Saura muistuttaa.

- Olen myös iloinen siitä, että opetusmateriaalissa käsitellään sotaveteraanien lisäksi suojeluskunta, sotilaspojat, lotat, evakot, sotalapset ja kotirintama. Opetusmateriaali noudattaa myös täysin vuoden 2017 alussa voi-

maan tullutta opetussuunnitelmaa. Se sisältää opettajan oppaan (saatavilla vain verkosta liiton sivuilta) ja oppilaan työkirjan, josta löytyvät myös nuotit sekä cd:n.

Idea opetuspakettiin lähti Sotaveteraaniliiton juhluvuoden sävellyskilpailusta

Saura itse on veteraanityön pitkän linjan aktiivi ja tuttu monelle niin Lottaperinteeseen, Rintamaisten, Sotainvalidien kuin Sotaveteraaniliiton toiminnasta.

- Olen tehnyt veteraanityötä noin 30 vuotta, pääosin lottapuvussa esiintyen ja sota-ajan musiikkia laulaen. Olin itse asiassa ensimmäinen sotien jälkeen julkisesti lottapuvussa esiintynyt, Saura paljastaa.

Juuri musiikista idea koko opetuspakettiin lähtikin, sillä sen laulut ovat peräisin Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuonna järjestetystä sävellyskilpailusta, jonka työryhmän jäsen Saura oli.

- Siellä sain idean, joka sitten piti saada myytyä muille ryhmän jäsenille. Kolme kokousta siihen meni, hän nauraa.

- Laulaessani olen nähnyt, miten voimakkaasti musiikki vaikuttaa tunnetiloihin ja miten sillä voidaan vaikuttaa. Kaikki me myös muistamme lapsena oppimamme laulut ja tiedämme, miten ne kantavat läpi elämämme. Yhdistämällä musiikkia, faktatietoa veteraanipolven työstä ja käsiteltävään aihealueeseen liittyviä tehtäviä saadaan herätettyä uuden sukupolven mielenkiinto asiaan, hän uskoo.

Kysymys siitä, miten kiinnostus veteraaniperinteeseen juurutetaan ikäluokkaan, joka ei enää esimerkiksi isovanhempiensa kautta ole ollut minkäänlaisessa kosketuksessa sen kokeneeseen sukupolven on pohdituttanut veteraaniliittojakin jo pitkään.

- Vuosien myötä olen saanut hyvän kosketuspinnan veteraanipolven. Monissa keskusteluissa on tullut esille syvä huoli siitä,

Opetusmateriaali on nyt ladattavissa tai ostettavissa Sotaveteraaniliiton sivuilta (10 € + postikulut).

etteivät heidän tekemänsä työ ja suuret uhraukset unohtuisi, vaan että perinne eläisi myös heidän poistuttuaan, Saura pohtii.

Toteutus yhteistyönä Rauman opettajankoulutuslaitoksen kanssa

Opetuspaketin käytännön toteutuksesta vastasivat Rauman opettajankoulutuslaitoksen opiskelijat.

- Olen itse valmistunut samasta koulusta ja tämän projektin johtajana sain valita paikan. Laitoksen johtaja oli todella myönteinen hankkeelle ja ohjaavat opettajat löysivät fantastisen työryhmän, Saura kehuu. Kokonaisuudessaan työ kesti noin vuoden.

- Lastenlaulukilpailun tulosten ratkettua viime keväänä ja viidestä opiskelijasta koostuneen työryhmän selvittyä aloitimme suunnittelun. Tekijäryhmän

opettajiksi valmistuvat opiskelijat olivat hyvin motivoituneita ja sitoutuneita työhön. Ideatulva oli valtava ja kaikkia ideoita emme voineet edes mahdollistaa mukaan, Saura kertoo. Nyt toiveena on saada opetuspaketti mahdollisimman laajaan käyttöön.

- Moni opettaja lupasi viedä viestin opetusmateriaalista kouluilleen ja jäi innolla odottamaan Sotaveteraaniliiton sivuilla juuri julkaistua verkkoversiota, jota myös Opetusministeriö on luvannut linkittää. Moni hankki työkirjan myös itselleen.

Saura uskoo opetuspaketin mahdollisuuksiin.

- Musiikin puolesta tämä sopii päiväkerhoihin. Eikä sovi unohtaa niitä isovanhempia, jotka haluavat lastenlapsiensa kanssa työstää perinneasioita. Käyttöä siis löytyy, kunhan informaatio saadaan kulkemaan!

Teksti ja kuvat: Ariela Säkkinen

Tuija Saura esittelemässä opetuspakettia Educa-messuilla

Masara Oy Nousiainen	Liikenteenharjoittaja Pasi Ranta Rauma	Asuntokauppa Fajanssi Oy LKV Rauma
Muoviura Oy Riihimäki www.muoviura.fi	Apricon Oy Riihimäki	KL-Kopio Oy Rovaniemi
www.kukkolayhtiot.fi	Pensi Rescue Oy Sastamala	SYÖ SUOMALAISTA
Saukrast Oy Soini	Kiitos Sotaveteraaneille Somerolta! 	Stainless Team Finland Oy Suonenjoki

KENTÄLTÄ

Pirkanmaan Säätiö lahjoitti seminaarituoton Tammenlehväkeskukselle

Lahjoituksen vastaanottaja Satu Laitinen (vas.) ja lahjoituksen luovuttajat Jouni Koskela ja Anna-Kaarina Rantaviita-Tiainen.

Pirkanmaan Säätiö järjesti syyskuussa Viljakalassa Suomi 100 -seminarin, jonka aiheena oli "Suomi sodasta syntynyt". Alustukset valaisivat Suomen sotien historiaa ja kertoivat sota-

veteraanien ja lottien asemasta. Pääpuhujana oli Karjalan Liiton puheenjohtaja, kansanedustaja **Pertti Hakanen**. Seminaari oli maksullinen. Tarjoiluna oli kakukahvien lisäksi myös "Marskin muona".

Pirkanmaan Säätiö on vuonna 1961 perustettu säätiö, joka vaalii ja tukee pirkanmaalaista yhteishenkeä ja sivistystoimintaa. Juhlaseminaarinsa puhtaan tuoton, 700 euroa säätiö lahjoitti Tammenlehväkeskukselle sotaveteraanien hyvinvointityöhön teemalla "Veljeä ja sisarta ei jätetä".

Säätiön hallituksen puheenjohtaja **Anna-Kaarina Rantaviita-Tiainen** ja varapuheenjohtaja **Jouni Koskela** luovuttivat 19.12.2017 Tampereella Tammenlehväkeskuksen toimitusjohtajalle **Satu Laitiselle** Aseveljen kalenterin 1942 näköiskappaleen, joka toimi lahjoituksen pankkikirjana.

Teksti: Jouni Koskela
Kuva: Anna-Kaarina Rantaviita-Tiaisen arkisto

Sotaveteraanit ilmaiseksi HPK:n peleihin

Hämeenlinnalainen SM-liigaseura HPK kutsui joulukuun alun Tapparin jääkiekkopeliin veteraaneja avustajineen. Paikalle pääsi edustava joukko Hämeenlinnan alueen sotaveteraaneja. Peli oli samalla HPK Suomi 100-vuotisjuhlapeli. HPK

on luvannut veteraaneille vapaan pääsyn paikallispeleihin toistaiseksi.

Pasi Pirttikoski
Kirjoittaja on Hämeenlinnan Seudun Sotaveteraanien sihteeri

HPK-Tappara peli on alkamassa. Vasemmalla kahdeksan peliä seuraamaan saapunutta Hämeenlinnan seudun sotaveteraania.

Paimion Sotaveteraanit 50 vuotta

Yhdistyksen 50-vuotisjuhlan kaltainen juhla on varmaan viimeinen Paimiossa, sillä jäljellä on enää 13 sotaveteraania. Veteraaneista huolehditaan edelleen, ja heidän tekojensa ja työnsä arvostus säilyy tulevaisuudessa, mutta seuraavien vuosien aikana veteraanityö muuttuu väijäämättä perinnetyöksi.

Herkimmät hetket koettiin, kun Paimion Sotaveteraanikuoro lauloi yhdessä Paimion Jokelan alakoulun kuoron kanssa. Tällöin sotavuosien ankarienkin kokemusten muistot löivät kättä tulevaisuuden kirkassilmäisten lasten kanssa. Juhlissa julistettiin veteraaniyhdistyksen päätös kutsua kaikki elossa olevat sotaveteraanit yhdistyksen kunniajäseniksi.

Juhlaan osallistunut noin 300-päinen yleisö nousi kunniajäsenen kunniaksi kuuntelemaan seisaaltaan Laivaston soittonunnan heille soittamaa kappaletta Marsalkan hopeatorvet. Veteraaneista yksi ehdittiin myös kutsua kunniapuheenjohtajaksi, mutta kutsu viimeiseen iltahuutoon tuli hänelle vain joitakin päiviä ennen juhlaa. Onneksi tieto kunniapuheenjohtajaksi valinnasta ehdittiin viedä hänelle tiedoksi ennen poismenoa.

Sotaveteraaniyhdistyksen perustamisen aikoja muistellut kunniapuheenjohtaja **Erkki Yli-Halla** totesi tervehdyspuheessaan, että perustamisen aikana ajat olivat kokonaan toiset, vaikka sodan loppumisesta oli kulunut jo mel-

koisesti aikaa. Paimion Sotaveteraanit ry on perustettu 29.9. eli samana päivänä kuin Suomen Sotaveteraaniliitto, mutta kymmenen vuotta myöhemmin. Paimiossa voitiin siis juhlia saman viikonlopun aikana Sotaveteraaniliiton 60 vuoden sekä oman yhdistyksen 50 vuoden toimintaa. Juhlapäivänä laskettiin seppeleet sankarihaudoille ja veteraanikivelle sekä kukkalaitteet edesmenneiden Paimion Sotaveteraanien puheenjohtajien haudoille. Paimion lukion oppilas **Assi Rusi** piti erinomaisen puheen sankarihaudalla nuorisoinen edustajana.

Juhlapuheen piti prikaatikenraali **Pentti Airio**, ja musiikki-

taiteilija **Petri Laaksonen** lauloi Laivaston soittonunnan säestyksellä.

Huomionosoituksia jaettiin kunniajäseniksi kutsumisen lisäksi. Sotaveteraanien ansioristin saivat: **Rauno Aaltonen, Kyllikki Aamurusko, Onni Peltola ja Uolevi Salminen**. **Vesa Viitaniemi** sai Sotaveteraaniliiton ansiomitalin sekä Sotaveteraaniliiton mitalin saivat **Pekka Eskelinen, Jari Jussinmäki, Tarmo Lindeman, Vesa Tuominen ja Sakari Vornanen**. Kultainen ansiomerkin saivat **Merja Willberg ja Jari Laiho**.

Teksti: Kyösti Vuontela
Kuva: Jukka Salmela

Kunniajäseniksi kutsutuista paikalla olivat (vas.) Eero Heimo, Pauli Reponen, Tyyne Järvinen, Onni Peltola, kunniapuheenjohtaja Erkki Yli-Halla ja Aune Ylikorpi. Muut kunniajäseniksi kutsutut olivat: Toimi Henttinen, Lempi Juusti, Toivo Kangaslampi, Katri Nevä, Faina Reponen, Pauli Reponen, Maila Saarinen ja Hugo Salonen. Terho Tomero nimitettiin kunniapuheenjohtajaksi juuri ennen kutsua viimeiseen iltahuutoon.

Vaasan Sotaveteraanit juhlassa

Vaasan veteraaniyhdistyksen joulujuhlaa vietettiin Suomi 100 -juhlavuoden hengessä Vaasan suomalaisen seurakunnan tiloissa 8. joulukuuta.

Naisjaoston puheenjohtaja **Aino Siltanen** kertoi juhlavuoden aikana yhdistyksessä järjestetyistä juhlista, retkistä ja muista tapahtumista. Kaikissa tilaisuuksissa ovat kunniavieraina olleet veteraanit, puoliset ja lesket. Oman osansa on vienyt syksyn aikana mies- ja naispuolisille tammenlehväveteraaneille kaupungin omiin ja palvelulaitoksiin sekä yksityisiin koteihin viedyt tasavallan presidentin ja rouva Haukion allekirjoittamat kunniakirjat. Veteraanit ovat pitäneet sitä arvokkaana huomionosoituksena ja ovat kiitollisia siitä. Muutamat veteraanit sanoivat, että se on ainoa huomionosoitus, minkä he ovat saaneet!

Suomen itsenäisyyden juhla-vuosi huipentui arvokkaaseen joulujuhlaan, jossa kiitokset sai myös Vaasan kaupunki siitä, että on hoitanut veteraaneille kohdennetut palvelut esimerkillisen hyvin.

Vaasan kaupungin tervehdyksen toi sosiaali- ja terveysjohtaja **Jukka Kentala** kerraten, että

Joulujuhlassa Onkilahden 5. ja 6. musiikkiluokkalaiset esittivät Tiernapojat-esityksen.

veteraanasiat ovat kaupungille edelleen tärkeitä eikä linja muutu jatkossakaan.

Seurakunnan puheenvuoron pitänyt kappalainen **Jukka Niemi** korosti kirkon roolia suomalaisille. Pappien tehtävänä on ollut olla siellä, missä heitä minäkin aikakautena on tarvittu. Hän antoi tunnustuksensa veteraaneille siitä arvokkaasta työstä rintamalla, jonka veteraanit ovat Suomen itsenäisyyden puolesta tehneet. Se on hänen mukaansa edelleen muistelemisen arvoinen asia meille kaikille.

Joulupuuron ja torttukahvit järjesti seurakunta ja naisjaoston

emännät tarjoilivat. Vaasan maineikas Korsukuoro esitti joulujuhlassa mieleenpainuvia kappaleita säestäjänään **Reino Peltoharju**.

Päätössanoissa puheenjohtaja **Alpo Aronen** kiitti Naisjaostoa ja virkistystoimikuntaa juhlan järjestämisestä. Hän totesi, että juhlia on syytä järjestää niin kauan, kun veteraanit, puoliset ja lesket jaksavat niihin osallistua. Paikalla oli yli 90 henkilöä.

Aino Siltanen
Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit ry
Naisjaoston puheenjohtaja
Kuva: Jouko Keto

KONGSBERG

Lahden Sotaveteraanipiirin Veljestuen toiminta päättyi

Lahden Sotaveteraanipiirin tukiyhdistyksenä yli 40 vuoden ajan toiminut Lahden Sotaveteraanipiirin Veljestuki ry avusti toiminta-aikanaan 2,2 miljoonalla eurolla.

Yhdistyksen tarkoituksena oli hankkia ja antaa Lahden Sotaveteraanipiirin alueella oleville sotiemme veteraaneille ja heidän perheilleen veljesapua ja -huoltoa sekä henkistä tukea sosiaalisissa, terveydellisissä ja taloudellisissa vaikeuksissa. Edelleen yhdistyksen tarkoituksena oli pyrkiä tehostamaan jäsenistönsä keskuudessa sotaveteraanien tukitoiminnan merkitystä, avunantoalttiutta ja yhteenkuuluvuutta.

Yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja, vuorineuvos **Onni Penttilä** kiteytti yhdistyksen päämäärän seuraavasti: ”Vaikeuksissa olevat veteraanit tarvitsevat parempiosaisten auttavaa kättä. Avun kohteena ovat lähinnä tilapäisistä tai pitempiaikaisista syistä erityisissä vaikeuksissa olevat veteraanit ja heidän omaisensa. Myös nuorempaan polveen kuuluvien, sodilta säästyneiden miesten ja naisten tulisi tuntea itsensä veteraanien lähimmäisiksi”.

Onnistunutta varainhankintaa

Vaatimattoman alun jälkeen alkoi lahjoituksia tulla lahtelaisilta yrityksiltä ja myös yksityishenkilöiltä. Avustustoiminta oli mahdollista käynnistää. Testamentti- ja merkkipäivälahjoitusten rinnalle varainhankinnan eräänlaiseksi kivijalaksi muodostui syksyisin järjestetty Kirkkojuhla. Sen tuotto oli parhaimmillaan useita tuhansia euroja. Lisäksi sotaveteraanipiirin naistoimikunta tuki säännöllisesti yhdistyksen toimintaa järjestämiensä viihdeiltojen tuotolla.

Vuosittain kyettiin yhä enenevä määrä käyttämään hoito- ja kuntoutusavustuksiin, minkä lisäksi käytettiin runsaasti varoja yksittäisten veteraanien avustus-

Veljestuen monivuotinen hallitus viimeisessä kokouksessa 23.1.2018. Henkilöt vas. Markku Kääpä, Matti Kuukka, Eero Lehtonen, Anja Arnkil, Markku Ahtela, Seppo Siivola, Jukka Viinanen, Heikki Harvela ja Kari Siljander. Äärimmäisenä oikealla varainhoitaja Matti Liikanen.

hakemusten perusteella sairauskulujen, silmälasien hankinnan, apuvälineiden ja siivouskulujen kattamiseen.

Avustustoiminnan pääpaino osui aikaan, jolloin valtiotavan antama julkinen tuki vielä oli kovin vähäistä ja osa-alueilla miltei olematonta.

Toiminnan käynnistyminen ja ensimmäiset tukipanokset tapahtuivat aikana, jolloin veteraanisanan käyttäminenkin oli silloin vallinneiden ”yleisten syiden” takia joidenkin mielestä sopimatonta. Veteraanijärjestöjen määrätietoisien työn seurauksena lopulta 1987 koitti se päivä, joka legitimoiti veteraanien olemassaolon. Lahdessa järjestettiin huhtikuun 27. päivänä ensimmäinen kansallinen veteraanipäivän pääjuhla, jota kunnioitti läsnäolollaan tasavallan presidentti **Mauno Koivisto**. Viime vuoden huhtikuun juhlapäivä oli taas Lahdessa ja nyt mukana oli tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** puolisoineen.

Vuosittaiset avustukset 60 000 euroa

Yhdistyksen tehokkaimman toiminnan vuodet sijoittuvat 1990-luvulle ja 2000-luvun alkuun. Silloin pystyttiin vuosittain jakamaan avustuksia sääntöjen mukaisesti tarkoituksiin vuosittain 60 000 euroa. Avustusten

määrät alkoivat laskea 2010-luvulla hallitusti strategisen pitkän tähtäyksen suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma pohjautui yhdistyksen varallisuuden harkitun vähentämisen lisäksi avun tarpeessa olevien veteraanien lukumäärän väistämättömään vähenemiseen. Näin pystyttiin hoitamaan sääntöjen mukaista tehtävää hallitusti loppuun asti.

Toiminnan päättyttyä suorittivat yhdistyksen hallituksen edustajat 6.2.2018 kunniakäynnit perustajajäsenen ja ensimmäisen puheenjohtajan **Onni Penttilän** ja pitkäaikaisen puheenjohtajan **Olavi Tammilehdon** haudoilla Levon hautausmaalla.

Veljestuki ry kiittää kaikkia toimintaan osallistuneita hallituksen jäseniä, sihteereitä ja varainhoitajia vuosien varrella tehdystä pyyteettömästä työstä alueemme veteraanien hyväksi. Hyvillä mielin osoitetaan kiitokset myös Lahden Sotaveteraanipiirille saumatta hoidetusta yhteistyöstä. Viimeisessä kokouksessaan päätti Veljestuki ohjata jäljelle jääneet varansa sotaveteraanipiirille käytettäväksi ensisijaisesti piirin naistoimikunnan työhön sekä pieneltä osin Tammenlehvän Perinnesäätiön paikallisen toiminnan käynnistämiseen.

Heikki Harvela

Kynttiläläyhdyt Pielaveden sankarihaudoille

Toimintavuoden 2017 Pielaveden yhdistyksemme teemana yhdessä Pielaveden Sotainvalidit ry:n kanssa oli kynttiläläyhdyt kirkkomme 362 sankarihaudalle. Kustannuksiltaan n. 11 000 €:n hanke saatiin toteutettua pääosin yritysten, yhdistysten ja yksityishenkilöiden lahjoitusvaroin.

Pielaveden kirkon 291 sankarihaudan lyhtyjen käyttöönotto tapahtui 5.12. Tilaisuus alkoi LC-Pielaveden organisoimalla kynttiläläyhtyjen sytyttämisellä ja jatkui kirkkoherra **Arto Pent-**

tisen siunauksella ja juhlalla kirkkosalissa. Juhlapuheen piti sotainvalidien puheenjohtaja **Heikki Nousiainen** ja lottaperinneyhdistyksen naiset kahvittivat n. 200 hengen yleisön.

Laukkalan kirkon 61 sankarihaudan lyhtyjen siunaaminen tapahtui itsenäisyyspäivänä. Lyhyt sytytettiin Pohjois-Pielaveden koulun oppilaiden voimin ja vihkimisen toimitti kirkkoherra.

Teksti: Tauno Jääskeläinen

Kuva: Timo Laukkanen

Pielaveden kirkon sankarihaudoille sytytettiin 291 kynttiläläyhtyä.

Pielavedellä muistettiin poisnukkuneita

Veteraanien, invalidien ja lottaperinneyhdistyksen yhteistä joulujuhlaa vietettiin 12.12. Pielaveden Suojalassa entisellä suojeluskuntatalolla. Juhlapuhujana oli rehtori **Pirkko Nousiainen** Kuopiosta.

Tilaisuudessa sytytettiin kynttilät vuoden aikana 12 poisnukkuneelle sotiemme veteraanille. Pielaveden Mieslaulajat kunnioittivat sytyttämistä ”Veteraanien il-

tahuuden” sävelin. Rannankylän koulun oppilaat esittivät oman jouluisen ohjelmansa ja nuorten puheenvuorot käyttivät lukion oppilaat. Tilaisuuden päätteeksi lottaperinneyhdistyksen naiset reserviläisvahvistuksella tarjoilivat yli 100 hengen yleisölle jouluterian.

Teksti: Tauno Jääskeläinen

Kuva: Timo Laukkanen

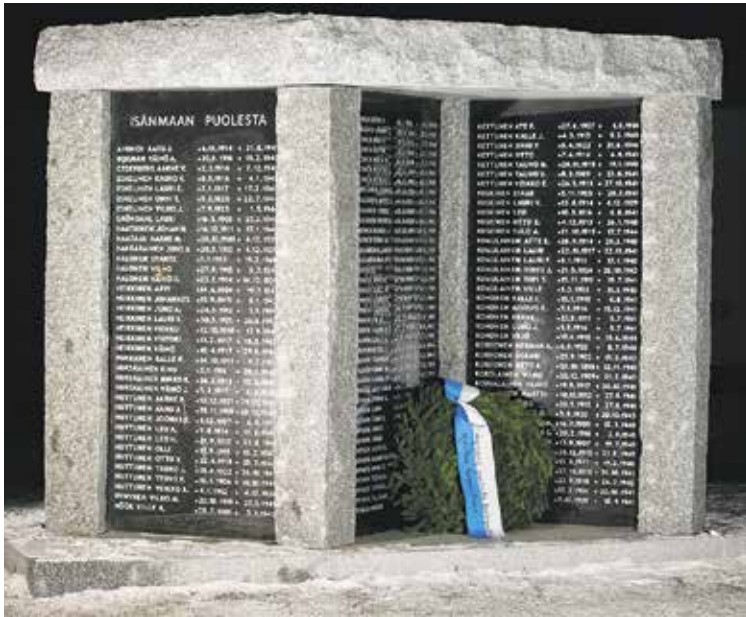

Rannankylän koulun oppilaat esiintyivät joulujuhlassa.

Sähköurakointi Aho Oy Säynätsalo	Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela	WSK-Sähkö Oy Tampere
Arkkitehtitoimisto Lasse Kosunen Oy Tampere	Profinntec Oy Tampere	TEVELLA www.tevella.fi
AV-Palvelut Tykkimies Oy Tampere	Arnon Oy Tampere www.arnon.fi	Kalevan Isännöinti Oy Tampere

KENTÄLTÄ

Isänmaan puolesta muistokivi Vieremälle

Isänmaan puolesta -muistokiven on suunnitellut ja toteuttanut Pekka Väisänen.

Suomen 100-vuotisjuhlavuoden sekä Vieremän kunnan 95-vuotisjuhlavuoden kunniaksi paljastettiin Itsenäisyyspäivänä *Isänmaan puolesta* -muistokivi Vieremän kunnanvirastotalon piha-alueella. Muistokivellä halutaan kunnioittaa sodassa kaatuneiden muistoa. Isänmaan puolesta muistokiveen on kaiverrettu 235 kaatuneen syntymä- ja kuolinajat. Muistokiven suunnitelti ja toteutti Sukevan kivi Ky:n yrittäjä **Pekka Väisänen**. Paljastustilaisuudessa esiintyi Vieremän veteraanikuoro ja juhlapuhujana oli valtuuston puheenjohtaja **Juha Eskelinen**.

Maija-Leena Kempainen
Kirjoittaja on Vieremän kansalaisopiston rehtori

Fagerstassa juhlittiin 100-vuotiasta Suomea

Ruotsin Fagerstassa pidettiin Ruuvokas itsenäisyysjuhla, jonka järjestäjinä toimivat paikalliset suomenkieliset yhdistykset sekä Fagerstan Sotaveteraaniiyhdistys.

Tilaisuuden juhlapuheen piti Sotaveteraaniliiton varapuheenjohtaja **Pertti Suominen**. Hän kertoi sadoista juhlatilaisuuksista ympäri Suomea, joiden yhteinen teema oli ”Yhdessä”.

”Tämä yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys ovat olleet keskeisiä arvoja myös viime sotiemme veteraaneille. Usein jää huomamatta, että veteraanisukupolvi oli aina 1980-luvulle asti vastuunalailla paikoilla päättämässä yhteisistä asioista”.

Fagerstan Sotaveteraaniiyhdistys perustettiin 1983. Tällä hetkellä veteraaneja on jäljellä kolme ja sotaeskiä on myös kolme. Fagerstan Sotaveteraaniiyhdistyksen pitkäaikaisena puheenjohtajana toimi Heikki Lirberg (98).

Tilaisuuden juhlapuhuja, Sotaveteraaniliiton varapuheenjohtaja Pertti Suominen

Matti Nokelainen
Fagerstan Sotaveteraanien puheenjohtaja

Joensuun Sotaveteraaniiyhdistyksen puurojuhlassa 13.12. muistettiin puheenjohtaja Pentti Martikaisen tekemillä taidokkailla vakoilla kahta yhdistyksen todellista puurtajaa. Vuosikymmenien ajan he ovat huolehtineet yhdistyksessä pidettyjen tilaisuuksien kahvituksesta.

Kuvassa vas. Pentti Martikainen, Rauha Sallinen, Anna-Liisa Ohvanainen ja yhdistyksen naisaktivisti Anja Tikkala.

Suomi 100 -pipot vantaalaisille veteraaneille

Vantaan sotaveteraaneille ja Tikkurilan rintamaveteraaneille pipoja jaettiin 21.10. Viertolan koululla pidetyssä tapahtumassa.

Vantaalainen Havukosken Eläkeläiset kutoi yli 200 vilpipoa. Jokaiseen pipoon oli joko kudottu tai kirjottu teksti ”SUOMI 100”.

Kutojia oli 20. Muutamat kutojat urakoivat kymmeniä pipoja. Lankoja ostettiin itse ja saatiin lahjoituksina Tikkurilan ja Porttipuiston Tokmannilta ja Tikkurilan Prismalta. Lisäksi muutamat yksityiset henkilöt ja yksi yhteisö lahjoittivat myös lankoja. Näin tavoitteessa onnistuttiin ja vantaalaiset sotiemme veteraanit

”lakitettiin” tulevan talven varalta.

Vantaalla toimii viisi sotaveteraanijärjestöä, Vantaan Sotaveteraanit, Tikkurilan Rintamaveteraanit, Vantaan Seudun Rintamaveteraanit, Sotainvalidien Helsingin piirin Vantaan osasto sekä Vanda Krigsveteraner. Karitoituksessa auttoi **Matti Passi** ja järjestöjen avustuksella toimitettiin pipot veteraaneille.

Raija Lassila
Havukosken Eläkeläiset

Steripolar

PHOENIX CONTACT
INSPIRING INNOVATIONS

SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ
www.metsasaatio.fi

Kuljetusliike PG Trans Oy Tampere	Accountor HR Solutions Oy Tampere	Turtolan Kaivin Oy Tampere
Kiviketo Oy Tampere	Messupuu Oy Tampere	KB-Rakennus Oy Tampere
Kilsa Tools Oy Toijala	Kake Container Oy Tornio www.kakeoy.fi	JP-Metalli Oy Turku

Talvisodan päättymisen

MUISTOKONSERTTI

ja muistelutilaisuus

Jaakko Ryhänen
Oopperalaulaja

Seppo Hovi
Musiikkineuvos

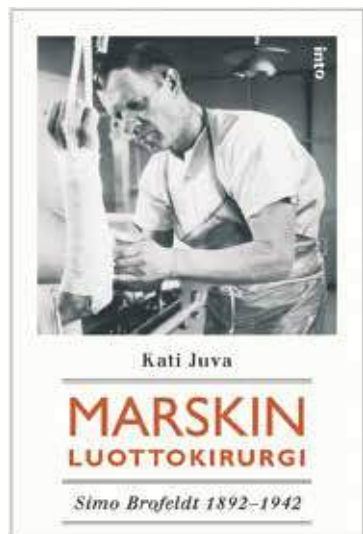
Mäntsälän Mieskuoro

Konsertin johto: Pekka Itkonen

Mäntsälän kirkossa la 17.3.2018 klo 16.00

Lippujen ennakkomyynti Kipa-kirjakauppa Mäntsälä.
Pääsylippu 20 euroa. Käteismaksu. Ohjelman kesto n. 90 min.

Marskin luottokirurgi ja sotainvalidihuollon pioneeri

Kati Juva: Marskin luottokirurgi - Simo Brofeldt 1892-1942

Into Kustannus Oy, 192 s.

Marskin luottokirurgi on kirjoittajansa tutkimusmatka yli 15 vuotta

ennen hänen syntymäänsä kuolleen isoisään, jonka askelissa hän on seurannut niin lääketieteeseen kuin kunnallispolitiikkaan. Kiitos käytettävissä olleiden perheen omien lähteiden ja valokuva-albumien, on kirjassa viehättävän intiimi ote. Tuloksena on lämmin henkilökuva, joka uskaltaa antaa tilaa kipeämmillekin pohdinnoille aiheensa ympärillä pyörineistä spekulatioista.

Kirja jakautuu neljään osaan, joista kaksi ensimmäistä käsittelee hänen lapsuuttaan, nuoruuttaan ja perhetaustaansa, jälkimmäiset kaksi puolestaan hänen kirurgin ammattiaan ja sodan myötä uraaurtavaksi muotoutunutta uraansa.

Simo Brofeldt oli ansiokas kirurgi, jonka panos kenttälääkinnän kehittämisessä sodan aikana oli korvaamaton. Talvisodan jälkeen hän ryhtyi organisoimaan sodassa vammautuneiden huoltoa. Hän oli sotainvalidihuollon pioneeri, jonka kokonaisvaltainen huoli so-

tainvalidien asiasta ei rajoittunut pelkästään lääketieteeseen: hän oli merkittävässä roolissa myös heitä koskevien korvauskäytäntöjen parannuksissa, kuten sotatapaturmainsäädännön valmistelussa.

Brofeldt jäi sotahistoriaan Laaguksen mottiin joutuneiden panssarijoukkojen pelastajana syyskuussa 1941. Hänen suunnitelmansa nopeiden huoltolentojen järjestämisestä oli Mannerheimille liian uhkarohkea, kunnes hän kuuli Brofeldtin itse lähtevän hoitamaan haavoittuneita. Brofeldt organisoii haavoittuneita evakuoineen ilmasillan sekä kenttäsaaraalan, jossa hän operoi haavoittuneita yötä päivää, henkensä ja terveytensä uhalla. Hänen esimerkillisen urheutensa ansiosta hänet palkittiin – ainoana lääkäriä koskaan – Mannerheim-ristillä.

Ariela Säkkinen

TA TA TA TA TA!

Pekka Lehtosaari, Hannu Lukkarinen: Raatteen tie. Otava 2017, 68 sivua

Viime sodistamme on kirjoitettu metrikaupalla muistelmia ja historiateoksia. Erilaisia elokuviakin on tehty aikamoinen valikoima, mutta sarjakuvakertomuksen muotoon

sotatapahtumia on taipunut vähemmän. Äkkiseltään tulee mieleen, ja osuu heti hyllystä silmiin, esimerkkeinä Mauri Tuuren todella jännittävä ja ilmaisultaan pelkistetty Sissipartio (2013) ja lentäjälutnantti Ilveksestä kertova kahden tarinan sarjakuvakirja (2009).

Kokenut parivaljakko Pekka Lehtosaari ja Hannu Lukkarinen on lyönyt hynttyyt yhteen ja tarttunut mielikuvituksen voimalla mainikkaaseen tapahtumasarjaan talvisodan aikana Raatteen tiellä. Ensin mainittu on ollut muun muassa monessa elokuvassa käsikirjoittajana ja jälkimmäinen on puolestaan piirtänyt sarjakuvia parinkymmenen vuoden ajan, yhtenä esimerkkinä väkevän vauhdikkaita ruutuja edellä mainitussa Ilves-kirjassa.

Tuloksena on mustavalkoinen, karunpuoleinen ja rosoinen kuvaus karmaisevista olosuhteista, rajun väkivaltaisesta kuvattuja taisteluita elämästä ja kuolemasta valkoisten

hankien ja pitkien pimeiden öiden keskellä. Suuri sivukoko on antanut mahdollisuuksia tyylyttelyyn ja voimakkaasti puhuttelevien kuvaaukeamien toteuttamiseen. Monistakin ruuduista on tunnistavinaan sen alkuperäisen valokuvan, joka on taiteilijalle antanut innoituksensa ja lähtökohdan tilanteen kuvaamiseen.

Suomalainen, periksi antamaton korpisoturi on ruuduissa kuin kirveellä muotoiltu, mutta niin ovat sivuilla myös Kyösti Kallio, Mannerheim, Stalin ja Rooseveltkin. Aset jyskäävät, tankit jyräävät ja puukokin heiluu kuolettavasti. Varsinaisiin Raatteen tien taisteluihin päästään hieman polveilevan, pitkähkön johdannon jälkeen. Sarjakuva-albumin viimeisellä sivulla on laaja lähdeluettelo sekä tekijöiden kiitokset hyvin monille hankkeessa auttaneille.

Tero Tuomisto

JYKla

Energialla on juuret.

SURE FIRE

SUOMEN REHTORIT RY FINLANDS REKTORER RF

COMATEC®

www.comatec.fi

JOUSITEOS

Jousia joustavasti.

VETERAANIKUNTOUTUSTA KOTIIN

Ikäihmisten ja muistisairaiden kuntoutukseen erikoistuneet fysioterapeuttimme kuntouttavat kotona, hoivakodeissa ja toimipisteissämme Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan alueella.

Tilaa fysioterapeutti kotiin:

09 392 2302

Tilaa meiltä lonkkahousut, tukisukat ja Ortbio-kengät!

info@fysiogeriatra.fi | kotikuntoutus.fi

FysioGeriatra®

Sanakilpa

Vuoden ensimmäisessä lehdessä on syytä palauttaa mieleen sanakilvan säännöt.

Sääntöjen mukaan hyväksyttävii sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet, Kielitoimiston sanakirjan hyväksymät **substantiivit** perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset). Emme hyväksy erisnimiä, emmekä asemo-, luku-, laatu-, teon- tai apusanoja. Myöskään yhdyssanoja ei hyväksytä. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta. Vastajat palkitaan arpomalla.

Lehdessä 6.2017 kilpailusanamme oli "Iltatähti". Hyväksytyjä sanoja löytyi 23 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Ahti, (1)
Haili, hali, hila, hitti, (4)
Ilta, iltti, (2)
Lahti, lati, liha, liti, lätti, (5)
Tahti, tali, tati, tatti, thai, tila, tilhi, tili, tähti, täti, (10)
Äiti (1)

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme sotahistoria-kirjaa "Selviytymistarina". Palkinnon saavat **Tarja Arlander**, Espoo, **Anna Aspegren**, Anjala ja **Heikki Linna**, Askola. Seuraava kilpailusanamme on "LUMIKELLO". Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 23.3. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi "Sanakilpa". Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Albert Edelfeltin lasitaulua.

BW HOTELLI APOLLO

Asemakatu 31-33, 90100 Oulu
Puh. (08) 522 11
www.hotellapollo.fi

HARTMAN
1862

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Talvisodan muistomerkin ulkoasu ihmetyttää

Talvisodan muistomerkki Kasarmitorilla ei tuo ensi näkemällä talvisodan kokeneelle mieleen talvisotaa. Kaikissa talvisodan kertomuksissa on aina kuvana lumipukuinen, kivääri selässä hiihtävä sotilas. Mikä lienee syynä, ettei tämä ole nyt sopinut esikuvaksi merkistä päättäneille?

Nyt on muistomerkkinä epämääräinen, seulaksi ammuttu kätetön mies- tai naishahmo, joka seisoo pää painuneena, kuin kuolemaan tuomittu tuomio-paikalla.

Sodan käynti on raakaa todellisuutta, eikä sitä voi näkemyksillä ja vaikutelmilla muuksi muuttaa. Näköispatsas toisi katsojalle mieleen todellisuuden siitä, minkälaisia olivat sotaa käyneet sotilaat ja olot, jossa sotaa käytiin.

Talvisota oli 100-vuotiaan Suomen merkittävin ajanjakso. Siinä itsenäisyyden menettäminen oli hiuskarvan varassa, mutta yhtenäinen kansa kesti. Sitä muistoa kannattaa ja pitää vaalia, eikä siihen kuulu mukaan mitkä tahansa kuvitelmat.

Arvo Heininen
jatkosodan veteraani, Tampere

Veteraaneja voi muistaa vieraillemalla heidän luonaan

Luin mielenkiinnolla lehtenne jutun nuorten, Karoliinan ja Pauliinan vierailusta veteraanien luona (Nro 6/2017, ss. 22-23). Olin erään pienehkön kunnan sotaveteraaniyhdistyksen sihteeri/rahastonhoitajana lähes 10 vuotta siirryttyäni reserviin puolustusvoimista. Monista veteraaneista tuli ystäviä. Muutamaa heistä sain käydä tapaamassa ennen viimeistä iltahuutoa. Veteraanien ansiosta pääsin/jouduin kuntapäättäjäksi.

Joskus kävimme pitkiä keskusteluja. En kuullut yhtään sankaritarinaa. Mieleeni jäi lähinnä kiittolaisuus, että "näinkin hyvin elämä on sujunut". Jälleenrakentaminen alkoi sodan jälkeen. Työ auttoi sodan kauheuksien unohtamisessa. Useimmille sotakokemukset palautuivat mieleen yöllisten painajaisunien muodossa.

Kuten tiedämme, jokaisella veteraanilla on omat yksilölliset kokemuksensa sodan vuosista. Ei voi sanoa, että joku olisi päässyt rintamajoukoissa helpolla. Ehkä kaikkein raskaimman taakan kantivat nuoret reservin upseerit ja -aliupseerit. Heidän paikkansa oli aina etulinjassa, joukkueensa ja ryhmänsä miesten kanssa. Kaatuneiden huollossa ja lukemattomissa muissa tehtävissä naisten työpanos on ollut mittaamattoman arvokas.

Keskusteluista minulle jäi mielikuva, että monella ulkoisesti hyvin voivalla veteraanilla oli mielen taustalla painolastia. Joku saattoi vielä mieltä, miksi minä selvisin, vaikka se nuori poika vierestä sai kuolettavan kranaatin sirpaleen kehoonsa. Varsinkin vuosikausia rintamalla palvelleilla oli vaikeuksia aloittaa normaali perhe-elämä. Ei jaksanut olla läsnä vaimolle, lapsille eikä muille läheisille.

Kaikki eivät halunneet puhua sodasta. Silloin keskusteltiin aivan tavallisista arkipäivän asioista ja askareista. Ei minulla ollut heille muuta annettavaa kuin kuuntelijan rooli ja siitä olen kiitollinen.

Vielä tänäkin vuonna meillä on mahdollisuus tavata veteraaneja, niin miehiä kuin naisia. Tulisi muistaa myös kotirintaman naiset. Meitä on paljon, joilla on mahdollisuus hakeutua esim. veteraaniyhdistysten kautta koteihin tai hoitolaitoksiin tapaamaan ikääntyneitä kunniakansalaisia. He eivät jättäneet kavereitaan. Karoliinan ja Pauliinan esimerkki kannustakoon myös nuoria talkoisiin. Itsenäisen kotimaamme sotien varjot ovat pitkiä. Presidentti muistutti asiasta uudenvuoden puheessaan.

Esa Hyytinen
kanta-aliupseeri evp, kapteeni
Hyvinkää

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 7/1967 -lehdestä

15.12.1967

Työntäteinen vuosi

Kohta päättyvä vuosi on ollut Suomen Sotaveteraaniliitolle edelleen voimakkaan kehityksen, sisäisen lujittumisen ja määrätietoisien sekä monipuolisen toiminnan aikaa, toteaa liiton hallitus. Liiton jäsenyhdistysten määrä on vuoden aikana huomattavasti kasvanut. Jäsenpiirejä on nyt 19 ja paikallisyhdistyksiä 282. Liittomme henkilöstösenten määrä on nyt 63 490.

Raahen sotaveteraanitalo vastaanotettu

Sotaveteraanien toimesta Raahen Saaristonkadun varteen rakennettu kaksi erillistä rakennusta käsittävä asuintalo vastaanotettiin 14.11. Raahessa ja asukkaat pääsivät muuttamaan viihtyisiin asuntoihin välittömästi. Raahen on valmistunut jo aiemmin vastaavanlainen talo ja seuraavaankin rakennukseen on jo valmiit suunnitelmat. Myös muualla Suomessa on toteutettu vastaavanlaisia rakennushankkeita.

Myötätunto ei elätä – ei ole enää aikaa viivytellä

"Puoluetukeen kyllä riittää varoja, mutta mitä ovat saaneet sotaveteraanit?", kysyi Alavuden sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja Pentti Harju avatessaan Alavudella maakunnan sotaveteraanien neuvottelutilaisuuden, johon osallistui monisatapäinen sotaveteraanien joukko.

Hallitus on varannut ensimmäisen yhden miljoonan sotaveteraaneille ensi vuoden budjettiin. Tällä summalla voidaan auttaa vain kaikkein heikoimmassa asemassa olevia sotaveteraaneja, mutta meidän pitää pystyä auttamaan kaikkia!

Veljesapua Piippolassa

Piippolan sotaveteraanit järjestivät 12.11. puunkeräystalkoot Kortteisen tekojärven alueella. Puita kerättiin sotaveteraanin perheelle, jonka huoltaja on sairaalahoidossa liikennetapaturman uhrina. Polttopuita saatiin kokoon 40 m³.

Marja Riukka

Adressit onnitteeluun ja osanottoon

Adressi nro A1 Adressi nro A2 Adressi nro A3 Adressi nro A5 Adressi nro A6 Adressi nro A7 Adressi nro A8 Adressi nro A9

Tilaukset Sotaveteraaniliitosta
 Puh. 09 6126 2015, 09 6126 2016
 riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi
 Verkkokauppa osoitteessa www.sotaveteraanit.fi

Litossa toimii myös
 adressien kirjoitus- ja
 toimituspalvelu.

12.50
 €/kpl

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Helmikuun krypto

12	2	22	13		20		7	7	17	7	2		9		19											
1		1		2	13	4	4	22		7		21	22	7	18	2	20									
2	9	26	8	24		8		3	15	4	4	22		14		13										
2		8		3	2	6	6	2		22		19	8	21	22	10	8									
3	8	13	18	2		2		4	7	13	4	22		22		2										
2		22		4	14	13	23	2			7		24	2	12	22	24									
4	8	2	26		20		2	1	19	7	7	20	22		2		7									
13		26		25	2	1	24	22		17		11	14	7	13	23		8		19		17	14	22	3	7
2	1	14	26	22		8		17	15	15	20	11		7		2		1	14	22	9	2		3		13
17		1		21	11	26	6	2		17		26	14	24	8	1	13	22	4		2	4	8	8	13	2
2	21	22	2	20		7		13	16	11	1	15		8		22	22	4	4	2	21	2		1		1
21		4		18	14	20	18	2		9		21		4	14	13	22		2		26		9	22	6	22
26	2	10	24	2	4		1		12	15	9	15	13		21		21	2	2	18	8	1	22		2	
	17		8		4	7	14	26	22		15		15	26	11	1	22	4		14		2	1	22	13	2
19	22	2	6	1	2		14		5	2	4	9	11		26			1	2	9	12	2	20		4	
	21		14		25	8	21	5	9		15		4	2	17	7	21	22		24		12	22	20	2	4
18	2	21	8	12	2		22		11	21	17	17	16		22		2	2	17	8	21	22		2		2
											15		18	21	2	17	22		7		7	13	22	5	8	6
										9	22	21	20	8		8	9	24	14	4	14	13		9		4
											12		8	12	22	4	2		26		4	2	13	8	21	22
										26	15	13	4	11		14	4	20	22	18	14	4		1		4

www.sanaris.fi/Erkki Vuokila

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13		14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24	25	26

Paletti Oy yhteistyössä Suomen Sotaveteraaniliiton kanssa

Paletti on perheyhtiö ja johtava korttialan yritys Suomessa ja Baltiassa. Korttien lisäksi laajaan tuotevalikoimaan kuuluvat myös osanottoadressit. Surunvälittelyadressit on hienotunteinen ja lämminhenkinen tapa muistaa ja ottaa osaa läheisten suruun.

Adresseja on saatavana Sotaveteraaniliiton toimistosta sekä hyvin varustetuista kirjakaupoista, tavarataloista, posteista ja päivittäistavarakaupoista.

PALETTI
www.paletti.fi

Kun muistat Suomen Sotaveteraaniliiton adressilla tuet samalla Sotaveteraaniliiton toimintaa. Adresseista saaduilla varoilla avustetaan sotaveteraanipiirejä, jotka ohjaavat tuen paikallisyhdistysten välityksellä sitä tarvitseville sotaveteraaneille - naisille ja miehille.

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Iisakki-puukko
hinta 60 euroa
**Syntymä-
päiväkynttilä**
hinta 15 euroa

Tilaukset:
Puh. 050 517 6396,
ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

**Liiton tunnukse-
llä varustettu solmio,**
hinta 15 euroa.

**Kylpypyyhkeet
(Finlayson)**

Pyyhkeen koko 70x150,
neljä värivaihtoehtoa,
hinta 22 euroa/kpl.

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen jäsenten käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.
Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola, Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa, puh. 050 566 0456, risto.jaakkola@saunalahti.fi
Toimitus postiennakolla.

**T-paita tunnukse-
lla**
tummansininen,
koot L, XL ja XXL
Hinta 15 euroa

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/ viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.
Hinta 25 euroa

Henkselit

Kotimaiset, veteraanitunnukse-
lla. Saatavana on viininpunaista, tummansinistä ja mustaa.
Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003, sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnukse-
Hinta 150 euroa

Tilaukset:

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 2 A 105, 13130 Hämeenlinna tai puh. 03 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00), kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

Krypton ratkaisu

Louhintaurakointi Noopila Oy Tuusula		VAIN S UUPUA H B R R ANTTI U LIUKAS AHMED E JÄTTI O N A E JAFFA I BELIZE JENKA A TUNTI I A A I TONGA U DAVID TEAM S ARBUUSI A U
Tuija Ukonmäki Oy LKV Isännöintipalvelut Tuusula		N M WARDI P YOUNG E B POIJU AROMI E PÄÄSY U A ROIHA J N P R LYMFAP MODERNIT ATEENA ALIAS U NÖYRÄ E IITTALA R R L T KOSKA H L TONI A M HIFI MAZDAT R VÄHÄN L LAAKERI A P E TUOMI Ä ÄMYRIT O ARINA B IAFRA O CATHY M RAHVAS T L O WELCH Ä TAPULI D VISAT KALEVA I YLPPÖ I AAPELI A A Ä KLAPI U UNICEF
Seepsula-Yhtiöt Tuusula		RAJTCFUEH ZYVN OÄÖP KBSLIGDWM
Neteram Oy Tuusula		HILSE EHDOTON H T V EVITA M TANELI MÄNTY OTSIKOT R T
Insinööritoimisto Lavaia Tuusula		
Rakennusliike Harry Autio Oy Uusikaupunki		
Avecon Oy Ab www.avecon.fi Vaasa	Powernet Oy Vantaa	BP Asennus Oy Varkaus
VL-Talotekniikka Oy Nummela	JJ-Konehuolto Oy Ylistaro	Rautapohja Oy Ylivieska
E. T. Listat Oy Ylivieska	Muovilami Oy Ähtäri	Varis Forest Oy Istumäki

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranföbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja 09 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi 09 6126 2020
internet www.sotaveteraanit.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille, PL 600, 00521 Helsinki, puh. 09 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. 09 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa. Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2018

1/18: 21. helmikuuta • 4/18: 19. syyskuuta
2/18: 25. huhtikuuta • 5/18: 31. lokakuuta
3/18: 20. kesäkuuta • 6/18: 19. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten liitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. 09 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

T:mi Veli Matti Wilska
Kiiopolantie 2
59100 Parikkala
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taitto PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Lehtisepät Oy
ISSN 0782-8543

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00

Soita Riinalle 09 6126 2015 tai Marjalle 09 6126 2016

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

3 Sotaveteraanien ansioristin arkipukumerkki

Merkkiä voi käyttää henkilö, jolle on myönnetty Sotaveteraanien ansioristi.

Hinta 10 euroa

36 Sotaveteraaniliiton seinäkalenteri vuodelle 2018

Kalenterin kuvituksena on käytetty rintamalla maalattuja ja piirrettyjä kuvia.

Hinta 10 euroa

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm
Myös uurnamerkinä

Hinta 15 euroa

9 Tammenlehvä-hautakivimerkki

Korkeus 90 mm
Myös uurnamerkinä

Hinta 20 euroa

4 Liiton standaaari

Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu

Hinta 30 euroa

35 Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2018

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.

Vielä pieni erä saatavilla.

Hinta 6 euroa

12 juhla-DVD

Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin Jäähallissa 14.3.2010

Arvokas DVD Talvisodan muistojuhlalta
Hinta 25 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioiduista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa

38 Yhdessä perille

Veteraanin hartauskirja, toimittanut Yrjö Knuutila, 184 sivua.

Hinta 7 euroa

11 Laulukirja

Veteraanin omassa laulukirjassa on toista sataa isänmaallista, kotiseutu-, maakunta- ja marssilaulua.

Hinta 10 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunut 7 ja 9 kulkevat Kellosillan pysäkille.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse.